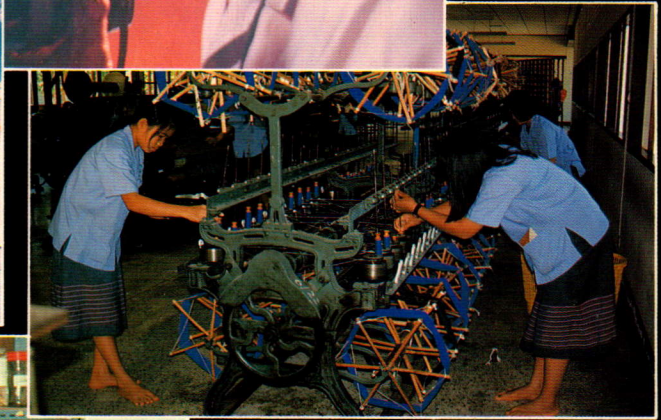
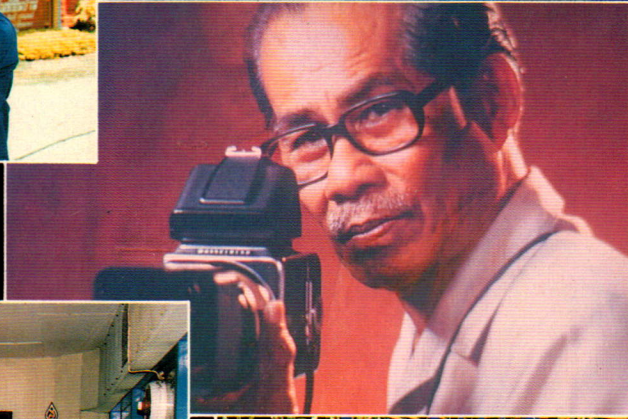

ประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ

เล่ม ๔

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๔

ประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ

สำนักงานเลขาธิการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๔

เรื่อง ประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ เล่ม ๔
คณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
จัดพิมพ์เผยแพร่ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม พ.ศ. ๒๕๓๔
ISBN 974-7770-78-4

คำนำ

ในปัจจุบันนี้ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่า ได้มีหน่วยงาน มูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่งดำเนินการประกาศเกียรติคุณ มอบรางวัล และสดุดีผลงานของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นสาขาต่าง ๆ แต่ละสาขาอยู่เป็นประจำ แต่การประกาศเกียรติคุณดังกล่าวก็ยังอยู่ในวงจำกัดเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น ไม่ถึงกับเป็นการเผยแพร่ผลงานดีเด่นในระดับชาติ ดังนั้น คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติและสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติจึงได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นในสาขาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน แล้วนำมายกย่องประกาศเกียรติคุณโดยการจัดทำวีดิโอเทปออกเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ เป็นต้นมา

สำหรับนโยบายสำคัญของคณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติและสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วก็เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กำลังใจแก่บุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นและกระตุ้นให้เยาวชนของชาติตลอดจนประชาชนคนไทยทั่วไปได้ยึดถือเป็นตัวอย่างและแนวทางประพฤติปฏิบัติด้วยความภาคภูมิใจต่อไป

นอกจากนี้ เพื่อให้การเผยแพร่ผลงานดีเด่นระดับชาติได้เป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติและสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ จึงได้รวบรวมผลงานดีเด่นของบุคคลและหน่วยงานในลักษณะหนังสืออ้างอิงสำหรับเผยแพร่แก่สาธารณชนในโอกาสที่มีการจัดงานประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติประจำปี และหวังว่าหนังสือเล่มนี้ ซึ่งนับเป็นเล่มที่ ๔ ของหนังสือลักษณะเดียวกันคงเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในงานพัฒนาสาขาต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์และนโยบายดังกล่าวแล้วข้างต้นเป็นอย่างดี

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

กันยายน ๒๕๓๔

รายนามคณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑. นายเอนก	สิทธิประศาสน์	ประธานอนุกรรมการ
๒. พลเอก อรุณ	ปรีดีธรรม	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายอรุณ	ปรีดีดิลก	รองประธานอนุกรรมการ
๔. นายสุวิทย์	ยอดมณี	อนุกรรมการ
๕. พลตำรวจตรี จิตติ	โรจนเวทย์	อนุกรรมการ
๖. พันเอก สุวิชัย	สังขพิทักษ์	อนุกรรมการ
๗. นายเรวัติ	ฉ่ำเฉลิม	อนุกรรมการ
๘. นายเย็นใจ	เลาหวนิช	อนุกรรมการ
๙. นางธัชกร	เหมะจันทร์	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการกองราชการส่วนท้องถิ่น		อนุกรรมการ
กระทรวงมหาดไทย		
๑๑. นายสวัสดิ์	รัฐพิทักษ์สันติ	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและเผยแพร่		อนุกรรมการ
กรมการพัฒนาชุมชน		
๑๓. นายสุรินทร์	โกสียงกูร	อนุกรรมการ
๑๔. นายสมวงศ์	วงศ์วอนแสง	อนุกรรมการ
๑๕. นายสมชาย	ชูประดิษฐ์	อนุกรรมการ
๑๖. ร.ต.อ.ภาณุ	พินเนียม	อนุกรรมการ
๑๗. นายทรงจิต	พูนลาภ	อนุกรรมการ
๑๘. นางจินตนา	จุลกะเสวี	อนุกรรมการ
๑๙. นายมนัส	มณีเปรม	อนุกรรมการ
๒๐. นางสาววันเพ็ญ	เข็นตระกูล	อนุกรรมการ
๒๑. นางสิริพร	ทองคำวงศ์	อนุกรรมการ
๒๒. ผู้แทนมูลนิธิธรรมา		อนุกรรมการ
ใจ		
๒๓. นายชัชวิน	ภูมิษฐ์	อนุกรรมการ
๒๔. นายเกียรติศักดิ์	ภูสว่าง	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๕. นางสาวสุวิพร	พุทธสุวรรณ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๖. นายนพพร	บุญแก้ว	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ รล 0003/16190

สำนักราชเลขาธิการ
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๓๔

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์
เรียน นายมีชัย ฤชุพันธุ์ รองนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
อ้างถึง หนังสือที่ นร ๐๑๑๐/พ.๕๔๑๐ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๔

ตามที่ได้มีหนังสือขอให้ความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส
ให้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และคณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ จำนวน
๓๑ คน นำบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปี พ.ศ.๒๕๓๓ จำนวน ๗ ราย เข้าเฝ้าฯ
รับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ และขอพระราชทานพระบรมราโชวาท เพื่อ
เป็นสิริมงคลและเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ในเดือนกันยายน ๒๕๓๔ วันและเวลาใดสุดแต่จะ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว พระราชทานพระบรม
ราชวโรกาสให้เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์ ซึ่งพระราช
ทานพระราชวโรกาสให้เข้าเฝ้าฯ ในวันศุกร์ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๔ เวลา ๐๙.๓๐ น. ณ พระตำหนัก
จิตรลดารโหฐาน

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(หม่อมหลวงทวีสันต์ ลดาวัลย์)

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์ โทร. ๒๒๕๕๘๓๓-๔๓ ต่อ ๔๒๑ และ ๔๕๔

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายมีชัย ฤชุพันธุ์ รองนายกรัฐมนตรี และประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ พร้อมด้วยคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ และบรรดาบุคคลดีเด่นของชาติ รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ได้ฝ่าละอองพระบาทเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์มาพระราชทานรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นระดับชาติในวันนี้

ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระราชมงคลทูลทราบบฝ่าละอองพระบาท ถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์และหลักการพิจารณาผลงานดีเด่นระดับชาติ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ความเป็นมา

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีข้าพระพุทธเจ้าเป็นประธาน ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยได้เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๖ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลาประมาณ ๘ ปีแล้ว ได้มีการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นสาขาต่าง ๆ ไปแล้ว รวม ๔๓ ราย และในปีพุทธศักราช ๒๕๓๓ อีก ๗ ราย รวมทั้งสิ้น ๕๐ ราย สำหรับรายที่ได้จัดทำเทปเสร็จแล้ว ก็ได้้นำออกเผยแพร่เกียรติคุณทางสถานีโทรทัศน์ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รวมทั้งได้เผยแพร่ไปยังหน่วยราชการ หน่วยงานเอกชน สถาบันการศึกษา ประชาชนทั่วไปด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นระดับชาติประเภทบุคคล หน่วยงานต่าง ๆ และงานพัฒนาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่บุคคลและหน่วยงานดังกล่าว ตลอดจนกระตุ้นให้หน่วยงานและประชาชนทั่วไปถือเป็นแบบอย่างในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานที่ดีเด่นให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติมากขึ้น

หลักการพิจารณาผลงานดีเด่น

การพิจารณาผลงานดีเด่น มิใช่พิจารณาแต่เฉพาะผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น แต่ให้ครอบคลุมถึงผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชน และบุคคลที่เป็นตัวอย่างในการทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติในด้านต่าง ๆ ด้วย โดยถือหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. เป็นผลงานของคนไทยที่ทุกคนสมควรภาคภูมิใจร่วมกันในระดับชาติ และยอมรับร่วมกันในสวนรวม และ

๒. เป็นผลงานที่หน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และบุคคลได้กระทำงานเห็นผลแน่นอนแล้ว สมควรนำผลงานที่ดีเด่นออกมาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานและบุคคลทั่วไปได้รู้จักและยึดถือเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตาม

การพิจารณาผลงานดีเด่น จะพิจารณาตามประเภทหรือสาขาของผลงาน หรือวิชาชีพในด้านใดด้านหนึ่งตามที่กำหนดไว้

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชมงคล กราบทูลอัญเชิญใต้ฝ่าละอองพระบาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๓ รวม ๗ ราย พร้อมทั้งขอรับพระราชทานพระราโชวาทเพื่อเป็นสิริมงคลและเกียรติประวัติแก่ผู้ได้รับพระราชทานรางวัลและวงศ์สกุลสืบไป และขอพระราชทานพระราชมงคลกราบทูลเบิก นายเอนก สิทธิประศาสน์ ประธานอนุกรรมการ เป็นผู้กราบทูลเบิกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ รับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ ตามลำดับต่อไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายเอนก สิริธิประศาสน์ ประธานคณะกรรมการเผยแพร่งานดีเด่น
ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ขอพระราชทานกราบบังคมทูลเบิกบุคคลและหน่วยงาน
ดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๓ รวม ๗ ราย เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
พระราชทานรางวัลเกียรตินิยม ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
๒. นายพูน เกษจำรัส
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปะภาพถ่าย)
๓. จำสืบเอก ทวี บุรณเขตต์
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)
๔. นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. หน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ มูลนิธิ พอ.สว. สำนักงานแพทย์มูลนิธิ พอ.สว. หน่วยงานดีเด่น
ของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)
๖. ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ จังหวัดลำปาง
หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนากลุ่ม (ด้านการพัฒนาชุมชน)
๗. มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ.ในประเทศไทย
หน่วยงานดีเด่นของชาติ (องค์กรภาคเอกชน) สาขาการพัฒนาสังคม
(ด้านสังคมสงเคราะห์)

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

สำเนา

พระราชดำรัส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปี ๒๕๓๓ ซึ่งคณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติเป็นผู้คัดเลือกอีกครั้งหนึ่งในโอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับทุกท่านและทุกหน่วยงาน ที่ได้รับรางวัลเกียรติคุณยกย่องว่ามีผลงานดีเด่นเป็นตัวอย่างอันควรศรัทธายึดถือ

การที่คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ เพื่อทำหน้าที่สอดส่องคัดเลือกหน่วยงานกับทั้งบุคคลผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์ดีเด่นต่อชาติในสาขาต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมุ่งจุดประสงค์ที่จะเชิดชูยกย่องด้วยการประกาศเกียรติคุณ ความรู้ ความสามารถ ทั้งมอบรางวัลให้ พร้อมกับเผยแพร่ผลงานอันดีเด่นผ่านสื่อที่มีประสิทธิภาพสูง สู่หน่วยราชการ หน่วยงาน สถาบันการศึกษา ตลอดจนประชาชนอย่างชัดเจนและทั่วถึงนั้น นับเป็นกรณียกิจที่น่าชมเชย และน่าจะได้ว่าเป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่ง ในการส่งเสริมให้คนไทยมีศรัทธายึดมั่นในการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อประโยชน์สุขและความเจริญมั่นคงของสังคมและชาติบ้านเมือง

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมในกรณียกิจของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติเป็นอย่างยิ่ง และใคร่ขอถือโอกาสนี้กล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า ผู้ที่ตั้งใจทำความดี แม้กระทำได้มิได้มุ่งหวังสิ่งตอบแทน แต่ถ้ามีผู้เล็งเห็นความดี และชื่นชมในความดีของตัว ก็ย่อมจะพอใจและเกิดกำลังใจมิใช่น้อย โดยเฉพาะเมื่อผู้ที่ชื่นชมและยกย่องนั้นคือทางราชการก็ยิ่งทำให้มีเกียรติดีเด่นขึ้น ได้รับความศรัทธาเชื่อถือกว้างขวางหนักแน่นขึ้น และมีความมั่นใจในการกระทำดียิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับแต่ละท่านแต่ละหน่วยงานอีกครั้งหนึ่ง ที่ได้รับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณแสดงผลงานดีเด่นระดับชาติ และในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุกท่านที่ได้อุทิศตัวเพื่องาน ได้เสียสละความสุขสบายเพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ ประสบความสุข ความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรือง พร้อมทั้งความสวัสดิมีชัย จงทุกเมื่อทั่วกัน

สำเนาถูกต้อง

(นายสมศักดิ์ จตุพรภัทร)

สำนักราชเลขาธิการ

๒ สิงหาคม ๒๕๓๔

สารบัญ

คำประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปี ๒๕๓๓	๑-๑๕
นางสุนน อมรวิวัฒน์ บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา) ประจำปี ๒๕๓๓	๑๗
นายพูน เกษจำรัส บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปะภาพถ่าย) ประจำปี ๒๕๓๓	๒๗
จำลองเอกทวี บุรณเขตต์ บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม) ประจำปี ๒๕๓๓	๓๕
นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี ๒๕๓๓	๔๗
หน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข) ประจำปี ๒๕๓๓	๕๙
ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ จังหวัดลำปาง หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชุมชน) ประจำปี ๒๕๓๓	๗๑
มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์) ประจำปี ๒๕๓๓	๘๑

คำประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

นักการศึกษาที่มีประวัติการเรียนที่ยอดเยี่ยมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้นำประสบการณ์ ความรอบรู้กลับมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามหลักการของพระพุทธศาสนา โดยประยุกต์ ใช้ในกระบวนการพัฒนาปัญญาและความเป็นกัลยาณมิตร ได้เขียนตำราหลายเล่ม เช่น “การสอน โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ” “คิดเป็นตามนัยแห่งพุทธธรรม” และงานวิจัยเรื่อง “นานาชาติ ทัศนะต่อหัวใจพระพุทธศาสนา” เป็นผลให้นักวิชาการทั้งหลายหันมาเอาใจใส่และศึกษาพุทธธรรม อย่างเห็นคุณค่ามากยิ่งขึ้น ท่านที่มีผลงานดีเด่นหลากหลายแขนงที่กล่าวถึงนี้คือ

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์

เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๔๗๕ จบการศึกษาด้านอักษรศาสตร์บัณฑิต และครุศาสตร์บัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญเงินรางวัลคะแนนเยี่ยมจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และจบปริญญาโท Master of Science in Education, University of Wisconsin สหรัฐอเมริกา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ศาสตราจารย์ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ท่านมีชีวิตที่ให้การสร้างครูให้มีคุณธรรมตามนัยคำสอน ของพระพุทธศาสนา เริ่มสอนแต่งตำราโดยอิงพุทธธรรมเป็นหลัก มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๙ ศึกษา ค้นคว้านำมาประยุกต์ใช้อย่างได้ผลดีมาโดยตลอด สร้างตำราหลายเล่ม นอกจากที่กล่าวไว้ข้างแล้ว เช่น “การศึกษาเชิงมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย” “ปรัชญาอนุสยัม : วิเคราะห์ด้านการศึกษา” และยังได้เสนอแนวคิดกรรมการฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ทำให้สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ สามารถฝึกอบรมครูได้ทั่วถึงจำนวนกว่า ๓๒๐,๐๐๐ คน ภายในเวลา ๙ เดือน นอกจากนั้นท่าน ยังได้จัดโครงการพัฒนาการศึกษาหลากหลาย เช่น โครงการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยแก่ เด็กไทยในสหรัฐอเมริกามากกว่า ๑,๐๐๐ คน โดยส่งครูไทยไปสอนถึง ๕๐ คน ทำให้เด็กไทยเกิด สำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทย อ่านเขียนภาษาไทยได้และรู้วัฒนธรรมไทย จงรักภักดีต่อ องค์พระมหากษัตริย์ และเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี นอกจากนี้ท่านยังได้เขียนบทความเชิงวิชาการ มากกว่า ๕๐ เรื่อง บทประพันธ์ศึกษาภาษิตมากกว่า ๒๐๐ บท ผลงานของท่านสัมฤทธิ์ผลทางด้านการศึกษามากมายเกินกว่าจะนำมากล่าวอ้างได้หมดสิ้น

คณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์
เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

คำประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ

นายพูน เกษจำรัส

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาศิลปะ (ด้านศิลปะภาพถ่าย)
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

ศิลปินที่ยึดมั่นในงานศิลปะและเป็นตัวอย่างของการดำรงชีวิตอันดีงาม สมตะ เสียสละ แก่ส่วนรวมตลอดมา เป็นผู้ที่กำลังถึงชีวิตและงานไว้อย่างน่ารับฟังว่า “ชีวิตนี้มีเวลาน้อยสำหรับการทำงาน ถ้ายังทำได้ก็ทำเรื่อยไป จนกว่าจะหมดเวลาของชีวิต ตั้งใจทำงานให้สังคมเสมอ ไม่เคยคิดที่จะปฏิเสธสถาบันใดเลยที่มาขอความช่วยเหลือ ตั้งใจจะถ่ายทอดวิชาที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์แก่ศิษย์ จะทำงานและสร้างสรรค์ศิลปะ และงานถ่ายภาพจนกว่าจะทำงานไม่ได้ ต้องขยันทำงานให้มากเพื่อให้ทันกับเวลาที่เหลือน้อยเต็มที่แล้ว” ผู้ที่กำลังถ้อยคำธรรมดาแต่น่ารับฟังนี้คือ

นายพูน เกษจำรัส

นายพูน เกษจำรัส เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๔ ที่จังหวัดเพชรบุรี เข้าศึกษาวิชาศิลปะและการช่างที่โรงเรียนเพาะช่างและมหาวิทยาลัยศิลปากรรุ่นแรก ในคณะจิตรกรรมและประติมากรรม ในปีการศึกษา ๒๔๘๖ และเป็นศิษย์ของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เมื่อจบการศึกษาแล้วต่อมาได้เข้ารับราชการเป็นอาจารย์สอนที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ เป็นหัวหน้าคณะวิชาช่างภาพและช่างพิมพ์ เมื่อเกษียณอายุราชการแล้วได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาด้วย

ท่านมีผลงานมากมาย นับตั้งแต่ภาพสีน้ำมันพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครึ่งพระองค์ขนาดใหญ่กว่าพระองค์จริง ประดิษฐานที่สถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส มีภาพจิตรกรรมสีน้ำมัน ภาพวาดวาทารามพระราชวังปยุตตสถาน ทิวทัศน์ในประเทศไทยจำนวนมากมาย ซึ่งใช้เวลาเขียนติดต่อกันหลายปี มีผลงานแกะสลักลายไทย แกะสลักภาพตกแต่งอีกมากมาย รวมทั้งประติมากรรมรูปพระวิสุทธมอันเป็นที่เคารพสักการะของสถาบันการช่างหลายแห่ง นอกจากนั้นยังมีผลงานที่ทำชื่อเสียงให้ท่านมากคือ ผลงานด้านภาพถ่าย ท่านได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จนสามารถสอนและถ่ายทอดได้อย่างดี ท่านมีผลงานบันทึกและงานที่เป็นศิลปะมากมาย มีการนำไปใช้และเผยแพร่ในนิทรรศการและสื่อมวลชนเป็นหลักฐานตลอดจนตีพิมพ์ในหนังสือสำคัญมากมาย เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ท่านได้ทำงานถ่ายภาพอย่างต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้ ถือได้ว่าท่านเป็นศิลปินภาพถ่ายชั้นครูอย่างแท้จริง

คณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

นายพูน เกษจำรัส

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปะภาพถ่าย)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

คำประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ

จำลองเอกทวี บุรณเขตต์

บุคคลดีเด่นของชาติสาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

การอนุรักษ์มรดกและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เป็นแหล่งศึกษาและให้ชนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของไทย ให้เห็นภาพอย่างชัดเจนที่สุดก็คือ การเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ของคนรุ่นเก่าจากเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประกอบการยังชีพต่าง ๆ ที่คนโบราณคิดประดิษฐ์ไว้ ทำให้เราได้ทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ที่อุทิศชีวิตและเวลาตลอดจนทุนทรัพย์ รวบรวมสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้ติดต่อกันมามากกว่า ๑๕ ปีแล้ว ด้วยความอดทนเห็นการณ์ไกล และน่ายกย่องสรรเสริญที่สุดคือ

จำลองเอกทวี บุรณเขตต์

เกิดเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๔๗๕ ที่บ้านคลองเตาโหล ตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นบุตรของนายบุญทิว นางช่อน บุรณเขตต์ จบการศึกษาชั้นต้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ได้มีโอกาสไปศึกษาหาความรู้ที่กองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร ได้ศึกษาการปั้นการหล่อโลหะ การแกะสลัก และการเขียน กับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี อาจารย์เขียน ยิ้มศิริ และอาจารย์สนั่น ศิลากร จนมีความรู้ความชำนาญมากขึ้น ได้เข้ารับราชการทหารในตำแหน่งช่างเขียนแผนที่ในกองทัพอากาศที่ ๓ จนได้เลื่อนยศเป็นจำลองเอกในโอกาสต่อมา ได้ลาออกจากราชการมาประกอบอาชีพส่วนตัว เป็นช่างปั้นช่างหล่อพระพุทธรูปและบุคคลสำคัญต่าง ๆ จำนวนมาก

จำลองเอกทวี ได้รับยกย่องเป็นเพชรน้ำเอกของวงการช่างศิลป์ มีผลงานที่โดดเด่นมากมาย เช่น พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งประดิษฐานอยู่ในที่สำคัญหลายแห่ง หล่อพระพุทธรูปราชจำลองหลายรุ่น ได้รับยกย่องว่าเหมือนและงดงามไม่แพ้ของจริง รวมทั้งปั้นพระประธาน พระบูชา ประดิษฐานอยู่ตามวัดต่าง ๆ ทุกภาคทั่วประเทศ

ด้วยสำนึกและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย ท่านได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านขึ้น รวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้ของบรรพบุรุษในอดีต ทั้งที่คนปัจจุบันรู้จัก และไม่รู้จักไว้เป็นจำนวนมาก เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา มีอาทิ เครื่องใช้ในครัวเรือน ตั้งแต่ไม้หมอนวด หินบดยา กระบวยตักน้ำ หม้อข้าวหม้อแกง โห่ ชามเบญจรงค์ ถ้วยโถโอชาม กระออม น้ำเต้า ฯลฯ ประเภทอาวุธ มีหอก ดาบ สามง่าม ธนู กระสุน ปืน หอกใบข้าว ทวีธู เป็นต้น เครื่องดนตรี เครื่องเล่นนาการมีครบถ้วน ตั้งแต่ กลอง ปี่ มโหรี แคน จะเข้ กระพรวนขลุ่ย กราะ หริตนกกวก หริตเรียกขะนิ หริตเรียกนกโพระดก

ตลอดไปของเด็กลูกที่กำลังจะสูญไป เช่นไม้โก่งกาง อีกก อีโปะ ควายกะลา อีหกดาวลอย รวมตลอดไปถึงเครื่องทอผ้า เครื่องเขิน เครื่องมือจับสัตว์ทุกประเภท และเครื่องมือทำการกสิกรรมทุกประเภท โดยที่ได้อุทิศบ้าน ๒ หลัง และโรงเรียนขนาดใหญ่อีก ๑ หลัง ตั้งแสดงสิ่งต่าง ๆ มากมาย เหล่านี้ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านของจำสืบเอกทวี ได้รับการเยี่ยมชมเยียนจากชาวไทยและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ได้รับคำชมเชยว่าเป็นแหล่งความรู้ที่สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่ง

จำสืบเอกทวี ได้รับดุษฎีบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดพิษณุโลก และได้รับยกย่องจากหน่วยงานและองค์การศึกษามากหลายแห่ง ในฐานะบุคคลล้ำค่าของชาติที่อนุรักษ์ พัฒนา และสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นการแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยอย่างเด่นชัด เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จึงพิจารณายกย่องให้

จำสืบเอกทวี บุรณเขตต์
เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

คำประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ

นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

เกษตรกรส่วนมากในปัจจุบันนี้ ประกอบธุรกิจการเกษตรคือปลูกพืชเพื่อมุ่งการส่งออก เพื่อแสวงหารายได้ให้มากขึ้น ด้วยคิดว่าชีวิตจะดีขึ้นถ้ามีเงิน มีรายได้สูง การเกษตรเพื่อส่งออก เป็นการสนองความต้องการของพ่อค้าคนกลาง ต้องใช้พื้นที่มาปลูกพืชชนิดเดียว ใช้เงินทุนสูง รวมตลอดถึงการเสี่ยงภัยธรรมชาติต่าง ๆ ส่วนผลผลิตที่ได้ก็ไม่สามารถกำหนดราคาได้เอง ในที่สุด ก็ตกอยู่ในกระแสของระบบตลาดและลูกหนี้ธนาคาร แต่มีเกษตรกรท่านหนึ่งที่คิดและปฏิบัติทวนกระแส แทนที่จะคิดหารายได้เพิ่มขึ้นกลับหาวิธีการลดรายจ่ายให้น้อยลง เพราะการลดรายจ่ายเป็นการเพิ่ม รายได้โดยทางอ้อม ทำให้รายได้ที่มีอยู่น้อยนั้นพอกับรายจ่าย จึงได้เกิดแนวคิดจัดทำ “วนเกษตร” สวนป่าผสมขึ้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ปลูกไม้ป่า ไม้บ้าน วนสมุนไพรมากกว่า ๕๐๐ ชนิด เกิดสภาพ แวดล้อมที่อิงอาศัยกันตามธรรมชาติ มีทั้งรายได้และความสุขรื่นรมย์เหนือเกษตรกรอื่น ๆ ท่านผู้เป็น ต้นคิดผู้นี้คือ

นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม

เกิดเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๗๔ เป็นบุตรของนายจันดี นางน้อย เข็มเฉลิม มีอาชีพ เป็นเกษตรกรอยู่ ณ บ้านตลาดเกาะขนุน ตำบลลาดกระทิง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นผู้ใหญบ้านหมู่ที่ ๑ อำเภอสนามชัยเขต ได้รับความศึกษาสอบเทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือ ม.ศ.๓ ในปัจจุบัน ชีวิตในวัยเยาว์ลำบากยากจนมาก รั้งจ้างทำงานทั่วไป ตำแหน่งครั้งสุดท้ายคือ เจ้าหน้าที่ พัสดุของบริษัท เจแปนแอร์ไลน์ ภายหลังได้ลาออกเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม โดยหักล้างทางพง ที่ตำบลลาดกระทิง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา นั้นเอง จนมีที่ดินทำการเกษตรมากกว่า ๒๐๐ ไร่ ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพด ฝ้าย โดยเลื่อนไหลไปตามกระแสของการผลิตเพื่อการส่งออก คือ ปลูกพืชชนิดเดียวแข่งขันกันในระบบตลาด ก่อให้เกิดหนี้สิน ค่าปุ๋ย ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าเครื่องจักรกล เช่นเดียวกับเกษตรกรทั้งหลาย ภายหลังได้พบว่า เพื่อการเอาตัวรอดเกษตรกรเหล่านั้นหันมา เอาเปรียบแรงงานกันเอง และแรงงานต่างถิ่นเพื่อลดต้นทุนการผลิต มีการเอารัดเอาเปรียบกันอย่าง รุนแรง โดยเฉพาะขาดสมดุลทางธรรมชาติ ระบบนิเวศวิทยาเสียหายยับเยิน นายวิบูลย์เองต้องมี หนี้สินถึง ๓๐๐,๐๐๐ บาท จึงตัดสินใจขายใช้หนี้ เหลือไว้เพียง ๙ ไร่เศษ และเริ่มปรับความคิดมา ทำการเกษตรแบบพึ่งตนเอง

นายวิบูลย์ ได้ริเริ่มทำ “วนเกษตร” ขึ้น โดยมุ่งผลิตปัจจัย ๔ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตผลิตเพื่อบริโภค ปลูกพืชผลไม้ สมุนไพร หลากหลายชนิดผสมผสานกันตามแบบป่าธรรมชาติ มากกว่า ๕๐๐ ชนิด ใช้คุณสมบัติของธรรมชาติผลพืชผักสมุนไพรเกื้อหนุนกันเพื่อลดศัตรูพืช ใช้ปุ๋ยธรรมชาติ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ผลผลิตในสวนป่ามีพอบริโภค และมีรายรับส่วนเกินมากพอที่จะซื้อหาสินค้าจำเป็นอื่น ๆ ได้ ไม่ต้องวิ่งตามกระแสเศรษฐกิจ สวนพฤกษศาสตร์และนายวิบูลย์ เป็นที่ยอมรับและได้รับการเยี่ยมชมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เป็นจำนวนมากในแต่ละปี อีกทั้งได้รับเชิญไปเยือนต่างประเทศเพื่อเผยแพร่แนวความคิดนี้หลายประเทศ

ด้วยผลงานทางความคิดริเริ่มด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ และได้ถ่ายทอดสู่บุคคลและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้หันมาสนใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น นับว่าเป็นบุคคลตัวอย่างที่ควรยกย่องยิ่ง คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

คำประกาศเกียรติคุณหน่วยงานดีเด่นของชาติ หน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ มูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

ประชาชนที่มีถิ่นพำนักอาศัยอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร ห่างไกลความเจริญไร้ทั้งสถานศึกษาเล่าเรียน บริการสาธารณสุข ขาดถนนหนทางและห่างไกลจากโรงพยาบาล เมื่อเจ็บป่วยตามวิสัยธรรมดาโลกก็จะมีจะต้องปล่อยชีวิตไปตามยถากรรม บ่อยครั้งโรคภัยไข้เจ็บเพียงเล็กน้อย ขาดการดูแล แนะนำและรักษา ก็พาให้ประสบอันตรายถึงชีวิตได้อย่างไม่ควรจะเป็น นับเป็นความสูญเสียทรัพยากรบุคคล ก่อให้เกิดความเศร้าสลดระทดท้อในการจากไปของญาติมิตร ผู้ที่เคารพรักใคร่ก่อนเวลาอันสมควร สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้วิทยุรับส่งสำหรับการรักษาผู้ป่วยในท้องถิ่นทุรกันดาร บรรดาแพทย์อาสาทั้งหลาย จึงร่วมดำเนินโครงการอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกล แพทย์ชั้นถวายอย่างได้ผลดียิ่งติดต่อกันมาร่วม ๒๐ ปี หน่วยงานดังกล่าวคือ

หน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)

หน่วยงานแพทย์ดังกล่าว เริ่มดำเนินงานครั้งแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๖ ประกอบด้วยสถานีนามัย ซึ่งได้จัดตั้งวิทยุและมีเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่อนามัยเป็นผู้ปฏิบัติงานให้การรักษาผู้ป่วยด้วยตนเอง โดยปรึกษาแพทย์จากสถานีโรงพยาบาล ซึ่งจะมีแพทย์อาสาใช้วิทยุมือถือ หรือวิทยุจากฐานสั่งการรักษาผู้ป่วยทางวิทยุ เมื่อได้รับการเรียกขอให้สั่งการรักษาพยาบาล หากแพทย์อาสาพึงอาการ เห็นสมควรส่งเข้ารับรักษาในโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ประจำสถานีรักษาจะส่งผู้ป่วยเข้ารับรักษาโดยรีบด่วน ใช้พาหนะทุกประเภทแม้กระทั่งเฮลิคอปเตอร์ เพื่อให้ทันแก่การช่วยชีวิตโดยผู้ป่วยทุกราย จะอยู่ในพระราชานุเคราะห์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลหรือค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ผลงานของหน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ มีผลงานมหาศาล ได้รักษาผู้ป่วยแต่ละปีนับแสนราย สถิติสูงสุด ปี ๒๕๒๗ มีผู้ป่วยได้รับความอนุเคราะห์ถึง ๓๔๗,๓๔๓ ราย มีผู้ป่วยเข้าพักในโรงพยาบาล ๓๔๕ ราย และในปี ๒๕๓๒ มีจำนวนผู้ป่วย ๗๗,๓๒๓ ราย เข้ารักษาในโรงพยาบาล ๔๐๓ ราย เป็นต้น ในด้านสถานีโรงพยาบาลปัจจุบัน

มีมากกว่า ๑๕๘ สถานี สถานีรักษา ๒๔๔ สถานี มีแพทย์อาสาและเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ซึ่ง
เปี่ยมไปด้วยจิตอันเป็นกุศล ถึง ๒,๕๙๘ ท่าน นับเป็นหน่วยงานที่มีผลงานประสพผลสำเร็จอย่างยิ่ง
ในการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ห่างไกลแพทย์ ตามท้องถิ่นทุรกันดารด้วยวิธีอันประหยัด สะดวก รวดเร็ว
และมีประสิทธิภาพ นำสรรเสริญยิ่ง

คณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี จึงพิจารณาประกาศยกย่องให้

หน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)

เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

(พ.ร.บ.) มีมติให้หน่วยงานนี้ได้รับรางวัลดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๓๓

คำประกาศเกียรติคุณหน่วยงานดีเด่นของชาติ ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ จังหวัดลำปาง

หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชุมชน)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

เยาวชนสตรีในชนบท ๑๖ จังหวัดภาคเหนือที่มีฐานะยากจนขาดแคลน ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนระดับสูงได้ ก่อให้เกิดปัญหาแรงงานสูญเสียเปล่า เพราะไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพ เกิดอพยพทั้งถิ่น เพื่อไปหางานทำในที่สุด บ้างก็ตกเป็นเครื่องมือของผู้แสวงประโยชน์ ล่องลอยไปในทางเสื่อมเสียศีลธรรม ให้ค่าประเวณี หรือใช้แรงงานเด็กที่ผิดกฎหมาย เป็นความพยายามอย่างยิ่งของหน่วยงานทั้งภาคเอกชนและภาครัฐที่จะเข้าไปโอบอุ้มช่วยเหลือเยาวชนสตรีเหล่านี้ โดยไม่จำกัดพื้นความรู้ รวมตลอดทั้งให้การปฏิบัติอย่างดีกับหญิงที่ทำงานในสถานบริการต่าง ๆ ที่ต้องการจะเปลี่ยนอาชีพ โดยเข้ารับการฝึกอบรมเป็นรุ่น ๆ รุ่นละ ๕๐๐ คน ติดต่อกันมาหลายปี หน่วยงานหนึ่งที่มีผลงานดีเด่น สมควรแก่การยกย่อง คือ

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ จังหวัดลำปาง

ศูนย์สงเคราะห์ดังกล่าวตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ทำการฝึกอาชีพให้แก่เยาวชนสตรีภาคเหนือ ๑๖ จังหวัด มีการฝึกอาชีพ ทอผ้าด้วยเครื่องจักร ทอผ้าด้วยมือและมัดหมี่ การตัดเย็บเสื้อผ้าชาย-สตรี ช่างประดิษฐ์โขนนาการ การแต่งผมสตรี การปฐมนิเทศ และอื่น ๆ ที่น่าสนใจ แต่ละหลักสูตรฝึกฝนจนเก่งชำนาญ นำไปประกอบเป็นอาชีพได้อย่างน้อยหลักสูตรละ ๖ เดือน ผลผลิตที่ได้จากการฝึกร้อยละ ๗๐ จะเป็นผลกำไรได้รับเป็นเงินปันผล เป็นทุนประกอบอาชีพต่อไป

ผลงานของศูนย์ฯ ที่ปรากฏเป็นรูปธรรมคือมีผู้สำเร็จการฝึกอบรมไปแล้ว ๖,๕๐๐ คน ส่วนใหญ่นำความรู้ไปประกอบอาชีพเลี้ยงตัวได้ และที่ปรากฏชัดเจนอีกประการหนึ่งก็คือ บรรดาโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ต่างช่วยเหลือรับบุคคลเหล่านี้เข้าทำงานและทำงานได้ดียิ่ง

นอกจากศูนย์ฯ จะฝึกอาชีพ และจัดหางานให้ทำดังกล่าวแล้ว ศูนย์ฯ ยังพิจารณาช่วยเหลือให้กู้ยืมเงินทุน เพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพ แก่ผู้สำเร็จการฝึกอบรมแล้วด้วย มีผู้ได้รับการสงเคราะห์ค่อนข้างสูงถึงร้อยละ ๔๐ ของสมาชิกที่เข้าฝึกอบรม

ปณิธานของหน่วยงานความอดทนของพนักงานเจ้าหน้าที่ประกอบด้วยใจอันเป็นกุศลพร้อมที่จะอุทิศตนช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาสของสมาชิกของศูนย์ฯ ที่สืบทอดนามมาหลายปี ช่วยเหลือเยาวชนสตรีให้พ้นภัยพาลได้เป็นจำนวนมาก

คณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ จังหวัดลำปาง
เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชุมชน)
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

คำประกาศเกียรติคุณหน่วยงานดีเด่นของชาติ มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย

หน่วยงานดีเด่นของชาติ (องค์กรภาคเอกชน)

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

องค์กรพัฒนาชนบทเอกชนที่ตั้งขึ้นด้วยปณิธานเชื่อมั่นว่า ชุมชนจะยั่งยืนอยู่ได้จะต้องอยู่ด้วยการพึ่งตนเองของชุมชน แม้ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ จะยากจนมาก่อน แต่ทุกหมู่บ้านและประชาชนยากจนเหล่านั้นก็พิสูจน์ให้เห็นว่า พวกเขามีศักยภาพในการพึ่งตนเองหากเขาได้รับโอกาสและได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม องค์กรนี้ได้ปฏิบัติการอย่างมุ่งมั่นและช่วยเหลือให้แต่ละหมู่บ้านช่วยตัวเองเป็นอิสระภาพในทางเศรษฐกิจ ประชาชนลืมตาอ้าปากได้และมีความผูกพันกับเพื่อนบ้าน จันท์ญาติในครัวเรือนมาแล้วถึงกว่า ๑,๐๑๐ หมู่บ้าน องค์กรเอกชนที่กล่าวถึงนี้คือ

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย

มูลนิธินี้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้ดำเนินการจดทะเบียนเป็นมูลนิธิเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยมีวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานคือ ให้การสงเคราะห์ทั่วไปแก่เด็กยากจนและครอบครัว, ให้ความร่วมมือกับองค์กรสงเคราะห์อื่น ๆ, ให้การสงเคราะห์และให้สวัสดิการแก่เด็กอย่างเหมาะสม, ให้การสนับสนุนโครงการพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ยากจน มีเป้าหมายและการดำเนินงานที่แน่นอนระยะละ ๕ ปี และมีพนักงานเจ้าหน้าที่ทั้งอาสาสมัครและประจำโครงการถึง ๑,๐๔๒ คน

ลักษณะงานที่มูลนิธิปฏิบัติอย่างได้ผลคือ การให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวที่มีรายได้ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ยากจนเท่านั้น มูลนิธิจะช่วยเป็นขั้น ๆ ขั้นแรกจะช่วยเหลือแบบให้เปล่าโดยประชาชนกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีส่วนร่วมตามกำลังความสามารถ ขั้นที่ ๒ จะเน้นการช่วยเหลือรายได้ในรูปของเงินยืมจากโครงการ สมาชิกจะนำเงินยืมนั้นไปลงทุนประกอบอาชีพ เงินที่ชำระคืนจะนำเข้าเป็นกองทุนของหมู่บ้าน และเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับครอบครัวอื่น ๆ ต่อไป

ผลงานที่มูลนิธิปฏิบัติสำเร็จไปแล้ว คือ สนับสนุนด้านการเงินโดยจัดสวัสดิการให้เด็กยากจน ๙๕ โครงการ โดยใช้งบประมาณปีละ ๙๖ ล้านบาท มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กประจำหมู่บ้านประมาณ ๑,๐๐๐ หมู่บ้าน, การจัดอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน, จัดหาอุปกรณ์การเรียนเครื่องแบบนักเรียน, สนับสนุนด้านการเงินโดยจัดสวัสดิการครอบครัวทั่วไปเป็นเงินปีละ ๔๘ ล้านบาท, สนับสนุนทางการเงินด้านการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ดำเนินการเป็นเงินปีละ ๑๖ ล้านบาท และสนับสนุนการ

ดำเนินงานองค์กรชาวบ้านประมาณ ๑,๐๐๐ หมู่บ้าน ให้จัดระบบเงินลงทุนหมุนเวียน ปัจจุบันมีเงิน
กองทุนเพื่อการพึ่งตนเองชุมชนรวมเป็นเงินประมาณ ๑๐๐ ล้านบาท

ผลงานของมูลนิธิเป็นไปเพื่อการกุศล เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษยชาติ นับเป็นที่น่า
ยกย่องสรรเสริญและเป็นตัวอย่างอันดียิ่ง

คณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย

เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ (องค์กรภาคเอกชน) สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

■ เสนอผลการวิจัย ณ มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ

■ ประชุมวิชาการที่ มหาวิทยาลัยกิวชิว ประเทศญี่ปุ่น

■ การฝึกอบรมครูประถมศึกษา โดยสร้างนวัตกรรม การฝึกอบรม ที่ใช้ระบบผสมผสานระหว่าง วิธีการฝึกอบรมด้วยตนเอง การใช้สื่อประสมและกระบวนการกลุ่ม สามารถอบรมครูประถมศึกษา ทั่วประเทศ จำนวน 320,000 คน ให้เสร็จภายในเวลา 9 เดือน

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์

บุคคลดีเด่นของชาติสาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

ในอดีต ครูเป็นผู้ทรงปัญญาและมีความสามารถสูงในสาขาวิชาชีพ และวิชาการเฉพาะอย่าง และส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ ผู้ที่ต้องการศึกษาเล่าเรียนต้องไปมอบตัวเป็นศิษย์และขอเล่าเรียนวิชา ผู้เป็นครูในสมัยก่อนสอนนักเรียนจำนวนน้อย ดูแลศิษย์ได้ทั่วถึง และสั่งสอนอบรมศิษย์ด้วยความเมตตากรุณาเป็นที่ตั้ง โดยมีได้รับผลตอบแทนเป็นอามิสสินจ้าง ครูจึงเป็นผู้ที่ศิษย์เคารพบูชาอย่างสูง และเป็นผู้ที่ศิษย์ศรัทธามุ่งเข้าไปขอรับการถ่ายทอดวิชาความรู้ เจตคติของศิษย์จึงมีแต่ความเคารพ เชื่อฟัง เชื่อถือและภาคภูมิใจ ดังมีคำกล่าวว่าเป็น “ศิษย์มีครู” ผู้ใดก็ตามที่ลบหลู่บุญคุณครู ย่อมจะถูกตำหนิติเตียน ถือเป็นพวก “ศิษย์ล้างครู ลูกไม่รู้คุณพ่อแม่” นับเป็นพวกที่คบไม่ได้ ศิษย์มองครูในฐานะที่เป็นผู้คงแก่เรียน มีบุคลิกภาพที่เคร่งขรึม สง่า ส่ารวม เข้มงวด เจาะระเบียบ ศิษย์จึงมีความรู้สึก “ทั้งรักทั้งเกรง” ครูแม้จะถูกลงโทษดูว่าสักเพียงใด นักเรียนไทยสมัยก่อนก็ยังมีความเชื่อมั่นว่าครูเป็นกัลยาณมิตร ครูสั่งสอนฝึกฝนด้วยหวังให้ศิษย์เป็นคนดี ความรักความเคารพครูจึงมั่นคงไม่มีเสื่อมคลาย

ปัจจุบันนี้ การศึกษาได้แผ่ขยายไปกว้างขวาง จำนวนนักเรียนมีมากมาย และจำนวนครูก็เพิ่มขึ้นไม่แพ้กัน คุณสมบัติของผู้ที่เป็นครูนั้น มักพิจารณากันที่วุฒิและกำหนดอัตราเงินเดือนตามตำแหน่งหน้าที่ของวุฒินั้น ๆ ทุกระดับการศึกษา จึงมีครูหลายประเภทต่างรุ่นต่างวุฒิ ต่างวัย และมีประสบการณ์ความสามารถคุณธรรมที่แตกต่างกัน บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูก็เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ความศรัทธาที่ศิษย์เคยมีต่อครูก็ดูจะลดน้อยลง และความสัมพันธ์กันครูกับศิษย์ก็ห่างเหินกันไปทุกที ยิ่งการผสมผสานระหว่างกระแสตะวันตกกับกระแสเดิมของไทยเรา ไม่สมดุลในกระแสของวัตถุและจิตใจด้วยแล้ว ก่อให้เกิดการศึกษาที่ลึกล้ำในสังคมไทยมาโดยตลอด

ท่ามกลางกระแสของความไม่สมดุลเหล่านี้ ครูคนหนึ่งได้เล็งเห็นปัญหาได้เสนอแนะให้ความคิดให้ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องนี้มาโดยตลอด ครูท่านที่กล่าวถึงคือ

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์

ราชบัณฑิต และครูดีเด่นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กำเนิดและการศึกษา

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ เป็นธิดาคนโตของพันโทประเสริฐ และคุณพูนศรี สุตบรรทัด เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่กรุงเทพมหานคร ได้สมรสกับพันเอกสมาน อมรวิวัฒน์ มีบุตร ๒ คน คือ นายเอกวัจน์ และ ร.ต.อ.วรวิวัฒน์ อมรวิวัฒน์

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้รับการศึกษาขั้นต้น คือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่โรงเรียน ประเสริฐวิทยา ถนนพะเนียง นางเลิ้ง อำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร และได้ย้ายไป อยู่กับคุณตา คุณยายที่จังหวัดลำพูน จึงได้เข้าศึกษาชั้นประถมปีที่ ๒ จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดลำพูน “ส่วนบุญโญปถัมภ์” และได้กลับมาอยู่กรุงเทพฯ ศึกษาต่อชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๗ และ ๘ ที่โรงเรียนสายปัญญา ศึกษาระดับปริญญาตรีที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตร์บัณฑิต คณะน สหศาสตร์สาขาวชิราวุธภาษาไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๖ สำเร็จปริญญาครุศาสตร์บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เจริญเงินรางวัลคณะนเยียมสาขาศึกษา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ และเข้ารับราชการในคณะ ครุศาสตร์ในตำแหน่งอาจารย์ตรีทันทีที่จบการศึกษา ในปีถัดมาได้รับทุนของสมาคมสตรีอุดมศึกษา อเมริกัน และทุนเดินทางของมูลนิธิการศึกษาฟูลไบรท์ ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยวิสคอนซินสรัฐ อเมริกา ได้รับปริญญามหาบัณฑิตทางการประถมศึกษาแล้วกลับมาปฏิบัติราชการในคณะครุศาสตร์ สืบมาจนปัจจุบัน กล่าวได้ว่า นับตั้งแต่ได้ก้าวเข้ามาศึกษาในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ชีวิตของศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้ผูกพันอยู่กับมหาวิทยาลัยแห่งนี้ มาโดยตลอด มีความก้าวหน้าในชีวิตราชการมาโดยลำดับ จนเป็นศาสตราจารย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ท่านได้รับ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก มหาวิรมงกุฏและเหรียญจักรพรรดิมาลา

งานด้านการสอน

ชีวิตของศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ คือชีวิตครูชีวิตที่มีความสุขในการสอนและการเป็น กัลยาณมิตรของศิษย์ วิชาที่ถนัดและชอบสอนคือ วิชาการศึกษา กับสังคม วิชาหลักสูตรและการสอน ระดับประถมศึกษา วิชาคุณธรรมของครู วิชาภาษาไทย และวิชาที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ส่วนการ สอนในระดับบัณฑิตศึกษานั้นได้สอนวิชาสัมมนาการประถมศึกษา และควบคุมวิทยานิพนธ์ของนิสิต มาโดยตลอด แม้ว่าลักษณะงานประจำจะอยู่คงที่ แต่จากการที่วิชาการสมัยนี้มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วเป็นประจำทุกปี นิสิตแต่ละรุ่นก็มีความแตกต่างกัน ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาทุกปี การเตรียมการสอนและการสอนจึงเป็นงานที่น่าตื่นเต้น เพราะต้องพยายามหาเทคนิควิธีที่จะให้ นิสิตเกิดการเรียนรู้ มีความสามารถ ความคิด และคุณธรรมการเตรียมการสอนแต่ละวิชาในแต่ละ ปีการศึกษาของท่านนั้น ถือหลักการว่าต้องเตรียมเอกสารการสอนที่ทันต่อปัญหาและสภาพของสังคม ในป็นั้น ๆ นำประสบการณ์ทางการจัดการศึกษาที่ได้ไปมีส่วนร่วมในหน่วยงานทางการศึกษาอย่าง แท้จริงมาจัดสถานการณ์และกรณีตัวอย่าง และจัดวิธีสอนที่สามารถเป็นแบบอย่างให้นิสิตนำไปปฏิบัติ ตามได้เมื่อออกไปประกอบอาชีพ

งานด้านวิชาการ

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ถือว่าหน้าที่ของนักวิชาการนั้น ต้องประกอบด้วย (๑) การ แสวงหาความรู้ใหม่อย่างสม่ำเสมอ (๒) การคิดวิเคราะห์ความรู้และหลักการแล้วปรับให้ใช้ได้กับ สังคมปัจจุบัน (๓) การเสนอสาระความรู้ที่ได้จากการคิดวิเคราะห์แล้วด้วยวิธีสื่อสารที่เหมาะสม

เช่น การพูด การเขียน เป็นต้น ต่อวงวิชาการ และ (๔) การนำสาระความรู้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ และเกิดความก้าวหน้าทางวิชาการต่อไป

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ทุกปีในระหว่างการหยุดภาคเรียน ท่านจะหาโอกาสและหาทุนที่จะได้ไปฟังปาฐกถาดี ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และโลกทัศน์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ท่านไม่ละโอกาสที่จะเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการกับนักการศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ การค้นคว้าอ่านบทความและหนังสือใหม่ ๆ ได้ช่วยให้ท่านก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ส่วนการเขียนและการบรรยายทางวิชาการนั้น เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นงานประจำอีกด้านหนึ่งของท่าน เพราะโดยเฉลี่ยแล้ว ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ รับเชิญไปบรรยายและปาฐกถาทั้งในสถาบันการศึกษาต่างจังหวัดและกรุงเทพมหานครเดือนละไม่ต่ำกว่า ๓ ครั้ง ส่วนงานเขียนทางวิชาการนั้นพอจะจัดประเภทออกได้ดังนี้

ก. แผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรและสาหรานุกรม

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ เป็นผู้มีส่วนในการเขียนเอกสารสำคัญทางการศึกษาอย่างมาก นับตั้งแต่เป็นกรรมการร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐ และร่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๓๔ เป็นกรรมการร่างจุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑ และด้วยความที่ได้ศึกษาพุทธธรรมอย่างลึกซึ้ง จึงได้รับเลือกให้เป็นประธานร่างหลักสูตรพระพุทธรศาสนาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการด้วย ในด้านภาษาศาสตร์นั้น ได้เป็นผู้เขียนอธิบายคำว่า “ประถมศึกษา” ในสารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งมีความยาวถึง ๗ หน้าพิมพ์ นอกจากนั้นยังเป็นกรรมการฝ่ายภาษาของโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้รับมอบหมายให้เขียนเรื่อง “การศึกษาเรื่อง “เวลา” “กรุงเทพมหานคร” มหาราชในประวัติศาสตร์ไทย “ยาเสพติด” การกำเนิดโรค โภชนาการ กีฬาเพื่อสุขภาพ” ฯลฯ แต่ละเรื่องให้คำอธิบายที่ให้ทั้งความรู้ ความบันเทิง และเป็นแบบอย่างของการใช้ภาษาที่กระชับถูกต้องความหมายน่าสนใจยิ่งนัก

ข. หนังสือและตำรา

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ใช้ความวิริยะอุตสาหะ เพื่อประโยชน์ต่อวงการศึกษาของชาติ โดยแต่งหนังสือและตำราในระดับอุดมศึกษา มัธยมศึกษา และประถมศึกษา รวมทั้งงานบรรณาธิการไว้เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างที่พอจะนำมากล่าวเฉพาะที่สำคัญได้แก่หนังสือ “หน่วยการสอนศีลธรรม” “การสอนสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา” “สิ่งแวดล้อมในชีวิต” “คิดอย่างครู” การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ” หนังสือที่พิมพ์เผยแพร่ได้รับการต้อนรับจากนักวิชาการ นักการศึกษาอย่างมากในปัจจุบันคือ “ธรรมะของครู” “คิดเป็นตามนัยแห่งพระพุทธรศาสนา” และ “สมบัติทิพย์ของการศึกษาไทย” นอกจากนั้นท่านยังเป็นผู้เขียนเอกสารการสอนชุดวิชาทางการศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชไม่น้อยกว่า ๖ ชุดวิชา เป็นผู้เขียนร่วมของหนังสือเรียนวิชาพระพุทธรศาสนา สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓-๔-๕-๖ กระทรวงศึกษาธิการ หนังสือ

แบบเรียนสังคมศึกษาสำหรับเด็กชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๔ หนังสืออ่านเพิ่มเติมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๔ สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ, ปัญหาการฝึกสอน : การศึกษาเฉพาะกรณี และหลักแนวปฏิบัติ ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ได้ทำหน้าที่บรรณาธิการหนังสือและตำราทางการศึกษาอีกหลายเรื่อง

อนึ่ง เฉพาะผลงานที่ได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางทั่วประเทศคือ การเป็นหัวหน้าคณะผู้เขียนชุดอบรมครูประถมศึกษาในโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จำนวน ๒๐ เล่ม คู่มือการจัดการฝึกอบรมครูประถมศึกษาและคู่มือการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมครูประถมศึกษา

ค. บทความและบทวิจารณ์

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้ผลิตงานเขียนประเภทบทความทางครุศาสตร์ จริยธรรม ภาษาไทย รวมทั้งงานวิจารณ์หนังสือมีไม่น้อยกว่า ๓๒ เรื่อง ข้อเขียนเสนอแนวคิดสำหรับผู้ปกครอง เยาวชน นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า ๔๐ เรื่อง คำประพันธ์ กาพย์และกลอนอ่านทาง วิทยุศึกษาและพิมพ์ในเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ หลายวาระไม่น้อยกว่า ๒๐๐ บาท

ง. งานวิจัยทางการศึกษา

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้ทำงานวิจัยและเสนอผลการวิจัยในฐานะรองหัวหน้าโครงการวิจัย ๔ เรื่อง คือ โครงการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนชาวเขา โครงการสร้างหนังสือแบบเรียนสำหรับเด็กชาวเขา โครงการวิจัยขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการฝึกหัดและอบรมครูสำหรับสถาบันฝึกหัดครูระดับประถมศึกษา แบบจำลองการสอนจุลภาค : ทักษะการเล่าเรื่อง โดยเฉพาะส่วนที่ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ เป็นหัวหน้าโครงการและได้เสนอผลการวิจัยแล้ว คือ “หลักสูตรการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยแก่เด็กไทยในสหรัฐอเมริกา” “การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย : ศึกษาเชิงมานุษยวิทยา” “ความผิดและภูมิปัญญาไทยด้านการศึกษา”

โครงการที่มีผลกระทบต่อสังคมชนชาวเขาอันเป็นพลเมืองที่มีภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างกับคนไทยอื่น ๆ โดยสิ้นเชิงนั้น ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ท่านเดินทางไปพักพิงอำนาวยการฝึกสอนครูช่วยสอนชาวเขาได้ถึง ๕ รุ่น จำนวนมากกว่า ๓๐๐ คน กระจ่ายอยู่ตามหมู่บ้านชาวเขาต่าง ๆ และเป็นที่น่าภาคภูมิใจว่า ครูชาวเขาเหล่านี้สอบบรรจุเป็นข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ ได้เป็นจำนวนมาก ทำให้สามารถสื่อสารด้านภาษาและวัฒนธรรม รวมทั้งรับฟังพัฒนาการอื่น ๆ อันทางราชการจัดให้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

เกี่ยวกับบทบาทด้านวิชาการที่ได้นำความรู้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์และเกิดความก้าวหน้าทางวิชาการนั้น ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ จึงได้อุทิศเวลาและทุ่มเทความคิดและความสามารถในการร่วมปฏิบัติงาน เพื่อ

พัฒนาการศึกษาของชาติให้บรรลุเป้าหมาย ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้ไปร่วมงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญกรรมการ อนุกรรมการ และวิทยาการของหน่วยงานต่าง ๆ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการเป็นอันมาก ที่ไปปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องคือ งานของกรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมการฝึกหัดครู กรมการศาสนา คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนาและจริยธรรมในสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์แห่งชาติ

ชีวิตของศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ มีลักษณะเป็นชีวิตครู คือ มีความสงบ เรียบง่าย และเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นและหล่อเลี้ยงจิตใจให้มุ่งมั่นทำงานเพื่อการศึกษา จึงมิใช่ยศ และตำแหน่งในทางราชการแต่เป็นผลงานทางวิชาการที่เกิดขึ้นเป็นนามธรรม คือ คุณลักษณะอันดีงามในตัวศิษย์ และที่เกิดขึ้นรูปธรรมคือตำรา ทฤษฎี และกระบวนการจัดการประถมศึกษาของชาติ ซึ่งศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้มีโอกาสร่วมคิดร่วมทำและแสวงหาแนวทางใหม่ให้ประจักษ์ผลอย่างแท้จริง

งานด้านพัฒนาการศึกษา

นอกจากการทำงานประจำในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้มีโอกาสไปร่วมทำงานด้านพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาอื่น และเสนอแนวความคิดใหม่ทางการศึกษาดังต่อไปนี้

๑. การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

จากการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๒๐-๒๕๒๗ ท่านได้เป็นกรรมการวิสามัญการศึกษาและเป็นกรรมการการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จึงมีส่วนร่วมในการวางแผน นโยบายและดำเนินการปรับปรุงประสิทธิภาพทางการบริหารและการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครมาโดยตลอด จนบัดนี้เป็นที่มั่นใจได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานครได้พัฒนาและก้าวหน้าไม่แพ้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดหน่วยงานอื่นเลย

๒. การเสนอรูปแบบการฝึกอบรมทางไกลที่ใกล้ชิดแก่ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทั่วประเทศ

ท่านได้รับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพ การเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๒๙ ท่านได้คิดรูปแบบการฝึกอบรมที่เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมนำการฝึกปฏิบัติจริงขึ้น สร้างสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม และสร้างบุคลากรที่สามารถจัดการฝึกอบรมครูในระดับกลุ่มโรงเรียนได้พร้อมกันทั่วประเทศ ครูสังกัด สปช.จำนวนถึง ๓๓๘,๕๑๗ คน ได้เข้ารับการฝึกอบรมตามกระบวนการที่กำหนดโดยครบถ้วนและจากการติดตามประเมินผล ได้รับการตอบสนองจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าครูมีความพึงพอใจมากและเห็นว่ากระบวนการฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๓. การนำปรัชญาและวิธีการฝึกหัดอบรมตามแนวพระพุทธศาสนามาใช้จน การจัดกระบวนการเรียนการสอน

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ได้มุ่งมั่นศึกษาค้นคว้าหลักพระพุทธธรรมและวิธีการฝึกหัดอบรมตนตามแนวพุทธวิธีมาใช้ ทั้งนี้ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างเคร่งเข้มและต่อเนื่องกับพระธรรมมหาธีรราชมูลนิธิ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์มาก่อนแล้ว ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการสอนโดยสร้างศรัทธา การสอนที่ปลูกเร้าให้เกิดความคิดที่ถูกต้อง การเสริมสร้างคุณธรรมของครู และวิธีการจัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน

ท่านได้เสนอแนวคิดใหม่ทางการศึกษาหลายเรื่องต่อที่ประชุมราชบัณฑิต สำนักธรรมศาสตร์และการเมืองราชบัณฑิตยสถาน เช่น “การปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทยในทศวรรษหน้า” “คำไทยที่แสดงวิธีสอนแบบไทย” “รูปแบบของหลักสูตรระยะสั้นเพื่อสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยแก่เด็กไทยในต่างประเทศ”

ด้วยบุคลิกภาพที่อ่อนโยน มั่นคงในหลักการ มีคติธรรมความพอดีและอัปมาทธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ท่านได้รับยกย่องให้เป็นนักการประถมศึกษาดีเด่น ในวันการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๕ และราชบัณฑิตยสถานได้รับเข้าเป็นภาคีสมาชิกของสำนักธรรมศาสตร์และการเมืองประเภทสังคมศาสตร์ สาขาศึกษาดังแต่วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖ และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าแต่งตั้งให้เป็นราชบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ทางวิทยวิธี ประเภทสังคมศาสตร์ สำนักธรรมศาสตร์และการเมืองราชบัณฑิตยสถาน เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๒ และในปีเดียวกันนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ประกาศยกย่องให้เป็นบุคลากรดีเด่นประเภทความเป็นครูด้วยผลงานที่ปรากฏทั้งโดยรูปธรรมและนามธรรมหลากหลายสุดที่จะนำมาพรรณนาให้เห็นถึงความมานะอุตสาหะของท่านโดยครบถ้วนได้ ประกอบกับความลุ่มลึกของแต่ละชิ้นงานต้องใช้ทั้งสติและปัญญาศึกษาไตร่ตรองโดยรอบคอบ ล้วนแต่ประเทืองปัญญาผู้ติดตามผลงานของท่านอย่างหาที่เปรียบมิได้

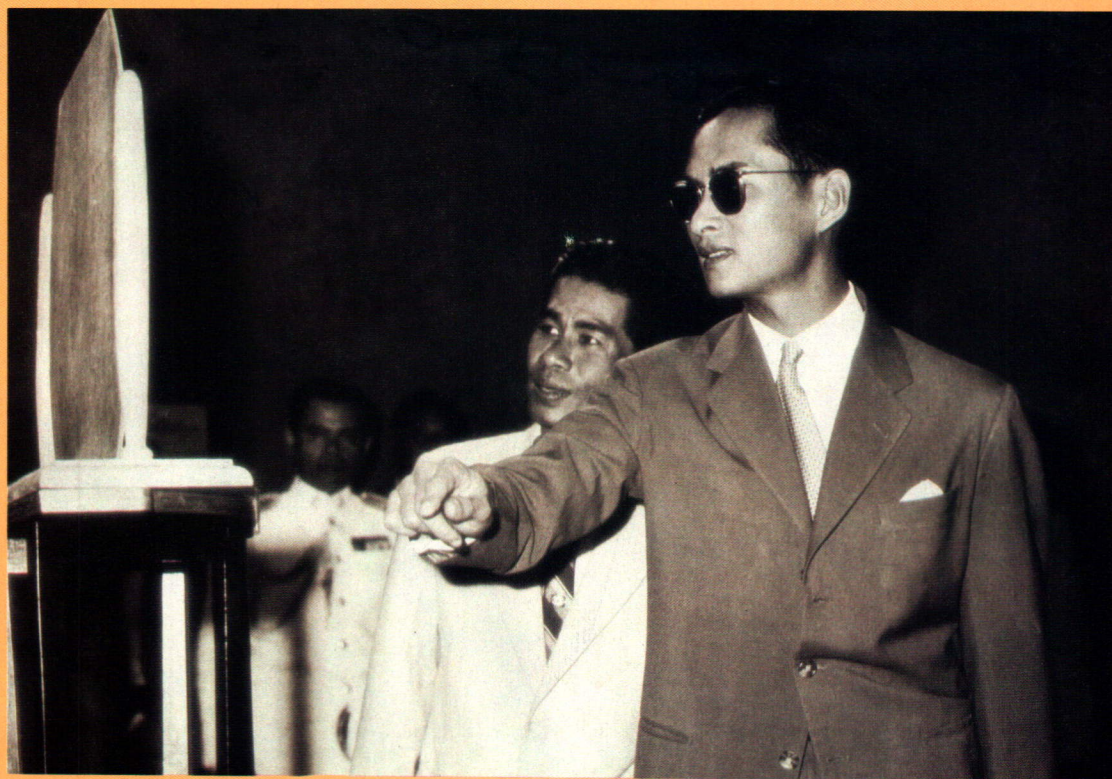
คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์

ราชบัณฑิตและครูดีเด่นของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติสาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)

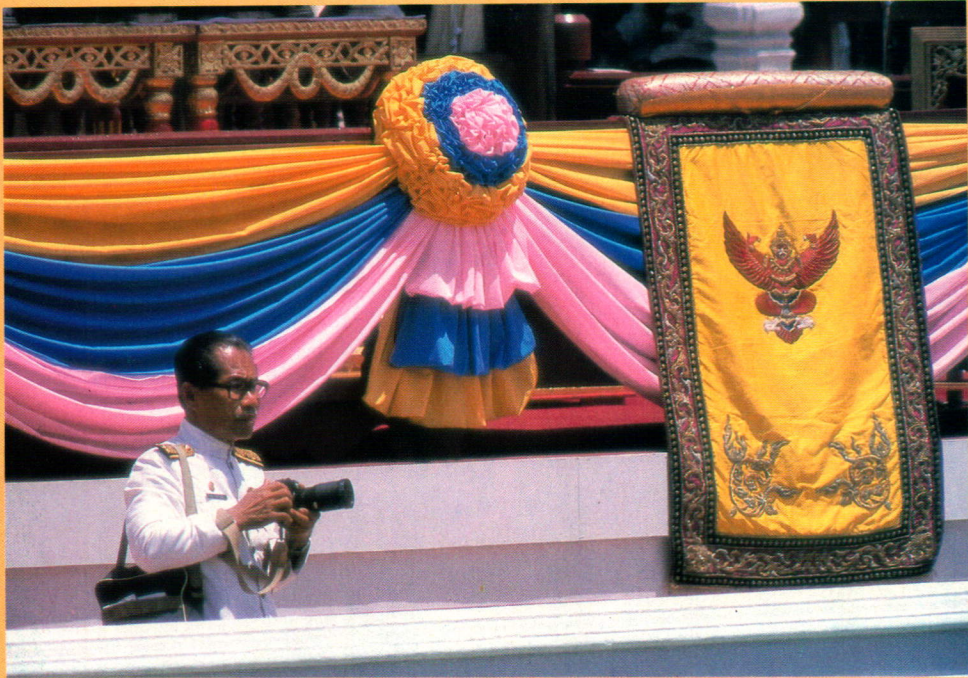
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

- ได้รับเลือกตั้งให้เป็นนายกสมาคมถ่ายภาพแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์หลายสมัย ในครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเป็นองค์ประธานเปิดงานนิทรรศการถ่ายภาพหลายครั้ง นายพูน เกษจำรัส ได้นำเสด็จฯ ทอดพระเนตรภาพถ่ายและถวายการอธิบายศิลปะ และเทคนิค การถ่ายภาพเกือบทุกครั้ง จนเป็นที่คุ้นเคยเบื้องพระยุคลบาทมาตราบเท่าทุกวันนี้

■ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานโล่และเข็มศิลปแห่งชาติ สาขา
ทัศนศิลป์ (ศิลปะการถ่ายภาพ) ประจำปี 2531

■ ทำหน้าที่เป็นนักถ่ายภาพ บันทึกงาน รัชพิธีต่าง ๆ อันเป็นประวัติศาสตร์ของชาติไทยมาโดยตลอด

■ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนนักถ่ายภาพจากประเทศไทย ไปเป็นกรรมการตัดสินภาพของ ศูนย์วัฒนธรรมอาเซียน ของยูเนสโก (ACCU) กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

■ ได้รับเชิญไปถ่ายภาพในฤดูออกซากุระบานในภาคต่าง ๆ ของประเทศญี่ปุ่น

■ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายวิชาศิลปะการถ่ายภาพ ให้กับสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย วิทยาลัย ทั้งหน่วยงานของราชการและเอกชน ในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยติดต่อกันมาเป็นเวลานาน จนเกือบทั่วทุกจังหวัด

นายพูน เกษจำรัส

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปะภาพถ่าย)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

เป็นที่ทราบกันแล้วว่า ผลงานของช่างไทยสมัยโบราณนั้น ท่านได้อุทิศจิตใจและมีมือให้การ
การทำงานศิลปะจนสุดชีวิตของท่านก็ว่าได้ ผลงานที่มีค่าสุดยอดของเมืองไทยที่ท่านเห็นได้นั้น มีอยู่มาก
เป็นต้นว่า พระพุทธรูปสมัยเชียงแสนหรือสุโขทัย ลายสลักหรือปูนปั้นสมัยอยุธยา ลายรดน้ำตู้พระธรรม
ของวัดเชิงหวายเหล่านี้ ใครเห็นก็ต้องซึ่งถึงใจในคุณค่าแต่พอถึงช่างไทยสมัยปัจจุบันจะทำเท่าใด
ก็ทำได้ไม่เทียบเท่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศิลปินสมัยปัจจุบันสภาพของจิตใจ ความสุขสงบตลอดจน
ศรัทธาในงานยังไม่เปี่ยมสมบูรณ์เหมือนช่างในอดีต

ศิลปินคนหนึ่งที่พักเพียรและยึดมั่นในศิลปะดำรงชีวิตอย่างดงามสมณะเสียสละแก่ส่วนรวม
ตลอดมา มีชีวิตครอบครัวที่ราบรื่น เพื่อหวังจะผลิตและเสนอผลงานที่มีคุณค่าเสนอไว้เป็นอนุสรณ์
แก่คนรุ่นหลังท่านที่กล่าวถึงนี้ คือ

นายพูน เกษจำรัส

ผู้ได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะทัศนศิลป์

ชีวิตวัยเยาว์และการศึกษา

นายพูน เกษจำรัส เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๔ ที่บ้านฉาง หมู่ที่ ๘ ตำบล
หนองโสน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เป็นบุตรของนายดี นางเนื่อง เกษจำรัส มีอาชีพทำนา ท่านเกิด
และมีชีวิตอยู่ท่ามกลางวงญาติที่รักการช่างและศิลปะหลายแขนง ดังมารดาของท่านเป็นผู้ที่ชื่นชอบศิลปะ
ในด้านการร้องรำทำเพลงแบบพื้นบ้าน โดยเฉพาะหุ่นกระบอก ลุงของท่านเป็นช่างแกะสลักไม้ฝีมือดี
ในตอนปฐมวัย ได้ติดตามไปดูฝีมือแทงหยวกและเขียนลายไทยของปู่แป้วและหลวงปู่เป้า ซึ่งเป็น
ช่างฝีมือยอดเยี่ยมในสมัยนั้น นอกจากนั้นท่านยังได้เห็นงานปั้นลวดลายประดับโบสถ์วิหาร ศาลา
การเปรียญ งานเขียนและงานแกะสลักในวัดวาอาราม ตลอดจนหุ่นกระบอก หนึ่งตะลุง หนึ่งใหญ่
ได้ฟังดนตรีและดูลิเก จากสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ทำให้ท่านเกิดความสนใจในศิลปะขึ้นเป็นอันมาก

ส่วนการศึกษาในระยะนั้นท่านได้มาอาศัยอยู่กับพระหลวงพี่ที่วัดโพธิ์นิมิตร ตลาดพลู ผังธนบุรี
เมื่อได้ศึกษาวิชาสามัญจนจบชั้นมัธยมแล้วได้เข้าเรียนวิชาศิลปะและการช่างอื่นๆ ที่โรงเรียนเพาะช่าง
ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมากที่สุดในทางการศึกษาวิชาศิลปะในสมัยนั้น โดยท่านได้เข้า
ศึกษาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้เรียนวิชาทั้งแบบประเพณีและแบบใหม่ โรงเรียนเองมุ่งผลิตครูสอนศิลปะ
และหัตถกรรมด้วย มีนักเรียนมาเรียนจากทั่วประเทศ ท่านได้มีโอกาสเป็นศิษย์ของบรมครูที่มีฝีมือ

และความรู้ดีหลายคน เช่น อาจารย์ขุนศรี (สมนึก สิทธิเพียร) ซึ่งเป็นอาจารย์ทางการเขียนภาพไทย และลายไทยและภาพสีน้ำมันมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ อาจารย์กัน สรลภ, อาจารย์โพธิ์ ใจอ่อนนุ่ม, อาจารย์ใหญ่ น้ำทิพย์ อาจารย์แนบ บังคม อาจารย์สัจด์ มุสิกถาวร ซึ่งแม้วันเวลาจะล่วงเลยไปมากกว่า ๕๐ ปี ความสนิทแนบแน่นกับอาจารย์รุ่นเก่าเหล่านี้ก็มิได้เลือนไปจากความทรงจำของท่าน นอกจากนั้นท่านยังได้โชคดีได้เรียนกับอาจารย์รุ่นใหม่ คือ อาจารย์เฉลิม นาครีรักษ์, อาจารย์แสวง ประพันธ์, อาจารย์ชม พลอยแก้ว และได้ศึกษากับอาจารย์ชาวญี่ปุ่นอีกสองท่าน คือ อาจารย์นิโร โยโกตา ซึ่งสอนวิชาจิตรกรรม และอาจารย์ไวซาเซ สอนการปั้นแบบสมัยใหม่ นับว่าท่านได้ศึกษา มาอย่างกว้างขวางทั้งวิชาศิลปะแบบประเพณีและศิลปะแบบใหม่มีพื้นฐานเป็นอย่างดีทั้งในด้านทฤษฎี ปฏิบัติศิลปะและงานช่าง ท่านศึกษาที่โรงเรียนเพาะช่างจนจบหลักสูตรประถมศึกษา และ สามารถสอบชุดประโยคครูวาดเขียนโทได้อีกด้วย ซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูงสุดของวิชาครูวาดเขียนในสมัยนั้น

ท่านได้เข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากรเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๖ โดยเป็นนักศึกษารุ่นแรก และเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี (ซี.เฟโรจี) ยังมีสัญชาติเป็นชาวอิตาลีเสีย ได้ถูกทางราชการคุมตัวไว้ที่บ้านของท่าน แต่การเปิดมหาวิทยาลัยก็ดำเนินการต่อไป การเรียนการสอน มีอุปสรรคมาก ทั้งอาจารย์และนักศึกษาช่วยกันฟันฝ่าอุปสรรคได้ จึงนับได้ว่ารุ่นของท่านเป็นรุ่น บุกเบิกของมหาวิทยาลัยแห่งนี้

ณ ที่นี้ ท่านได้ศึกษาวิชาวาดภาพ จิตรกรรม ประติมากรรม องค์ประกอบศิลปะ ประวัติศาสตร์ และแบบอย่างศิลปะ วิจัยศิลปะไทย มัณฑนศิลป์ สถาปัตยกรรมไทย โปรเจกชันและทฤษฎีแสงเงา กายวิภาคศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ การเรียนนั้นต้องเรียนอย่างหนัก อาจารย์ที่เป็นหลักทำการสอน คือ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี นั่นเอง นอกจากนั้นก็ยังได้เรียนกับยอดนักปราชญ์ พระยาอนุมานราชธน ซึ่งสอนวิชาศิลปวัฒนธรรมและประเทศตะวันตก นอกจากนี้ยังมีอาจารย์ที่ดีฝังแน่นอยู่ในความทรงจำ อีกหลายท่าน เช่น อาจารย์พระพรหมพิจิตร สอนวิชาสถาปัตยกรรมไทย อาจารย์พระเทวาภิรมิต สอนวิชาลายไทย, อาจารย์หม่อมเจ้ายาใจ จิตรพงศ์ สอนวิชามัณฑนศิลป์ อาจารย์พระสาโรชรัตนนิมมานต์ สอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก, อาจารย์เขียน ยิ้มศิริ, อาจารย์จำรัส เกียรติก้อง และอีกหลายท่าน ซึ่งมีอาจนามากแล้ว ณ ที่นี้ได้หมด แต่หัวใจของศิลปินนั้น คือ สำนึกในบุญคุณ ของครู ไม่ว่าจะเป็นต่อหน้าหรือลับหลังการเทอดทูนครูอาจารย์เป็นคุณธรรมเบื้องต้นของศิลปินทั้งหลาย

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี อำนวยการสอนอย่างจริงจัง ขยันขันแข็งและเข้มงวดเป็นอย่างมาก เพราะท่านต้องการมาตรฐานสูง แม้สงครามจะเป็นอุปสรรค แต่การเรียนการสอนก็ยังมีอยู่อย่าง เข้มแข็ง อาจารย์ผู้สอนตั้งใจสอน นักศึกษาเรียนอย่างเต็มที่ ชนิดแทบจะไม่มีวันหยุด ลำบากยุ่งยาก อยู่อย่างเดียว คือ อุปสรรคการเรียนไม่สมบูรณ์ แต่ถึงกระนั้นเมื่อจบการศึกษาก็ปรากฏว่าบรรดานักศึกษาต่างได้รับความรู้ไปประกอบอาชีพกันอย่างดี

การศึกษาระดับปริญญาหลักสูตรต่อจากอนุปริญญาอีก ๒ ปีนั้นเป็นการศึกษาแต่ละสาขา โดยเฉพาะทางจิตรกรรม หรือประติมากรรม วิชาที่ศึกษาเพิ่มขึ้นมาอีกคือ ศิลปวิจารณ์ และวิชา

สุนทรียศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นสถาบันแรกและแห่งเดียวที่สอนวิชา ๒ วิชานี้ในสมัยนั้น
ท่านมีโอกาสดูศึกษาจบระดับปริญญาจิตรกรรมและประติมากรรม

การทำงานและรับราชการ

เมื่อจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากรแล้ว ครั้งแรกตั้งใจจะประกอบอาชีพในทาง
ศิลปะโดยตรง รับจ้างทำงานอิสระ งานเขียน งานปั้น งานแกะสลัก ระหว่างที่คอยงานอยู่นั้น ได้ทราบ
ข่าวว่าครูโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนว่างลง จึงได้สมัครเป็นครูที่นั่นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๙ สอนนักเรียน
ระดับประถมและมัธยม แม้จะตั้งใจสอนเป็นอย่างดี ไม่ได้ใช้วิชาความรู้อย่างเต็มที่ ศึกษาามาก
แต่ได้ใช้ความรู้น้อยมาก หลักสูตรกำหนดให้สอนการผสมสีวาดใบไม้กล้วยหอมมังคุด รู้สึกมือเหงาน
เบาสมองเกินไป

ท่านสอบเข้ารับราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ บรรจุเป็นครูตรีประจำโรงเรียนเพาะช่าง
ณ ที่นี้ ท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับเรียนมาถ่ายทอดวิชาศิลปะให้กับลูกศิษย์ด้วย
ความตั้งใจ เมื่อมีเวลาว่างก็ผลิตงานศิลปะเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์อีกทางหนึ่งด้วย วิชา
ที่ทำการสอนมีการปั้น การเขียน ทฤษฎีสี ทฤษฎีแสงเงา และเรขาคณิตช่าง ท่านเองมีความพอใจ
และเป็นสุขเหลือล้นที่ได้สอนและอยู่ท่ามกลางนักเรียนในระดับนี้ด้วยเด็กก็สนใจ มีพื้นที่และ
มีใจรักในงานศิลปะเหมือน ๆ กัน

ในช่วงที่สอนอยู่ที่โรงเรียนเพาะช่างนี้เอง ท่านได้สนใจเรื่องการถ่ายภาพ ค้นคว้า
ด้วยตนเองจากตำราทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จนมีความรู้ความชำนาญ เมื่อวิทยาลัย
เทคนิคกรุงเทพเปิดสอนแผนกช่างภาพนั้น ท่านได้โอนย้ายไปเป็นอาจารย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗
รับราชการ ณ ที่นั่นมาโดยตลอด จนดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะวิชาช่างภาพและช่างพิมพ์ ทำความ
เจริญให้กับคณะวิชาเป็นอย่างมาก แม้เมื่อเกษียณอายุราชการแล้ว ท่านได้รับแต่งตั้งเป็น
ศาสตราจารย์พิเศษวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษารวมเวลารับราชการอยู่ทั้งสิ้น ๔๑ ปี
ตำแหน่งครั้งสุดท้ายก่อนเกษียณ คือ อาจารย์ ๓ ระดับ ๘

การทำงานศิลปะและผลงานศิลปะ

ท่านได้ศึกษาวิชาศิลปะและการช่างศิลปะจากโรงเรียนเพาะช่างและมหาวิทยาลัยศิลปากร
เป็นเวลาเกือบ ๑๐ ปี มีความรู้ความชำนาญทั้งในด้านจิตรกรรมและประติมากรรมที่เป็นศิลปะและ
การช่างศิลปะ ถึงแม้เมื่อเป็นครูศิลปะแล้ว ก็ได้ทำงานศิลปะควบคู่กันไปด้วยตลอดเวลา ท่านจึงมี
ผลงานศิลปะออกแสดงและอยู่ในที่ต่าง ๆ เสมอ ผลงานศิลปะที่สำคัญของท่านมี

- ภาพสีน้ำมันพระบรมฉายาธิลลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครั้งพระองค์ขนาดใหญ่
กว่าองค์จริง ประดิษฐานที่สถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

- จิตรกรรมสีน้ำมันขนาด ๒๔ นิ้ว คูณ ๓๖ นิ้ว เป็นภาพวัดวาอาราม พระราชวัง ปุชนียสถาน
และทิวทัศน์ในประเทศไทย จำนวนมากมาย ซึ่งใช้เวลาเขียนติดต่อกันอยู่หลายปี มีผู้ซื้อไปติดประดับ
สถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

- ผลงานแกะสลักลายไทยกรอบภาพจิตรกรรมพระบรมฉายาที่สลักพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเขียนโดย อาจารย์จรัส เกียรติก้อง ประดิษฐานอยู่ที่สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

- ประติมากรรมรูปพระวิสุกรรมประทับนั่ง และประทับยืนหัตถ์ทรงดิ่งและผึ้ง (ขวานฉาก) หล่อด้วยปูนซีเมนต์ ทั้งขนาดเท่าคนจริงและเล็กกว่า เพื่อประดิษฐานเป็นรูปเคารพตามสถาบัน การช่างหลายแห่งในประเทศไทย

- ผลงานแกะสลักและภาพตกแต่งอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีได้บันทึกไว้เป็นหลักฐาน

ในด้านภาพถ่ายนั้น ท่านได้เริ่มงานด้านนี้เมื่อเป็นอาจารย์สอนที่โรงเรียนเพาะช่าง ในสมัยนั้น ยังไม่มีโรงเรียนสอนวิชาภาพถ่ายต้องศึกษาค้นคว้าจากตำราด้วยตนเอง จนสามารถปฏิบัติได้ เมื่อย้ายไปสอนที่แผนกช่างภาพ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพแล้ว ได้ทำงานด้านภาพถ่ายโดยตรงใน ด้านการศึกษาวิชาภาพถ่ายในสมัยนั้นมีโรงเรียนสอนวิชาถ่ายภาพโดยไม่จำกัดพื้นฐานความรู้สามัญ เปิดเป็นแห่งแรกที่วัดแก้วฟ้า (ล่าง) ถนนสี่พระยา เป็นโรงเรียนสารพัดช่าง ส่วนที่เปิดสอนเป็นวิชาการ และปฏิบัติจริง ๆ นั้น เปิดสอนที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ (แผนกช่างภาพ) ซึ่งเป็น ที่ท่านสอนและปฏิบัติภาพถ่ายอย่างจริงจัง ในด้านภาพถ่ายนี้ ท่านทำผลงานทั้งที่เป็นงานบันทึก และงานที่เป็นศิลปะ ไว้มากมายมีการนำไปใช้และเผยแพร่จนนิทรรศการและสื่อมวลชน และเป็น หลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนการตีพิมพ์ในหนังสือที่สำคัญ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ท่านได้ทำงานภาพถ่าย อย่างต่อเนื่องจนถึงทุกวันนี้ นับได้ว่าท่านเป็นศิลปินภาพถ่ายชั้นครูอย่างแท้จริง

รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ

- เกียรติคุณสูงสุดของสมาคมภาพถ่ายแห่งประเทศไทย Hon.,F.P.S.T.

- เกียรติคุณ E.FIAP (Excellence, International Federation of Photographic Art) ของ สหพันธ์ศิลปะการถ่ายภาพนานาชาติแห่งสวิตเซอร์แลนด์

- เกียรติคุณสูงสุดทางภาพถ่ายของสมาคมสโมสรสยามสไลด์ สไลด์ Hon.,F.S.C.C. (Hon.Fellowship of Siam Society Colour Slide Club)

- ได้ส่งผลงานเข้าประกวดในการประกวดภาพถ่ายของสมาคมภาพถ่ายแห่งประเทศไทย ได้รับรางวัลหลายครั้ง เมื่อได้รับแต่งตั้งเป็นนายกสมาคมและเป็นกรรมการตัดสินภาพถ่ายแล้ว จึงได้ เลิกส่งผลงานเข้าประกวด

- เป็นผู้แทนกรรมการไทยในการตัดสินภาพถ่ายของศูนย์วัฒนธรรมอาเซียนของยูเนสโก (ACCU)

- ได้รับเชิญแสดงผลงานในการแสดงจิตรกรรมและภาพถ่ายของอาเซียน

การดำรงชีวิตและสร้างสรรค์ผลงาน

นายพูน เกษจรัส เป็นศิลปินที่ยึดมั่นในศิลปะ ดำรงชีวิตอย่างดั่งงาม สมถะ เสียสละแก่ ส่วนรวมตลอดมา มีชีวิตครอบครัวที่ราบรื่น ท่านได้กล่าวถึงชีวิตและการทำงานไว้ว่า “ชีวิตนี้มีเวลาน้อย

สำหรับการทำงาน ถ้ายังทำได้ก็ทำเรื่องไป จนกว่าจะหมดเวลาของชีวิต ตั้งใจทำงานให้สังคมเสมอ ไม่เคยคิดที่จะปฏิเสธสถาบันใดเลยที่มาขอความช่วยเหลือ ตั้งใจจะถ่ายทอดวิชาที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ แก่ศิษย์ จะทำงานและสร้างสรรค์ศิลปะ และงานถ่ายภาพจนกว่าจะทำงานไม่ได้ ต้องขยันทำงาน ให้มาก เพื่อให้ทันกับเวลาที่เหลืออยู่น้อยเต็มที่แล้ว”

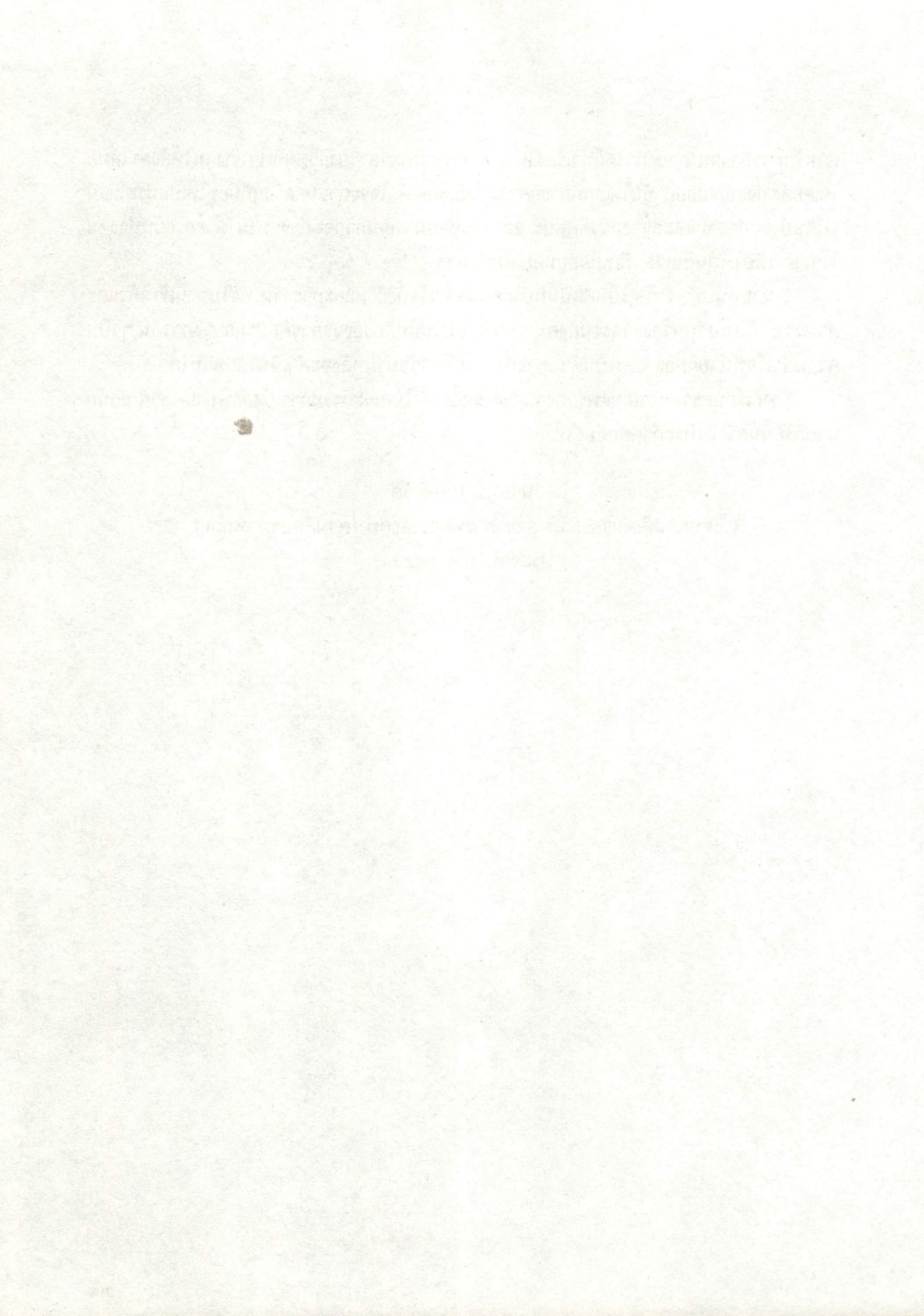
นายพูน เกษจำรัส เป็นศิลปินที่ประสบผลสำเร็จทั้งชีวิตและการทำงาน ทั้งในด้านส่วนตัวและ ส่วนรวม มีบทบาทกว้างขวางในสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือของวงการศิลปะและวงการอื่นๆ เป็น ความสำเร็จที่น่ายกย่อง และเป็นตัวอย่างที่ดีงามที่เยาวชนรุ่นหลังจะดำเนินรอยตามได้

คณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนัก นายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

นายพูน เกษจำรัส

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปะภาพถ่าย)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

■ นักวิชาการและผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมโรงหล่อบูรณะไทย

■ ได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาศิลปะ
จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2527

■ ชาวต่างประเทศเข้าเยี่ยมชมโรงหล่อบูรณะไทย

■ เจ้าชายอยานโนมียา ฟูมิฮิโตะ แห่งประเทศญี่ปุ่น เสด็จเยี่ยมชมโรงหล่อบูรณะไทย และพิพิธภัณฑ์
พื้นบ้านพิษณุโลก (จ.ส.อ.ทวี - พิมพ์ บุรณเขตต์)

■ นักศึกษาเข้าเยี่ยมชมโบราณวัตถุที่บ้านของ จ.ส.อ.ทวี บุรณเขตต์

จำลองเอก ดร.ทวี บุรณเขตต์

บุคคลดีเด่นของชาติสาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

บนที่ดินขนาดสองไร่เศษ ริมถนนวิสุทธิกษัตริย์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีบ้านไม้สองชั้นสองหลัง กั้นขวางด้วยคูน้ำเล็ก ๆ ถัดไปข้าง ๆ มีเพิงไม้จริงขนาดใหญ่อีกหลังหนึ่ง เนื้อที่ใช้สอยของอาคารดังกล่าว ทุกซอกทุกมุม ถูกจัดสรรให้เป็นบริเวณที่เก็บสิ่งของเครื่องใช้พื้นบ้านพื้นเมืองเป็นจำนวนนับหมื่นชิ้น สิ่งของเหล่านี้ส่วนมากเน้นอุปกรณ์เพื่อช่วยการยังชีพ เป็นประจักษ์พยานของภูมิปัญญาไทยในสมัยย้อนหลังไปได้นับร้อยนับพันปี ลูกหลานไทยในปัจจุบันเมื่อไปพบเห็นเข้า ก็มีแต่ความพิศวง เนื่องจากไม่เคยเห็น หรือนึกไม่ถึงว่าด้วยเครื่องมือเครื่องมือง่าย ๆ เหล่านี้เอง มีผลให้ภารกิจรวมสืบเนื่องเป็นเลือดเป็นเนื้อของบรรพบุรุษของเราตกทอดมาเป็นลูกหลานไทยได้ในปัจจุบันนี้เอง

คนไทยคนหนึ่งที่หลงใหลในภูมิปัญญาของคนไทยโบราณได้พากเพียรใช้เวลาเก็บรวบรวมเครื่องมือเครื่องใช้เหล่านั้น ด้วยความยากลำบากมากกว่า ๒๐ ปี มีทั้งเครื่องมือประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม เครื่องมือดำรงชีพของพรานป่า พรานบ้าน ทั้งประเภทกับดัก และอุปกรณ์เลียนเสียงสัตว์ ทั้งสัตว์ป่า สัตว์น้ำสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เครื่องมืออุปกรณ์การเล่นต่าง ๆ อันส่อให้เห็นถึงพัฒนาการของคนรุ่นโบราณมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะ ท่านตระหนักว่าความเป็นคนไทย ถ้าไม่รู้จักตนเอง แม้ประเทศชาติจะพัฒนาต่างไปจากปัจจุบัน ก็ไม่อาจตัดสินได้ว่าเจริญขึ้นหรือเลวลง บุคคลที่ใช้เวลาพากเพียรกระตุ้นให้ตระหนักถึงภูมิปัญญาไทยดังกล่าว โดยทั้งพิพิธภัณฑสถานเครื่องใช้พื้นบ้านขึ้นเพื่อประโยชน์แก่นุชนรุ่นหลังนั้น เป็นช่างหล่อพระพุทธรูปฝีมือดีมีชื่อว่า

จำลองเอก ดร.ทวี บุรณเขตต์

ชีวิตวัยเยาว์และการศึกษา

จำลองเอก ดร.ทวี บุรณเขตต์ เกิดเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นบุตรของนายบุญถึงและนางชวน บุรณเขตต์ ถิ่นเกิดอยู่ ณ บ้านคลองเตาไห ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก บิดามารดามีฐานะไม่สู้จะดีนักเนื่องจากมีบุตรมากถึง ๑๒ คน แม้จะเป็นคนจน บิดามารดาของท่านก็เป็นคนขยันอยู่ในศีลในธรรม ขวนขวายประกอบอาชีพทุกประเภทเพื่อเลี้ยงลูก เริ่มตั้งแต่เป็นเสมียนมหาดไทย รายได้ไม่พอก็ลาออกมาเป็นช่างศิลป์ สอนวาดเขียน ทอผ้า จักสาน ทำยารักษาโรคแผนโบราณ ทำเครื่องดนตรีไทยขาย รับจ้างเล่นดนตรี ทำกระดาษสา สานเข่ง รวมตลอดไปจนถึงรับจ้างทำงานปั้นแกะไม้ แท่งหยวกตกแต่งประดับเมรุเผาศพ บิดาของท่านรับจ้างทำงานได้ทุกอาชีพขอให้ได้รายได้มาเลี้ยงลูกโดยสุจริตเป็นพอ ส่วนมารดาก็เป็นยอดของคนขยันในสายตาลูก ทำการค้าขายหารายได้เลี้ยงลูก ที่สำคัญคือ บุญการทั้งสองเป็นแบบอย่างที่ดี ไปไหน ทำอะไรก็มักจะหอบหัว

ลูก ๆ ไปช่วยทำด้วย

การศึกษาในวัยเด็กนั้น เรียนชั้นเตรียมชั้นประถมจากโรงเรียนเทศบาล ตามระบบการศึกษาภาคบังคับ และโชคดีได้เรียนจนจบชั้นมัธยมปีที่ ๓ จากโรงเรียนผดุงราชกุล จังหวัดพิษณุโลก เมื่ออายุประมาณ ๑๕ ปี หลังจากนั้นก็ได้ใช้ประสบการณ์ที่ได้ใกล้ชิดกับบิดานำมาดัดแปลงประกอบอาชีพเลี้ยงตัว เริ่มจากการรับจ้างเขียนภาพโฆษณาสินค้าต่าง ๆ ตามงานวัดบ้านนอก เมื่อมารดาได้ย้ายมาอาศัยญาติ ประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองที่กรุงเทพฯ ท่านได้ติดตามมาด้วย และได้มีโอกาสสั่งสมประสบการณ์เพิ่มเติมขึ้น โดยไปสมัครเป็นช่างเขียนตามร้านรับจ้างต่าง ๆ มีการเขียนแบบแปลนพิมพ์เขียว งานเขียนโฆษณา ทำบล็อกรายาง แม่พิมพ์หิน ทั้งนี้ นอกจากจะมีรายได้ช่วยจุนเจือครอบครัวแล้ว เจ้าของร้านซึ่งเป็นครูโรงเรียนเพาะช่างของรัฐบาล ได้ถ่ายทอดวิชาให้อีกเป็นพิเศษถึง ๒ คน แม้มิได้ศึกษาเล่าเรียนตามระบบของโรงเรียน แต่เพราะความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นที่รักใคร่ของครู อาจารย์ ท่านจึงได้รับการถ่ายทอดและลงมือฝึกหัดทำอย่างเอาจริงเอาจัง จนท่านมีความรู้และประสบการณ์งานด้านศิลปะหลายแขนง

การศึกษางานด้านศิลปะของ จ.ส.อ.ดร.ทวี บุรณเขตต์ ได้รับประสบการณ์สูงสุดเมื่อสมัครเข้ารับราชการทหาร ในตำแหน่งช่างเขียนฝ่ายยุทธโยธา และด้วยความเอาใจใส่ในงาน มีระเบียบวินัย ท่านได้รับการปูนบำเหน็จความชอบเลื่อนขั้นเงินเดือนปีละ ๒ ขั้น ติดต่อกันถึง ๔ ปี จนมียศทางทหารเป็นจ่าสิบเอกในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ในช่วงนี้เองทางกองทัพบกได้ริเริ่มสร้างอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช แต่ไม่มีงบประมาณจ้างนายช่างศิลป์ ท่านจึงเสนอตัวขออนุญาตไปเรียนต่อเพิ่มเติมที่กองทัตศิลป์ กรมศิลปากร ได้มีวาสนาบารมีได้รับการถ่ายทอดจากบรมครูเอกยอดศิลปินของชาติถึง ๓ ท่าน คือ จากศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี อาจารย์เขียน ยัมศิริ และอาจารย์สนั่น ศิลากร ท่านได้มีโอกาสศึกษาและฝึกหัดการปั้น การหล่อโลหะ การเขียนภาพทั้งทฤษฎีกฎเกณฑ์ทางช่างศิลป์ต่าง ๆ ที่จำเป็น แม้ระยะเวลาที่รับการถ่ายทอดจะสั้น แต่ท่านใช้เวลาเหล่านั้นศึกษาฝึกหัดอย่างขมักเขม้นด้วยความภาคภูมิใจที่ได้ชื่อว่าเป็นศิษย์คนหนึ่ง ของศิลปินระดับชาติ ปณิธานของท่านจึงแน่วแน่ที่จะผลิตผลงานอย่างมีคุณธรรม ประณีตระมัดระวังมิให้เสื่อมเสียไปถึงชื่อครู-อาจารย์ ประกอบกับพรสวรรค์ทางด้านศิลป์ ผลงานทุกชิ้นของท่านจึงได้รับการยกย่องว่าเป็นเอกและยกย่องให้ท่านเป็นช่างหล่อฝีมือเยี่ยมคนหนึ่งในประเทศในโอกาสต่อมา

ชีวิตครอบครัวและพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

จ่าสิบเอก ดร.ทวี บุรณเขตต์ สมรสตามประเพณีกับนางสาวพิมพ์ พันธะเสน เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ และเริ่มชีวิตคู่ด้วยการเช่าห้องแถวอยู่ริมน้ำ แถบถนนพุทธบูชา ใกล้กำแพงวัดพระศรีมหาธาตุ ด้านเหนือตนเอง มีความรักใคร่เห็นอกเห็นใจ ขยันในการประกอบอาชีพทำกิน เมื่อว่างจากงานแทนที่จะเที่ยวเตร่เฮฮากับเพื่อนฝูง ท่านกลับไปเดินดูพระพุทธรูปตามระเบียบวิหารคดคูหลวงพ่อกุทธชินราช ควบคู่ด้วยความดื่มด่ำซาบซึ้งจนจำพุทธศิลป์ติดตาในทุกอิริยาบถ ขณะเดียวกันก็รับจ้างทำงานเขียน งานแกะสลักพิมพ์พระเครื่อง งานปั้นพระบูชา โดยมีภรรยาเป็นลูกมือที่เข้มแข็ง

ตลอดเวลา

ชีวิตครอบครัวเป็นหลักฐานมั่นคงในเวลาอันรวดเร็ว ด้วยมีผู้มาจ้างทำงานศิลป์ต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งนี้เพราะความขยัน ตรงเวลา ซื่อตรงต่อลูกค้า จนต้องย้ายขยายสถานที่ถึง ๒ ครั้ง และในที่สุดก็ต้องขอลาออกจากราชการ มาตั้งโรงงานหล่อพระพุทธรูป พระบูชาพระประธานปางต่าง ๆ ขึ้นที่บ้านเลขที่ ๒๖/๔๓ ถนนวิสุทธิกษัตริย์ อำเภอเมือง โรงหล่อมีเนื้อที่ ๕ ไร่เศษ มีลูกหลานเป็นลูกมือมีลูกจ้าง ๑๓๐ คน ทุกคนต้องผ่านการฝึกหัดจากท่านก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงานจริง ท่านให้ความสำคัญความเมตตาคนงานเหล่านี้น่าให้ผลประโยชน์ในการทำงานสูงและยุติธรรม มีการจัดสวัสดิการรักษาพยาบาลและวางระบบการเงินให้คนงานทุกคนมีเงินเก็บเงินออมฝากไว้ในธนาคารเป็นทุนเลี้ยงชีพและประกอบอาชีพตามที่แต่ละคนถนัดในอนาคต ซึ่งทำให้ลูกหลานคนงานเหล่านี้มีความตั้งใจขยันในการทำงานและซึ่บซับคุณธรรมที่ท่านปลูกฝังให้ทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริต สร้างพระครบตรงกับจำนวนและน้ำหนักทองตามที่ลูกค้าสั่ง ไม่แสวงหาผลประโยชน์ทั้งที่โอกาสอำนวย มีจิตใจบริสุทธิ์ และมีคุณธรรม ผลงานของท่านจึงสามารถถ่ายทอดความนึกคิดออกมาเป็นพุทธศิลป์ที่สวยงามยิ่งนัก ด้วยสำนึกและยึดเหนี่ยวในการมีหลวงพ่อบุทธชินราช ถือเอาความจริงใจสัตย์ซื่อเป็นที่ตั้งโรงหล่อพระบูรณะไทย จึงสร้างพระไม่พอกับการจำหน่ายมาจนทุกวันนี้

โรงงานหล่อพระพุทธรูปและอาชีพเสริม

ในแต่ละวันจะมีผู้มาเยือนโรงหล่อพระพุทธรูปของ จำสืบเอก ดร.ทวี ค่อนข้างมาก ในโรงงานเต็มไปด้วยหุ่นพระพุทธรูปทั้งเล็กใหญ่ มีกองอิฐ ดิน เทียน วัสดุต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบในการหล่อเก็บไว้เป็นสัดส่วน คนงานฝึกใหม่ก็เริ่มจากผสมดิน ดัดเหล็กขึ้นรูปหุ่นพระ หล่อปูนปาสเตอร์ ไปจนกระทั่งผสมเททองและขัดองค์พระ

กรรมวิธีในการหล่อองค์พระไม่ใช่ของง่าย ถ้าลูกค้าต้องการพระพุทธรูปองค์เล็กก็ปั้นด้วยปูนปาสเตอร์ ถ้าเป็นพระประธานขนาดใหญ่จะใช้ดิน ๑ ส่วน กับทรายหยาบ ๓ ส่วน นวดให้เข้าเป็นเนื้อเดียวกัน โดยปั้นจากฐานขึ้นถึงองค์พระ ตบแต่งผิวให้เรียบ จากนั้นก็ใช้ขี้ผึ้งเป็นส่วนผสมของพาราฟินขึ้น ไขมันวัว น้ำมันมะพร้าว ทำเป็นแผ่นแล้วรีดขี้ผึ้งตามองค์พระความหนาของขี้ผึ้งที่จะหุ้มแล้วแค่นาฬิกาของพระที่จะทำการหล่อ ซึ่งประมาณการตามประสบการณ์และความชำนาญการตกแต่งพระศกพระพักตร์ บริเวณพระเศียร ต้องใช้ความประณีตบรรจงให้ดูกลมกลืนกับขนาดและระนาบสายตาอันเป็นพุทธศิลป์ชั้นสูง

การเข้าดินพระเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ กล่าวคือ นำหุ่นพระหุ้มด้วยขี้ผึ้งพอกด้วยดินนวลผสมด้วยน้ำขี้วัว ทาให้ทั่วองค์พระอย่างน้อย ๔-๕ ครั้ง เพื่อให้ผิวเรียบ เมื่อถึงขั้นตอนเอาดินผสมทรายหุ้มอีกครั้งหนึ่งจะได้ไม่มีรอยของเม็ดทราย ต่อจากนั้นนำหุ่นขี้ผึ้งมาต่อขนวนต่าง ๆ เพื่อให้เน้นทางเดินของน้ำโลหะ ซึ่งส่วนมากเน้นน้ำทองเหลือง ต่อจากนั้นทำการดอกทอย ตามขนาดที่เหมาะสมกับหุ่นองค์พระ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ดินชั้นนอกกับชั้นในเคลื่อนและเมื่อนำไปเผาไฟ ขี้ผึ้งที่ชะโลมอยู่ชั้นในเมื่อถูกความร้อนก็จะละลายออกมา กลายเป็นช่องว่าง ให้น้ำโลหะไหลเข้าสมานกันอย่างสนิท ต่อจาก

นั้นนำเหล็กเส้นมาตัดให้เข้ากับรูปหุ่น ประคบเพื่อให้แบบแข็งแรง ไม่ชำรุดระหว่างเคลื่อนย้าย เมื่อดินแห้งดีแล้ว จึงนำเอาดินเหนียวผสมทรายหยาบหุ้มทับเหล็กลงไป เรียกว่าดินทับปลอก รोजन แห่งสนิทจึงนำองค์พระไปหล่อในบริเวณอีกด้านหนึ่งของโรงงาน ซึ่งมีเตาหล่อด้วยอิฐทำช่องอากาศ มีประตูสำหรับใส่ฟืน ๒ หรือ ๓ ด้าน เมื่อก่อไฟต้องใช้ฟืนที่ละน้อยค่อย ๆ ใส่เร่งอุณหภูมิให้สูงขึ้น เพื่อให้ขี้ผึ้งละลาย เกิดช่องว่างภายในเพื่อให้โลหะที่จะใช้หล่อแทรกประสานกันได้ เตานี้เรียกว่า เตาสำรอกขี้ผึ้งในขณะเดียวกันก็ตีเตาหลอมโลหะที่จะหล่อองค์พระ เมื่อโลหะละลายได้ที่แล้วก็ทำการเทเข้าแบบพิมพ์ โดยเทเข้าทางปากรูชนวนที่ทำไว้แต่แรก ช่วงนี้มักจะมีพิธีมงคล มีการนิมนต์พระมาสวดขยันโตเพื่อความเป็นสิริมงคลด้วย เมื่อเททองเสร็จก็ทิ้งหุ่นไว้ให้เย็นโดยค่อย ๆ ลดอุณหภูมิลง แล้วนำไปทุบหุ่นดินออกก็จะได้องค์พระพุทธรูปมีพุทธลักษณะตามที่ประสงค์ นำไปตกแต่งลวดลายขัดและลงรักปิดทองต่อไป

ผลงานปั้นงานหล่อของจำลอง ดร.ทวี บุรณเขตต์ มีมากหลายทั่วประเทศ เฉพาะผลงานที่สำคัญสร้างชื่อเสียงให้กับท่านที่พอจะยกมาเป็นตัวอย่างได้ คือ

๑. รูปปั้นสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ประดิษฐานอยู่ที่โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก

๒. แผ่นป้ายชื่อ กองบัญชาการกองทัพอากาศที่ ๓ มีขอบเป็นลายแกะไม้ตัวอักษรนูนปิดทอง

๓. หลักศิลาจารึกพระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ภูมิพลอดุลยเดช) และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

๔. พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ขนาด ๑ เท่าครึ่ง ของคนจริง ประดิษฐานอยู่ในค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพิษณุโลก

๕. พระพุทธรูปนารายณ์ ป.ร. เป็นรุ่นที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงเททอง และสมเด็จพระสังฆราช ทรงนำในการสวดชัยมงคลคาถา พระรุ่นนี้สร้างขึ้นเพื่อหาทุนจัดตั้งมูลนิธิ เย็นศิระภิบาล เพื่อช่วยเหลือทหารตำรวจและพลเรือนที่ทำการเรื่องมือจับกระต่าย เป็นต้น

เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ยกตัวอย่างมานี้เป็นของพื้นบ้านที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนไทยในชนบท นับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ยังมีสิ่งของอีกมากมายหลายพันชิ้น ต่างชนิดกันออกไป ซึ่งไม่สามารถนำมากล่าวไว้ในนี้ได้หมด เพียงเท่าที่ยกมาคนในปัจจุบันก็ไม่สามารถจะนึกภาพออก ไม่ทราบวิธีการประกอบและประโยชน์ใช้สอยก็คงมีอยู่มาก

นายกฤษฎ์สรเสริญในปณิธานอันแน่วแน่ของท่านที่ทนเก็บทนรวบรวม และใช้ทุนทรัพย์ไปเป็นจำนวนมิใช่น้อย รวมทั้งใช้เวลารวบรวมถึง ๒๐ ปีเศษด้วย

วิธีการได้มาซึ่งสิ่งของดังกล่าว ก็แสนจะธรรมดา คือ ตั้งแต่สมัยเป็นเด็ก เมื่อพบสิ่งของแปลกประหลาด ก็เก็บมารวบรวมไว้ สูญหายขณะย้ายที่อยู่ก็มาก ผู้ใหญ่ที่ไม่เห็นคุณค่า ขนทิ้งเสียก็มาก ท่านต้องใช้ขันติความอดทนเป็นอย่างยิ่งสะสมโดยไม่มีจุดหมายตลอดมา

ครั้นเมื่อเติบโตใหญ่ มีอาชีพรับจ้างหล่อพระ ต้องตระเวนออกไปหาซื้อเครื่องโลหะต่าง ๆ พบเตาปูนบ้าง เครื่องกินหมากทองเหลือง กระดิ่งว้าว ควาย ก็เอามารวบรวมไว้ แรก ๆ ก็คิดแต่เพียงว่า บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป ของเก่า ๆ ความรู้เก่า ๆ ก็จะสูญหายไปด้วย ถ้าเราไม่เริ่มเก็บเอาไว้ ลูกหลานของเราเองก็จะไม่รู้จัก ด้วยปณิธานดังกล่าว เมื่อไปหล่อพระต่างถิ่น ก็หาโอกาสพบชาวบ้านมากขึ้น ไปเยี่ยมเขาที่บ้าน พบของบางอย่างเสียไว้มากตามชายคา ได้ถุ่นบ้านข้างยั้งข้าว เมื่อเห็นก็ถามเขาว่า เป็นอะไร ใช้ประโยชน์อะไร ซึ่งก็ไม่ใช่ง่าย บางครั้งก็ได้รับการปฏิเสธ ขอก็ไม่ให้ ชื่อก็ไม่ขาย เพราะเป็นของ ปู่ ย่า ตา ทวด ก็ต้องขอให้เขาทำเลียนแบบเอามาเก็บไว้ ซึ่งต้องเสียเวลาค่อนข้างมาก

เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านเหล่านี้ มีใช้สักแต่ว่าเก็บรวบรวมมาสะสมไว้โดยไม่รู้คุณค่าและประโยชน์ใช้สอย จำลิสเอก ดร.ทวี บุรณเขตต์ ศึกษาฝึกหัดถึงวัสดุที่นำมาประกอบ ประโยชน์ที่พึงจะได้รับ ตลอดจนฝึกหัดวิธีการใช้ให้เกิดความชำนาญ เพื่อให้ได้ซาบซึ้งในคุณค่าและภูมิปัญญาชาวบ้านธรรมดา ๆ ด้วย

ดังเช่น ตอดต๋อโก(ป่า) โกป่าจะร้องเสียง ตืด ๆ ๆ ๆ คนโบราณนำกิ่งไผ่ขนาดเล็ก ยาวประมาณ ๑ คืบ พับให้ม้วนงอ แล้วฉีกใบไผ่ขนาดเล็กสอดไว้ตรงมุม พับปลายเข้าหากัน ใช้ปากเป่า จะเกิดเสียงดัง ตืด ตืด สลับเสียงให้ยาว-สั้นกระชั้นถี่ เสียงจะคล้ายแม่ไก่กระดากเวลาตกใจ เมื่อตัวผู้ได้ยินก็จะมาตามเสียง คนก็จับเอาหรือเอาแรวด์ัก ส่วนมากคนโบราณจะตอดต๋อโกเวลาเดือนห้า ซึ่งตัวเมียกำลังพักไข่ และตัวผู้สมบูรณ์ดี

ส่วนเครื่องมือเลียนเสียงสัตว์สี่เท้าที่เรียกว่า “แหวดฟาน” ใช้เลียนเสียงกึ่ง ได้มาจากอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย เป็นรังตัวหนอน ส่วนอีกอันหนึ่งเป็นใบตาลสไลบซ้อนกันยาวด้วยขี้สูด เป่าจากทางปลายแหลม เสียงออกมาจะคล้ายกังธ่อง พอกังธ่องได้ยินก็จะมาตามเสียงคนก็ใช้หน้าไม้ยิงเอาไปเป็นอาหาร

หรืออย่างเช่น โพะชะในข้างทางเหนือตอนบนเรียกว่า กู๋ ทำจากเขาสัตว์ เขาจะเจาะแล้วใช้เชือกร้อยคล้องคอไว้ เวลาควายช้างเข้าป่า เขาจะเป่าให้ช้างคุ้นกับเสียงและจำได้ เมื่อช้างแตกโขลง หรือปล่อยไปหากินในป่าลึก เมื่อควายจะเรียกมาใช้งาน ก็เป่าเรียกช้างก็จะมาหาตามประสงค์ เป็นต้น

ปัจจุบันนี้ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านของ จำลิสเอก ดร.ทวี บุรณเขตต์ เปิดให้เยี่ยมชมทุกวัน โดยตัวท่านเองเป็นผู้อธิบาย และสาธิตเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้ชมโดยไม่คิดมูลค่า ด้วยยึดปรัชญาที่ว่า ของพื้นบ้านที่เก็บสะสมไว้คือ สมบัติของบรรพบุรุษ เป็นวัฒนธรรมที่ต้องเก็บรักษาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ เพื่อที่จะไม่ลืมเอกลักษณ์ของไทย จากสมุดเยี่ยมชมไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป หรือไม่ก็นักเรียนนักศึกษา ตลอดจนชาวต่างประเทศ หลายต่อหลายคนยกย่องถึงความเป็นอนุรักษ์ว่า **“ล้ำค่าและยิ่งใหญ่ หาดูที่ไหนไม่ได้อีกแล้ว”** คำชมจากสมุดเยี่ยมชมเป็นเสมือนกำลังใจที่ทำให้จำทวีต้องศึกษาค้นคว้าในสิ่งที่ยังไม่รู้ไม่เห็นอีกมาก “ผมจะทำจนกว่าจะไม่มีแรงทำ” เป็นคำกล่าวของท่านเสมอ ๆ เป็นการแสดงเจตจำนงที่มุ่งมั่น ทั้งนี้เพื่อค้นคว้าหาอาภรณ์ของชาติให้ลูกหลานไทยได้ชมต่อไป

ไม่ว่าใครจะชื่นชมยกย่องอย่างไร จำสืบเอก ดร.ทวี บุรณเขตต์ ก็ยังมีลักษณะเด่นที่ปรากฏ อยู่เสมอ คือ อ่อนน้อม ถ่อมตน สุภาพ สวมเสื้อม่อฮ่อมตลอดเวลา คุณธรรมความดี ที่ท่านสะสม มานั้น ทำให้ได้รับเกียรติ ดังนี้

๑. ได้รับพระราชทานปริญญาศุภศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาศิลปศึกษา จากสภาการ ฝึกหัดครู เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ณ สวนอัมพร พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

๒. ได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาศิลปะจากมหา- วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๒๗ ณ สวนอัมพร พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

๓. ได้รับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ เป็นบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรมไทย สาขาช่างฝีมือ จาก คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๖

๔. ได้รับเครื่องหมายประกาศเกียรติคุณจากสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๒๗

๕. ได้รับเครื่องหมายประกาศเกียรติคุณเป็นบุคคลดีเด่นในการอนุรักษ์มรดกไทย เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๒

ท่านได้รับยกย่อง ได้รับเครื่องหมายประกาศเกียรติคุณจากวงการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชนอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งท่านก็เชื่อว่าเมื่อได้ตั้งใจทำดี อยู่ในศีลในธรรม ความดีที่ปรากฏได้รับ ยกย่องนั้น ก็ย่อมจะต้องได้พบได้เห็น แต่ผลตอบแทนที่ท่านภาคภูมิใจ และประจักษ์ชัดเจนก็คือ การทำดีของท่านมีผลให้ลูก ๆ ทายาทของท่าน ทุกคนมีความประพฤติดี มีวิชา ความรู้ เป็นเยี่ยงอย่าง และเป็นที่ยกย่องของชาวบ้านทุกคน คือ

๑. นางสาวทิพาพัฒน์ บุรณเขตต์ สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

๒. นางสาวมณฑิมา บุรณเขตต์ สำเร็จการศึกษาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยา คลินิก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

๓. นายธรรมสถิตย์ บุรณเขตต์ สำเร็จปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการ ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๔. นายภิเชก บุรณเขตต์ สำเร็จปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีเซรามิกส์ วิทยาลัยครูพระนครสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์

๕. นางสาวเอกร บุรณเขตต์ (ฝาแฝดพี่) กำลังศึกษาชั้นปีสุดท้าย สาขาภาษาและวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๖. นางสาวพรศิริ บุรณเขตต์ (ฝาแฝดน้อง) กำลังศึกษาชั้นปีสุดท้าย สาขามนุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

จำสืบเอก ดร.ทวี บุรณเขตต์ เป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรมและวัฒนธรรมไทย ไม่คล้อยตาม วัฒนธรรมของต่างประเทศ มีเอกลักษณ์เป็นไทยโดยสมบูรณ์ทั้งด้านความประพฤติ การปฏิบัติ

การปฏิสังขารต้อนรับ เป็นเพชรน้ำเอกของวงการช่างศิลป์ ที่สร้างชีวิตขึ้นมาอย่างไม่ย่อท้อต่อความยากจน ความลำบาก ความหิวและความเหนื่อยยาก อุปสรรคของงานมีคำพ้องเพยพุดกันว่าหากินกับพระมีแต่วิบัติไม่มีทางรวย ชีวิตของท่านและลูกน้องอีกหลายคนเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นว่า ความเจริญก้าวหน้าของคนเราอยู่ที่กรรม กรรมกระทำที่ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบในงานและหน้าที่ของตนเอง ทุกคนสามารถสร้างอนาคตของตนเองได้ ขอให้สังเกตเลือกเลียนแบบและประพฤติปฏิบัติตามเฉพาะสิ่งที่สติปัญญาของตนพิจารณาแล้วว่าดีงาม ย่อมประสบความสำเร็จตามปรารถนาเป็นที่แน่นอน

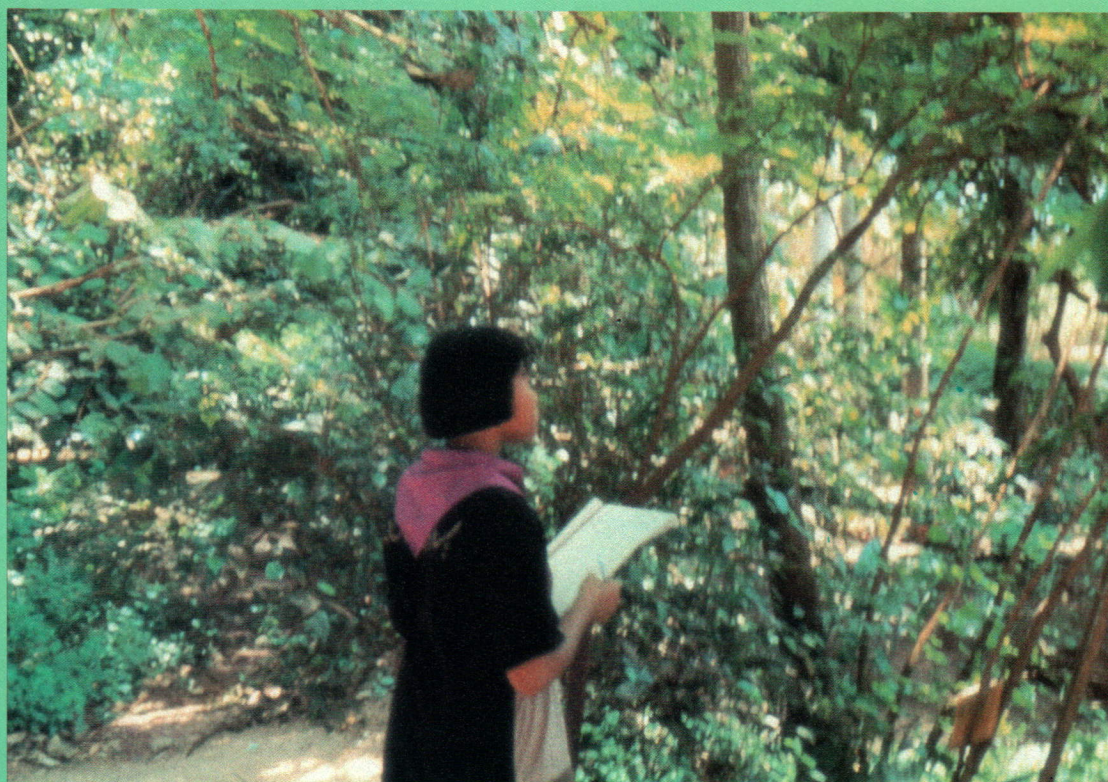
คณะกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

จำลอง เอก ดร.ทวี บุรณเขตต์

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

■ สภาพธรรมชาติในไร่ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข้มเฉลิม

■ การบรรยายให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนที่เข้าเยี่ยมชม ไร่นาสวนผสม

■ ชาวต่างประเทศให้ความสนใจเข้าชมการเกษตรแบบผสมผสาน

■ การเพาะปลูกสมุนไพรไทย

■ เรือนครกระเดื่อง

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

เรากำลังอยู่ในยุคของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นยุคสมัยที่เราเชื่อกันว่าสติปัญญาของมนุษย์สามารถเอาชนะและควบคุมธรรมชาติให้เป็นไปตามเจตจำนง เพื่อสนองตอบต่อกิเลสอันมีรูปลิ้นได้และยุคนี้จะเป็นยุคของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ซึ่งดำเนินธุรกิจในระบบตักตวง เป็นเวลาของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เป็นเวลาของการค้าขายทุกสิ่งแม้กระทั่งชีวิตอนาคตของผู้สืบสกุลของตนเอง โดยทำลายธรรมชาติเพื่อตนจะได้อยู่สุขสบายเพียงแรมคืนเป็นวันเวลาที่เร่งรีบในการแข่งขันครอบครองเครื่องอุปโภคบริโภคให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และยุคนี้กำลังตกอยู่ในกระแสนิยมให้สินทรัพย์เป็นตัวกำหนดคุณธรรม

แต่ทว่า นี่มิใช่ยุคสมัยของเกษตรกรที่มีชีวิตผูกพันอยู่กับธรรมชาติอย่างเอื้ออาทรต่อกัน เจกเช่นเมื่อ ๓๐-๔๐ ปีก่อน ป่าไม้ ไร่ นา ที่เคยชุ่มชื้นโดยไม่รู้จักปุ๋ยเคมี บัดนี้หมดความอุดมสมบูรณ์ เพราะแมลงศัตรูพืชทำลายร้ายพืชพันธุ์ในไร่ นา เพราะพิษภัยของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉพาะอย่าง ปุ๋ยเคมีที่ตกค้างทั้งในดินและผลิตผลเมื่อเกษตรกรเปลี่ยนระบบการผลิตจากพอกินพออยู่มาเป็นผลิตเพื่อการค้า เพื่อการอุตสาหกรรม ชีวิตอันแสนสุขสบายก็อวลกับธรรมชาติล่มสลายลง

ควรจะบันทึกไว้ว่า นี่คือนยุคสมัยที่เจริญไพบุลย์ทางด้านวัตถุ แต่จิตใจมืดบอดตกอยู่ในกระแสของความโลภ ความหลง

เกษตรกรเล็ก ๆ คนหนึ่งที่วิ่งตามวังวนดังกล่าวจนเหนื่อยอ่อนได้ก้าวออกจากกระแสที่เขี้ยวกรากนั้นอย่างกล้าหาญและโดดเดี่ยว เขาคือ

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม

ผู้ใหญ่วิบูลย์ที่ ๑ บ้านห้วยหิน ตำบลลาดกระโทก อำเภอสนามชัย เขตจังหวัดฉะเชิงเทรา

ภูมิหลังและการศึกษา

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ ที่ตลาดเกาะขนุน อำเภอนวมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา บิดาเป็นคนจีน มีชื่อไทยว่าจันดี เป็นหมอยาสมุนไพรที่มีชื่อเสียงคนหนึ่ง มีร้านขายยาอยู่ที่ตำบลนั้น มารดาเป็นชาวนา มีฐานะความเป็นอยู่สามัญธรรมดาได้ร่ำรวยแต่อย่างใด ด้วยการค้าในท้องถื่นเล็ก ๆ มีลักษณะให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือกันและกันมากกว่าที่จะแสวงหาผลกำไร

ในวัยเด็ก เรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดพงษาราม จนจบชั้นประถมปีที่ ๔ จึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เลี้ยงชีพโดยการรับจ้างทำงานที่สุจริต

ในสมัยนั้น การคมนาคมทั้งทางน้ำทางบกมิได้สะดวกสบายดังเช่นปัจจุบัน จากอำเภอพนมสารคามมาแปดริ้วเข้าจะเชิงเทรา ต้องอาศัยการเดินลัดป่าเข้ามารับจ้างทำงานในตลาดจนเก็บเงินได้บ้าง ก็มีความฝันที่จะเข้ามาผจญภัยในเมืองใหญ่จึงอาศัยเรือสินค้ารอนแรมมาจนถึงกรุงเทพฯ ได้ในที่สุด

ด้วยความเป็นเด็กรักดี ขาดโอกาสที่จะได้ศึกษาวิชาตามระบบ จึงใช้วิธีศึกษาโดยหาประสบการณ์ประกอบกับรับจ้างทำงานสุจริตทุกประเภท ตั้งแต่ทำงานในร้านสังกะสี ร้านทำกระเบื้องใส่สี ตรากิเลนที่ซอยข้าวหลาม มีรายได้เดือนละ ๒๐๐ บาท กินอยู่เสร็จ เมื่อมีความชำนาญก็เปลี่ยนงานไปเรื่อย ๆ จนมาถึงร้านขายยาแผนโบราณตรงกับอาชีพของบิดา จึงพอใจที่จะเรียนรู้งานให้กว้างขวางขึ้น รับจ้างบรรจุซองยา ขายยาหน้าร้าน ผลสมยาตามใบสั่ง จนมีความชำนาญชำนาญรู้จักชนิดและประเภทของสมุนไพร ตลอดจนสรรพคุณโดยละเอียดจึงได้ออกหาประสบการณ์งานอาชีพอื่นต่อไป คือ รับจ้างเป็นพนักงานเรียงพิมพ์ที่โรงพิมพ์แถวปากคลองตลาดนั่นเอง

เมื่ออายุครบวช ก็ได้กลับไปอุปสมบทตามประเพณี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ด้วยใจที่ไม่ธรรมดา แม้บวชอยู่เพียง ๖ เดือนก็สามารถสอบได้นักธรรมตรี ขณะเดียวกันก็ได้สอบเทียบความรู้ทางโลกเทียบได้ระดับ ม.๖ หรือ ม.๓ ในปัจจุบันด้วย

ครั้นเมื่อลาอุปสมบทแล้ว ก็ออกตระเวนหางานทำ โดยอาศัยอยู่กับเพื่อน อดบ้าง มีกินบ้าง จนในที่สุดไปสมัครทำงานเป็นลูกจ้างใช้แรงงานอยู่กับสายการบิน ของประเทศญี่ปุ่น (เจแปนแอร์ไลน์) อยู่ระยะหนึ่ง ณ ที่นั้นได้เผชิญกับกระแสธรรมดาโลก คือ การเล่นพวกละเล่นพ้อง ถูกเอารัดเอาเปรียบ แรงงาน มีการให้ทำงานล่วงเวลา แต่เลือกจ่ายค่าแรงเป็นบางบุคคลบางตำแหน่ง เป็นต้น ทำให้เกิดมองเห็นสังขาร ผู้ที่อ่อนแอกว่ามักจะถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างปราศจากน้ำใจของความเป็นมนุษย์ แต่ท่านก็ใช้ขันติธรรมตามที่ได้บวชเรียนมาปลอบประโลมใจ อย่างรู้เท่าทันอยู่ตลอด

ครั้นเมื่อถูกเกณฑ์ทหารในปี พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๐๔ ก็เผชิญกับภาวะการเอาเปรียบกินแรงคนอื่น พลทหารถูกใช้งานอย่างทาสขาดความเป็นธรรม ความคิดต่อต้านกระแสสังคม ปลาใหญ่กินปลาเล็ก ผู้ที่มีโอกาสเอาเปรียบผู้ด้อยโอกาสกว่า ปลุกเพาะเป็นเชื้อพันธุ์ตั้งแต่นั้นมา ผู้ใหญ่วิบูลย์ถึงกับนำกลุ่มพลทหารเรียกร้องความชอบธรรมและความเป็นมนุษย์ ซึ่งในสมัยนั้น การเกณฑ์แรงงานโดยไม่มีผลตอบแทนยังถือเป็นความชอบธรรมอยู่ มีการใช้แรงงานอย่างทารุณ พลทหารเกณฑ์ต้องไปทำงานรับใช้บ้านนายทหาร ทำงานบ้าน งานสวน ต้องอดทนต่อวาจาจ้วงจวน แม้กระทั่งวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ ก็ได้มีเวลาพักผ่อน เกิดการโต้เถียงและขัดขืน จนกระทั่งผู้บังคับบัญชาระดับสูงต้องยอมรับ และได้ออกเป็นกฎเกณฑ์ที่เป็นธรรมแก่พลทหารเกณฑ์มากขึ้น ด้วยความที่มีแวว มีสมอง ท่านได้รับไปประจำในตำแหน่งเสมียน ซึ่งท่านถือเป็นบุญกุศลนักหนา เพราะได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม มีการเรียนรู้วิธีการร่างหนังสือ ทำจดหมายโต้ตอบ และเขียนรายงานได้อย่างชำนาญ และคล่องแคล่ว นับว่าเป็นการเพิ่มโลกทรรศน์เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพการงานในโอกาสต่อมาเป็นอย่างยิ่ง

หลงทางชั่ว

สังคมกำหนดหน้าตาบุคคลด้วยฐานะ ด้วยจำนวนเงินฝากในธนาคาร ด้วยวัตถุอันเป็นองค์ประกอบภายนอก ผู้ใหญ่วิบูลย์ในวัยหนุ่มก็หลงเห็นงามไปกับเขาด้วย

เมื่อปลดประจำการแล้วก็เดินทางกลับบ้าน มีความคิดรักความอิสระและต้องการพึ่งตนเองสูง จึงคิดจะยึดอาชีพทำไร่ให้ร่ำรวย ไม่ต้องไปต่อสู้นายจ้างให้เขาเอาเปรียบเรา ลู่วมาเป็นคนจ้างเสียเองเอาเปรียบเขามิดีกว่าหรือ ก็ในสมัยนั้น ท้องที่อำเภอสนามชัยเขตยังเป็นป่าดงดิบอยู่มาก ผู้ใหญ่ทำงานโดยอาศัยลำแข้งของตนเอง หักร้างถางพง จับจองที่ดินบ้าง ซื้อหามาด้วยราคาถูก ๆ ขนาด ๓ ไร่ ๑๐๐ บาทบ้าง รวมมีที่ดินถึง ๒๐๐ ไร่เศษ ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด ฝ้าย อ้อย ถั่วเหลือง ครั้นพอมีทุนรอนก็เริ่มอาชีพเป็นพ่อค้าคนกลาง หาถุ้ยืมเงินจากพ่อค้าในเมืองมาดกพืชไร่จากชาวบ้าน เอาไปขายต่อให้พ่อค้าในเมืองอีกทีหนึ่งได้กำไร ๒-๓ ต่อ ต่อที่ ๑ ก็คือโกดังขัง ของสับกิไลซ์เหลื่อแปดกิไล ต่อที่ ๒ ก็กดราคาให้ต่ำไว้หรือไม่ก็เอาเปรียบค่าจ้างขนส่ง ต่อที่ ๓ ก็เอาของไปก่อนเงินยังไม่ต้องจ่าย บรรดาพ่อค้าเอาเปรียบเขาได้อย่างนี้ ด้วยคิดว่าชาวไร่ชาวนาเป็นคนโง่คนซื่อเขาไม่รู้ ความจริงเขารู้ทุกอย่างที่พ่อค้าทั้งหลายโกงเขา แต่การที่เขายอมก็เพราะเขาไม่มีที่พึ่ง ผู้ใหญ่วิบูลย์เรียนรู้การรับซื้อด้วยระบบผูกขาดได้อย่างรวดเร็ว เพราะมีสัญญาต้องส่งพืชไร่ให้พ่อค้าในเมืองตามจำนวนที่กำหนดให้ตรงเวลา ทำให้ต้องเร่งรัดการผลิต ปล่อยเงินกู้ให้มากขึ้น สนับสนุนเงินทุนซื้อปุ๋ย ซื้อเมล็ดพันธุ์ ซื้อเครื่องมือกล บังคับการผลิตต่าง ๆ เดินทางอยู่ในแวดวงของพ่อค้าหน้าเลือดสมบูรณ์แบบ

ชาวบ้านเริ่มต่อว่าเกลียดชังและต่อต้าน ซึ่งขณะนั้นผู้ใหญ่วิบูลย์ไม่รู้สีกตัวไม่รู้สำนึกเลย ครอบครัวยุติไม่ตกอยู่ในหนี้สินก็ไม่คบหาด้วย ครอบครัวยุติตกอยู่ในอำนาจเงิน ก็ต้องขู่บังคับให้ทุ่มแรงทำงานหาเงินส่งดอกส่งต้นให้กับผู้ใหญ่วิบูลย์หนักแรงขึ้นอีกนับสิบนับร้อยเท่า บ้างก็ทนอยู่ไม่ไหว เมื่อประสบผลแล้งธรรมชาติไม่ช่วยบรรดาลูกหนี้ทั้งหลายก็เดือดร้อน ไหนจะไม่มีกินไหนจะดอกเบี้ยทบต้น ที่ทนไม่ไหวจริง ๆ ก็อพยพครอบครัวหนีสาบสูญไปก็มีอยู่มาก

เผชิญกรรม

เมื่อคิดพึ่งผู้อื่นพึ่งผลผลิตจากลูกไร่ไม่ร่ำรวยดังใจหมาย จึงคิดทำไร่เสียเองที่ดินก็มีตั้ง ๒๐๐ ไร่ แรงงานก็หาไม่ยาก ภาควิสาแล้งจัดคนถีนั่นหนีความอดอยากมาขายแรงงานหวังพึ่งน้ำบ่อหน้าเป็นจำนวนมาก การจ้างแรงงานตกลงด้วยวาจาสัญญาจ้างเป็นปี คนภาคนี้ร่างกายบึกบึนแข็งแรง กินง่าย อยู่ง่าย เจ็บ ซื่อและไม่ได้เถียง ส่วนมากทำงานไม่ครบกำหนดก็หนีกลับไปหมด ทำให้ไม่ต้องจ่ายค่าแรง นายทุนเจ้าของไร่หลายต่อหลายแห่งสมัยนั้นจัดให้มีระบบ “ค่ายนรก” ขึ้น คือกลางวันให้ทำงานอย่างหนักให้กินกับข้าวเลว ๆ มีคนคุมทุกฝีก้าว จะเข้าป่าไปถ่ายทุกข์ก็มีคนตามไปดูว่าถ่ายจริงหรือเปล่า ถ้าโกหกก็ยิงทิ้ง หรือไม่ก็จับมาทำทารุณ โดยเฉพาะกลางคืนคนงานถูกต้อนเข้าไปอยู่ในที่เดียวกันลือคฤณแจขงหมูไม่ให้หนีออกไปไหน

ผู้ใหญ่วิบูลย์ไม่ได้ทำถึงขนาดนั้น แต่ก็ได้กำไร ค่าแรง เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวพืชไร่ราคาดี แต่ไม่มีค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน ทำให้รู้สึกกำไรดีอยู่มากได้หลายปี ตอนนั้นชีวิตเปลี่ยนไป มีรถเก๋งนั่ง จะกินข้าวก็ต้องมีคนร้องเพลงขับกล่อม

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ นี้เอง ชาวบ้านได้แยกกลุ่มมาเป็นหมู่บ้าน และท่านได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน พันฝ่าชีวิตชาวไร่มา ๒๐ ปีเต็ม เอารัดเอาเปรียบสารพัด พิจารณาดูแล้วพบว่า มีกำไรแค่ ๓ ปี อีก ๑๗ ปี ขาดทุนยับเยิน ยิ่งเอาเปรียบมาก หนี้สินก็ยิ่งพอกพูนขึ้น ยิ่งกู้เงินมาลงทุน ก็ยิ่งขาดอิสรภาพ มีนายเงินมาเป็นเจ้าหัวใจ ภาวะหนี้สินติดตามมาจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ดีใจที่เอาเปรียบเขาได้ชั่วครั้งชั่วคราว แต่ทุกข์ที่ถูกเร่งรัดหนี้ ยิ่งยืดยาดตลอดทั้งวันคืน เป็นการรับผลแห่งกรรมทันตาเห็น

รณทาคูก

เมื่อถึงที่สุดแล้วการแก้ปัญหาหนี้สินด้วยการกดขี่แรงงานก็ไม่ใช่ทางออกที่ถูกต้อง ทำให้ท่านฉุกคิดขึ้นมาว่า ใครคือผู้รับซื้อผลผลิตก็น่าจะไปต่อรองราคากับเขาโดยเกษตรกรต้องมารวมตัวกัน ผู้ใหญ่วิบูลย์ถูกตั้งให้เป็นผู้นำในเรื่องนี้กำหนดราคากำหนดการต่อรองกับพ่อค้าขึ้น กระนั้นก็ตามวิธีการแก้ปัญหาใหม่นี้ก็ล้มเหลวอีกจนได้ เพราะที่จริงแล้วเกษตรกรแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มเกษตรกรรายย่อยต้องพึ่งพาเงินทุนจากพ่อค้า ยอมลดราคาผลผลิตเพื่อให้ได้เงินมากินมาใช้จ่ายทำทุน ส่วนเกษตรกรรายใหญ่มีที่ดินมากเข้าไปต่อรองราคากับพ่อค้าเพื่อต้องการราคาที่เป็นธรรม ผู้นำเกษตรกรทั้งสองกลุ่มต่างก็ขัดแย้งกันเอง

ผู้ใหญ่วิบูลย์ได้เปลี่ยนวิธีการใหม่ หันมารวมกลุ่มด้วยการเอาผลผลิตมาแปรรูปแล้วเอาไปขายกันเอง ไม่สามารถจะส่งขายได้ในระบบตลาด เช่นเจ้าของโรงงานลับประดเขาจะทำไมไว้ส่วนหนึ่ง ชาวไร่ทำอีกส่วนหนึ่ง เมื่อชาวบ้านบังอาจไปต่อรองราคา เขาก็จะเอาลับประดทั้งลูกบ่อนโรงงาน ถ้าชาวไร่ไม่ต่อรองราคาเขาก็จะรับซื้อในราคาที่เขาพอใจ ซึ่งไม่เป็นธรรมสำหรับชาวไร่เลย

มองไปทางไหนก็มืดแปดด้าน หนี้สินที่ชาวไร่ยืมไปลงทุนแล้วสูญหายก็พอกพูนขึ้นเรื่อย ๆ

ในสมัยนั้น พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๔ การตั้งกลุ่มเรียกร้องยุคประชาธิปไตยแบ่งบานนัก ซึ่งมาถึงบัดนี้ผู้ใหญ่วิบูลย์ตระหนักดีแล้วว่าปัญหาเกษตรกรมาจากนโยบายส่งเสริมปลูกพืชเศรษฐกิจ ผู้ใหญ่วิบูลย์เป็นผู้นำกลุ่มเรียกร้องให้รัฐบาลประกันราคาพืชผลที่เป็นธรรมด้วยการเสนอแนวคิดว่าการผลิตต้องบวกค่าครองชีพเข้าไปด้วยน้ำหนักกลุ่มอภิปรายและเคลื่อนไหวมาก มีชาวบ้านมีนักการเมืองนักศึกษามาช่วยขึ้นมาก จนสามารถตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ได้ โดยให้บุคคลในกลุ่มค้ำประกันซึ่งกันและกัน วัตถุประสงค์ก็คือ นำเงินไปซื้อปัจจัยการผลิต ปุ๋ย ยา เครื่องจักรกล แต่เอาเข้าจริงก็เอาไปจ่ายสุร่ยสุร่ายเรื่องไรสาระมาก ผู้ใหญ่วิบูลย์ถูกผลักดันให้เข้าไปจัดการหาเงินทุนให้ชาวบ้านทุกเรื่อง ตั้งแต่กลุ่มชาวนา กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มผลิตอาหารสัตว์ เป็นที่พึ่งเลี้ยงของทางราชการตลอดมา ในที่สุดด้วยวิธีของทางธนาคารประกาศว่า ไม่สนับสนุนให้กู้แก่ผู้อยู่ในกลุ่มผู้ใหญ่วิบูลย์เท่านั้นเอง ทุกคนถอนการค้ำประกันซึ่งกันและกัน ผู้ใหญ่วิบูลย์ตกอยู่ในสภาพหมดตัวมีหนี้สินรุงรัง

เพื่อนฝูงที่เคยคบค้าสมาคม ลูกบ้านที่เคยให้การช่วยเหลือ เมื่อรู้ว่าผู้นำของเขาล้มแล้วต่างก็ตีตัวออกห่าง

ท่านจึงตัดสินใจขายที่ดิน ๒๐๐ ไร่ ใช้นี้เพื่อปลดตัวเองให้เป็นไทย มีอิสระที่จะคิดที่จะทดลองทำอะไรโดยไม่มีห่วงมาร้อยรัด

รู้เท่าทันความเป็นจริง

ตั้งแต่นั้นมาผู้ใหญ่วิบูลย์ก็เริ่มได้คิด หันมาทบทวนบทบาทของตนเอง ชีวิตต้องการอะไรมากไปกว่างานให้พอแก่การยังชีพของตนเอง ของสมาชิกในครอบครัว ไปรุ่นแก่กิเลสให้คนอื่นเพื่อให้เขายกย่อง ประโยชน์ก็เพื่อการสรรเสริญ มันเป็นการติดอยู่ในโลกธรรม ถ้าทำแต่พอกินก็จะต้องไปต่อรองให้เป็นอันตรายกับตัวเอง เท่าที่คิดได้ดังนี้ไม่ใช่เรื่องยากและซับซ้อน สำคัญอยู่ที่ใจ การจะทำให้ใจให้ละกิเลสได้เป็นไปด้วยยากเริ่มได้ยาก เพราะจะต้องหาคำตอบ ต้องเพื่อให้ได้เงินมาและเอาไปซื้อสิ่งที่กิเลสต้องการ ถ้ายังคิดอย่างนี้อยู่ ก็จะไม่พอกินไปตลอด ถ้าเราหยุดไม่ไปตามกิเลส ทำให้ได้สิ่งที่ต้องการกินต้องการใช้ ความทรมานทรมานก็จะน้อยลง ในกระแสของวัตถุนิยมนี้เชื่อกันว่าความสุขของชีวิตต้องมีเครื่องอำนวยความสะดวก มีของฟุ่มเฟือยเป็นเครื่องประดับ ต้องมีต้องเป็นเหมือนเพื่อนบ้าน ทำให้ต้องวิ่งวนอยู่ในกระแสนั้นเนื่อง ๆ อย่างปราศจากสำนึก แม้เมื่อมีเมื่อเป็นตามเป้าหมายแล้ว ความสุขที่ปรารถนาก็ไม่พอเพียง กลับไปปรารถนาความสุขเช่นคนอื่นเข้าอีก พระพุทธองค์ตรัสสอนไว้ว่า “มีสติระวังตัวของเราให้ดี เท่ากับระวังผู้อื่นให้ดีตามไปด้วย” ความคิดที่จะไปพัฒนาให้ทุกคนมีความสุขมีประโยชน์อย่างทั่วถึงในเวลาอันจำกัด เหมือนกับเราต้องเอาโลกมาแบกไว้ มีวิธีพัฒนาช่วยเขาอีกวิธีหนึ่งคือ พัฒนาเฉพาะเราให้ดีที่สุดก็ได้ชื่อว่า พัฒนาเขาเหมือนกัน

ผู้ใหญ่วิบูลย์จึงหันกลับมาสืบคิดในฐานะมีอาชีพเป็นเกษตรกรแนวใหม่ จะเป็นระบบการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ไม่ผลิตเพื่อขายแต่จะผลิตเพื่อบริโภค เหลือจากบริโภคจึงจะขาย ไม่ผลิตพืชการเกษตรชนิดเดียวแต่จะผลิตหลากหลาย ใช้คุณสมบัติสมดุลธรรมชาติเป็นเกณฑ์ จัดทำสวนป่าสมุนไพร ไม้ใช้ปลูก ไม้ใช้ยาแก้ปวดแก้เจ็บไม่ตามค่านิยมในสังคม หาความสุขจากความเรียบง่าย พืชพันธุ์ที่ผลิตจะต้องเป็นประเภทที่ใช้เป็นอาหารได้ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว มีการทำนาด้วย แต่จะไม่ทำมาก ทำเท่าพอกำลังของตนเท่านั้น

วนเกษตร

ผู้ใหญ่วิบูลย์ ได้หันกลับมาทำการเกษตรแบบพึ่งตนเอง โดยทำวนเกษตรที่คำนึงถึงระบบนิเวศน์เป็นสำคัญ ใช้คุณสมบัติของธรรมชาติและของพืชผักสมุนไพรเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ไม้ใช้ปลูกไม่จำเป็นต้องใช้ยากำจัดศัตรูพืช โดยยึดถือหลักการว่า จะพยายามปลูกพืชหลากหลายชนิด ผสมผสานกันตามแบบป่าในธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องจัดระเบียบจัดเป็นแถวเป็นแนว ไม่ต้องไถดิน ไม่ทำพื้นดินให้เตียนโล่ง ปล่อยให้เป็นที่รกเพื่อช่วยบังลมและปกคลุมผิวดินไม่ให้ถูกทำลาย และปลูกเฉพาะพืชที่สามารถขึ้นได้ในที่นั้น ๆ ถ้าขาดแคลนน้ำก็ปลูกพืชที่ทนแล้งได้หรืออาศัยน้ำน้อยที่สุดไว้ก่อน

ทั้งนี้เพื่อช่วยบังแดดบังลมและรักษาความชื้นของหน้าดินไว้ แล้วปลูกพืชที่มีอายุในการเก็บเกี่ยวแตกต่างกัน ปลูกพืชที่มีอายุสั้นสามารถใช้เป็นอาหารเก็บกินได้เร็วก่อน ปลูกพืชที่ให้ผลระยะกลางเหมาะแก่ฤดูกาลสลับกันไปด้วย ใช้ซากพืชที่เก็บเกี่ยวแล้วเป็นปุ๋ย และจะต้องมีพืชผลไม้ที่เป็นอาหารนกและสัตว์อื่น ๆ ด้วย เช่น ตะขบ เผือก มัน เป็นต้น

ชนิดของพืชผักผลไม้ก็ไม่จำกัด แต่คัดเลือกประเภท ผลิตเพื่อปัจจัย ๔ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยปรับความคิดว่าปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนให้เพียงพอ ผลผลิตส่วนล้นส่วนเกินที่เป็นมูลค่าเพิ่มจึงจะนำไปขาย เพื่อเป็นรายได้ซื้อหาสินค้าจำเป็นอื่น ๆ ต่อไปในเรื่องนี้ ๔ ไร่เศษนี้ ผู้ใหญ่วิบูลย์ปลูกพืชผักผลไม้ไว้แล้วมากกว่า ๕๐๐ ชนิด มีมะม่วงหลายพันธุ์หลายชนิด เงาะ ทุเรียน กระชาย ข่า ตะไคร้ ชะอม กระถิน พริกขี้หนู ขิง มะเขือ มะระ กล้วย อ้อย พืชสมุนไพร เช่น ต้นโคคลาน ซึ่งใช้เป็นยาแก้ปวดเมื่อย ปวดหลัง มีผู้นิยมมาก พืชทะเลทราย ไขมันชันซึ่งใช้รักษาโรคกระเพาะ ว่างหางจระเข้ กล้วยหนวดแมว ใบมะกา อักคิทวาร เพชรสังฆาต กานพลู ใบลำงเทียม ที่ช่วยชีวิตเกษตรกรที่แพ้สารพิษยาฆ่าหญ้าต่าง ๆ ไว้หลายราย ตะขบ ปอห่อ ไทร เพื่อเป็นที่อาศัยของนก และนกจะช่วยทำลายแมลงเป็นวัฏจักรกันไป

วิธีการทำนาแบบวนเกษตร

การทำนาแบบวนเกษตร คือ การใช้ที่ดินทำประโยชน์ให้คืนกลับสภาพป่า ครอบครัวยุใหญ่วิบูลย์เป็นครอบครัวเล็ก ๆ มีภรรยาชื่อสมบูรณ์และมีบุตรรวม ๓ คน ครรชิตเป็นบุตรคนโต เขาจบการศึกษาทางด้านเกษตรกรรมมีความคิดเห็นและการใช้ชีวิตเห็นด้วยกับบิดาทุกประการ

ครอบครัวยุใหญ่แบ่งที่ดินไว้ไม่เกิน ๓ ไร่ เพื่อผลิตข้าวให้เพียงพอกับการบริโภคตลอดปี ไม่ประสงค์จะผลิตเพื่อขาย การไถหว่าน บักดำใช้เวลาเพียง ๒-๓ อาทิตย์ ข้าวที่ปลูกในท้องนามีอายุการเก็บเกี่ยวเพียง ๓-๔ เดือน เวลาที่เหลือในแปลงนาเดียวกันใช้ปลูกถั่ว ปลูกข้าวโพด ข้าวฟ่าง พืชไร่หลายชนิด

วิธีการทำนาของผู้ใหญ่วิบูลย์ ใช้ระบบพึ่งตนเอง ใช้แรงงานสัตว์ เทคโนโลยีของชาวบ้านนำมาใช้ได้อย่างสบาย นอกจากใช้แรงงานสัตว์แล้ว แรงงานคนก็เหลือเฟือ ถ้าทำนา ๑๐๐ ไร่ ใช้ปุ๋ย ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้องซื้อปุ๋ย ๔ ตัน ๗ ละ ๔-๕ พันบาท ต้องกู้เงินเป็นหนี้แน่นอน ทำนาจึงปฏิเสธที่จะผลิตครั้งละมาก ๆ การทำนายน้อยใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกยิ่งทำให้ดินดีขึ้นไปอีก และลดต้นทุนการผลิตด้วย

การทำนายน้อย ๒-๓ ไร่ ซึ่งมีฤดูกาลผลิต ๓-๔ เดือน ในฤดูฝนไม่ต้องไปเร่งทำแค่ ๓-๔ อาทิตย์ก็เสร็จดังกล่าแล้ว ฝนตกวันไหนก็ไถก็หว่านดำ หรือตกกล้าไว้อะไรก็ได้ ทำสักไร่หนึ่งก่อนฝนทิ้งช่วงก็หยุดไปทำอะไรอื่นก่อน ฝนตกมาอีกน้ำดีก็ทำอีกไร่หนึ่ง อัตราการเสี่ยงก็แค่ไร่เดียว นับว่าต่ำสุด ปุ๋ยเคมีไม่ต้องไปสนใจ สามารถใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกได้ มีเวลาเหลือเฟือใช้เทคโนโลยีชาวบ้านบำรุงดินได้มาก การควบคุมก็ง่าย ปัญหาโรคแมลงไม่มี เพราะจะเกิดการควบคุมกันเอง โดยธรรมชาติมากขึ้น แมลงมีไข่มีอยู่ชนิดเดียว มีทั้งฝ่ายทำลายพืช และชนิดที่ทำลายแมลงด้วยกัน

การมีต้นไม้ใหญ่ ๆ ในท้องนาเป็นที่อาศัยของนกซึ่งจะช่วยกำจัดแมลงและรากไม้จะคอยดูดน้ำจากใต้ดิน แล้วระเหยเป็นความชุ่มชื้นรอบ ๆ ตัวมันเอง พื้นที่ที่เคยปลูกถั่วจะสร้างปุ๋ยใน

ปริมาณมากไม่ต้องใช้ปุ๋ยอุณหภูมิต้องนา ๒-๓ ไร่

ในด้านผลผลิต ไร่หนึ่งจะได้ไม่ต่ำกว่า ๔๐-๕๐ ถัง หรือบางฤดูได้ถึง ๒.๕ เกวียน ใช้บริโภคภายในครอบครัวไม่เกิน ๑ เกวียน ที่เหลือก็ยิ่งแบ่งขายได้เงินมาซื้อหาสิ่งจำเป็นอื่น ๆ ได้อีก

สิ่งที่เหลืออยู่

บนที่ดินที่เหลืออยู่ ๔ ไร่ บ้านห้วยหิน ตำบลลาดกระโทง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา อาณาเขตด้านหน้าติดถนนฝุ่น ด้านหลังมีป่าบอกชื่อ “ศูนย์ศึกษาพัฒนาการสังคมหมู่บ้าน” แคว้นอยู่เหนือชุมชนประตูล้อมไทย บริเวณรอบ ๆ อุดมไปด้วยแมกไม้ นานาพันธุ์ และบึงขุดน้ำล้น มีลำรางน้อยเชื่อมกับคลองด้านนอก ริมขอบบึงเรียงลายด้วยโรงเรือนแยกเป็นประเภทใช้สอย เช่น กระต้อมรับแขก ยุงข้าว เรือนครกกระเดื่อง เครื่องสีข้าวด้วยมือ เรือนบดยาสมุนไพร ห้องสมุด ศาลาสื่อสารมวลชน โรงเรือนเหล่านี้โยงเข้าหากันด้วยทางเดินโรยทรายที่สองข้างทางมีดกิบไปด้วยต้นไม้ พุ่มไม้เหมือนป่าธรรมชาติ พันธุ์ไม้แต่ละต้นมีป้ายบอกชื่อราวกับสวนอุทยานหลากหลายชนิด มีเสียงนกบนคบไม้ร้องระงมและมีเสียงปลาซุบเหยื่อในบึงไม่ขาดระยะ ผู้ไปเยือนที่ขวัญอ่อนมักจะตกอกตกใจกับเสียงกระรอกกระแตวิ่งไล่กันเป็นพรวนอยู่บนกิ่งไม้

๖-๗ ปีมาแล้ว ณ ที่นี้ได้รับการเยี่ยมเยียนจากอาคันตุกะทั้งภายในและนอกประเทศไม่ต่ำกว่าปีละ ๔,๐๐๐ คน แม้จะเป็นภาระแก่เจ้าบ้าน “ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม” แต่เพื่อการศึกษาท่านก็ให้การต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีกับผู้มาเยือนทุกท่าน

ในฐานะผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม มีผลงานดีเด่นด้านพัฒนาหมู่บ้าน โดยการเป็นผู้นำรวมกลุ่มเกษตรกรตั้งเป็นสหกรณ์ดำเนินการด้านการตลาด เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้รอดจากการเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ได้ริเริ่มจัดตั้งกองทุนยาประจำหมู่บ้านขึ้น เพื่อให้การช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลแก่ชาวบ้าน อาสาเป็นวิทยากรออกไปเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปศึกษาและดูงานมาจากต่างประเทศและจากการดำเนินงานของตน ในด้านการทำวนเกษตรคือการทำการเกษตรแบบผสมผสานและการปลูกพืชสมุนไพร เพื่อการช่วยเหลือตัวเองแก่เกษตรกรและบุคคลผู้สนใจทั่วไป โดยทั้งเป็นวิทยากรออกไปเผยแพร่ และใช้สถานที่ของตนเองเป็นสถานที่ศึกษาและดูงานโดยไม่คิดค่าตอบแทน นอกจากนั้นยังได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาสังคมหมู่บ้าน โดยปลูกบ้านบนที่ดินของตนเอง ๑ หลัง รวบรวมประวัติท้องถิ่นมีการทดลองใช้ชีวิตแบบเก่า โดยการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ของคนโบราณ เช่น เครื่องสีข้าว ครกกระเดื่องตำข้าว หุงข้าวต้มแกงด้วยเตาดินใช้ฟันบ้นด้ายด้วยมือ ทำน้ำมันยางจากต้นยาง และใช้ทำไฟเพื่อให้แสงสว่าง เป็นต้น

กิจกรรม แนวคิดแปลกใหม่ตลอดจนการกระทำเป็นแบบอย่างของท่าน นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยภูมิปัญญาของชาวบ้านเป็นอย่างยิ่ง

คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาก่อนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

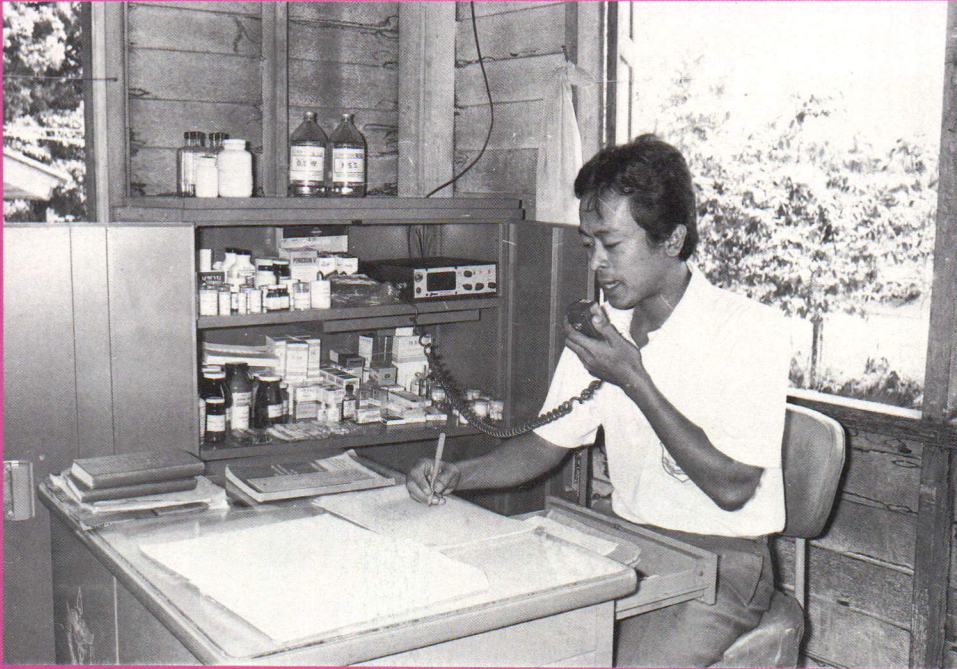
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

■ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จตรวจเยี่ยมสถานียรักษา และทอดพระเนตรการรายงานผู้ป่วยของ จนท.ประจำสถานียรักษา กับแพทย์ผู้สั่งการรักษาที่ประจำอยู่ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่มีวิทยุ พอ.สว. ติดตั้งให้ไว้

■ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงทอดพระเนตรการสั่งการรักษาของแพทย์ทางวิทยุ โดยการใช้การส่งยาโดยใช้รหัสยาเป็นครั้งแรก ที่จังหวัดตาก

- จนท. ประจำสถานีรักษาขณะรับรายการยาจากแพทย์ และทวนยาที่แพทย์สั่งให้แพทย์ทราบอีกครั้ง พร้อมสอบถามชื่อแพทย์ผู้สั่งการรักษา และรายงานชื่อ จนท. ประจำสถานีรักษาให้แพทย์ทุกครั้ง ก่อนให้ยาคนไข้

- ห้องวิทยุข่ายภาคใต้ตอนกลาง - ผังทะเลอันดามัน และห้องควบคุมข่ายวิทยุ พอ.สว.ขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังปฏิบัติงาน ตามปกติ ในช่วงเวลา 08.00- 16.00 น. ของวันราชการ

■ สถานที่ตั้งสำนักงานกลาง มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี วังสระปทุม
เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

หน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ มูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)

หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

ประเทศไทยมีประชากรทั้งประเทศมากกว่า ๕๐ ล้านคน ในจำนวนนี้ ๖ ล้านคนเศษ อยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นนครหลวง ทั้งประเทศมีแพทย์ประมาณ ๘,๐๐๕ คน แต่อยู่ในกรุงเทพฯ เสียประมาณ ๕,๐๐๐ คน ที่เหลือส่วนใหญ่กระจายอยู่ตามโรงพยาบาลของเมืองใหญ่ๆ เช่น เชียงใหม่ พิชญโลก ขอนแก่น อุบลราชธานี สงขลา และตามโรงพยาบาลอำเภอของแต่ละจังหวัด ๘๙๘ อำเภอ จะมีแพทย์อยู่ประมาณอำเภอละ ๑-๒ คน แต่ก็ยังขาดอยู่อีกถึง ๗๕๐ อำเภอ ซึ่งส่วนมากแพทย์ที่ส่งมาอยู่ตามโรงพยาบาลอำเภอมักเป็นแพทย์ที่สำเร็จออกมาจากมหาวิทยาลัยแพทย์ เมื่ออยู่ครบ ๒ ปี แล้วก็รับเข้าไปศึกษาต่อเพิ่มเติม

กรุงเทพฯ จึงเป็นแห่งเดียวที่มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และเครื่องมือรักษาโรคที่ทันสมัยทัดเทียมกับประเทศที่เจริญแล้ว ผู้ที่อยู่ในชนบทจึงเป็นบุคคลที่น่าสงสารเป็นอย่างยิ่งในยามเจ็บไข้ได้ป่วย ผู้มีฐานะดีเท่านั้นจึงจะมีโอกาสเดินทางเข้ามารับการรักษายาบาลในโรงพยาบาลที่มีผู้เชี่ยวชาญ มีเครื่องมือเครื่องมือพร้อมในกรุงเทพฯ ได้

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงโปรดที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปตามจังหวัดห่างไกลของประเทศมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗ เพื่อทรงเยี่ยมราษฎรและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร อยู่เป็นประจำ ได้ทอดพระเนตรเห็นความทุกข์เข็ญของราษฎรตามสถานที่เหล่านั้นในยามเจ็บไข้ด้วยพระองค์เองอยู่เสมอ ด้วยพระเมตตาและเพื่อช่วยบรรเทาทุกข์ยากของราษฎรเหล่านั้น จึงทรงพิจารณาจัดตั้งหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ โดยทรงรวบรวมความมีน้ำใจเสียสละของแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล รวมทั้งผู้มีความรู้ทางแพทย์ด้านสาธารณสุข และอาสาสมัครสมทบของแต่ละจังหวัดขึ้น ซึ่งปรากฏว่ายั่งยืนไปการสงเคราะห์ช่วยรักษาพยาบาล ผู้ป่วยในชนบทได้ผลดีมากขึ้น มีแพทย์ พยาบาล ฯลฯ อาสาสมัครมากขึ้น หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศให้การสนับสนุนมากขึ้น จึงได้ทรงโปรดให้จัดตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นมีชื่อว่า “มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗ มูลนิธิได้แยกดำเนินงานประเภทต่าง ๆ มากมาย เช่น หน่วยแพทย์เคลื่อนที่, โครงการรักษาโรคเฉพาะทาง, โครงการทันตสาธารณสุข พอ.สว., ทุนอุดหนุนวิจัย, โครงการเฉพาะกิจพัฒนาอดอยตุง, โครงการเฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยจังหวัดชุมพร, โครงการและหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ปฏิบัติงานเป็นประโยชน์เอนกประการ แต่ยังมีอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมีวิธีการอันน่าอัศจรรย์และมีผลงานหลากหลายเกิดประโยชน์

แก่ประชาชนในชนบทห่างไกลในถิ่นทุรกันดารกว้างขวางเป็นที่สุดที่แล้วหน่วยงานดังกล่าวคือ
หน่วยแพทย์ทางวิทยุ มูลนิธิแพทย์อาสา
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)

กำเนิด

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพระราชดำริที่จะช่วยเหลือผู้ป่วยในชนบทที่อยู่
ห่างไกลในท้องที่ทุรกันดารให้ได้รับการตรวจรักษากับแพทย์ได้อย่างต่อเนื่อง จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้เริ่มทดลองใช้วิทยุรับ-ส่ง ให้แพทย์ใช้ติดต่อกับคนไข้โดยตรงตามสถานีอนามัยที่อยู่
ห่างไกล เพื่อปรึกษาโรคและแนะนำการรักษาพยาบาล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ทั้งนี้ตามแนวปฏิบัติของ
The Royal Flying Doctor Service of Australia ซึ่งรัฐบาลออสเตรเลียได้สนับสนุนให้ทุนแก่ นายแพทย์
มณฑิร บุนนาค เดินทางไปดูงานเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ มาแล้ว

เมื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. (นายแพทย์มณฑิร บุนนาค)
ดำเนินโครงการรักษาพยาบาลทางวิทยุขึ้นในรูปแบบคล้ายของออสเตรเลียแล้ว ครั้งแรกได้เปิดเป็น
ทางการขึ้นที่จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิทยุระบบ HF/SSB งานได้ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน มีจังหวัด
แพทย์อาสาทางอากาศ ๒๕ จังหวัด มีสถานีทั้งหมด ๔๔๖ สถานี เป็นสถานีโรงพยาบาล ๑๓๐
สถานี สถานีรพพยาบาล ๕๖ สถานี สถานีรักษา ๒๓๕ สถานี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
๒๕ สถานี สถานีสนับสนุน ๕-๑๑ สถานี ระบบการสื่อสารก็วิวัฒนาการขึ้นเรื่อย ๆ วิทยุได้เปลี่ยน
จากระบบ HF/SSB เป็น VHF/FM โดยบางแห่งยังมีวิทยุระบบ HF/SSB เป็นข่ายสำรองด้วย

วิธีดำเนินการ

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้จัดแบ่งพื้นที่ปฏิบัติการของ
แพทย์อาสาทางอากาศออกเป็น ๔ ภาค คือภาคเหนือ มีสถานีแม่ข่ายอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ติดต่อ
สถานีเครือข่าย ๖ จังหวัด คือจังหวัดน่าน, จังหวัดเชียงราย, จังหวัดพะเยา, จังหวัดแม่ฮ่องสอน,
จังหวัดตาก และตัวจังหวัดเชียงใหม่เอง ภาคกลางมีแม่ข่ายอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีเครือข่าย
๕ จังหวัด คือ จังหวัดราชบุรี, จังหวัดเพชรบุรี, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, จังหวัดชลบุรี, จังหวัด
กาญจนบุรี ภาคใต้ตอนบนมีสถานีแม่ข่ายอยู่ที่ จังหวัดภูเก็ต มีสถานีเครือข่ายอยู่ที่จังหวัดภูเก็ต
มีสถานีเครือข่าย ๘ จังหวัด คือ จังหวัดชุมพร, จังหวัดระนอง, จังหวัดสุราษฎร์ธานี, จังหวัดนครศรี-
ธรรมราช, จังหวัดพังงา, จังหวัดกระบี่, จังหวัดตรัง, จังหวัดภูเก็ต ส่วนภาคใต้ตอนล่างมีสถานีแม่ข่าย
อยู่ที่จังหวัดยะลา มีสถานีเครือข่าย ๖ จังหวัด คือ จังหวัดนราธิวาส, จังหวัดยะลา, จังหวัดปัตตานี,
จังหวัดสตูล, จังหวัดสงขลา, จังหวัดพัทลุง, ทั้ง ๔ ภาคนี้มีระบบโทรคมนาคมเชื่อมเข้าหาสถานี
ส่วนกลางที่วังสระปทุม อันเป็นวงที่ประทับมีหน่วยเฝ้าฟังประจำทุกภาค เพื่อให้คำปรึกษาและสั่งการ
ที่จำเป็น

ในแต่ละจังหวัดจะมีสถานีอนามัยที่เหมาะสมตั้งขึ้นเป็นสถานีรักษา มีพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่

สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานรักษา (Medic) ประจำอยู่ และมีสถานียโรงพยาบาล ซึ่งตั้งอยู่ในโรงพยาบาลต่าง ๆ รวม ๑๓๐ สถานี ในสถานียโรงพยาบาลนี้จะมีแพทย์อาสาสมัครกันขึ้นมานั่งประจำทำนละ ๑-๒ ชั่วโมง เพื่อให้คำปรึกษาและสั่งการรักษาทางวิทยุ ด้วยวิธีการคือ เมื่อ Medic หรือพยาบาลที่สถานีอนามัยมีผู้ป่วยจะต้องปรึกษาแพทย์ ก็จะวิทยุติดต่อเรียกแพทย์ แพทย์ก็จะพิจารณาวินิจฉัยโรคของผู้ป่วยตามข้อมูลที่ได้รับมา ถ้าแพทย์ต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้ป่วย ก็จะแจ้งให้ Medic หรือพยาบาลสอบถามหรือตรวจผู้ป่วยตามที่ต้องการ ทั้งนี้ทางฝ่ายสถานีอนามัยจะมีภาพ Diagram ของร่างกายโดยละเอียดซึ่งเข้าใจตรงกัน เรียกว่า Human Diagram for Radio Medical Clinic มีหมายเลขกำกับบริเวณส่วนสำคัญของร่างกาย เช่น หมายเลข ๑, ๒ อยู่ในบริเวณต้นคอ ด้านขวา, ซ้าย หมายเลข ๗, ๘ อยู่บริเวณช่องท้องขวา, ซ้าย หมายเลข ๑๓, ๑๔ อยู่บริเวณหัวเข่าขวา, ซ้าย เป็นต้น เมื่อ Medic หรือพยาบาลตรวจสภาพเพิ่มเติมรายงานให้ทราบแล้ว แพทย์ก็จะสามารถวินิจฉัยโรคได้แม่นยำยิ่งขึ้น แพทย์จะส่งยาตามรหัสลับขี้นยา ซึ่งได้จดเอาไว้ไว้แล้วอยู่ที่สถานีรักษานั้นเอง Medic หรือพยาบาลก็ดำเนินการให้ยาและให้การพยาบาลตามแพทย์สั่ง ถ้าผู้ป่วยมีอาการมากก็รับไว้รักษาที่สถานีอนามัยและติดต่อแพทย์ ให้การรักษาอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับผู้ป่วยที่อยู่ในโรงพยาบาล หรือผู้ป่วยฉุกเฉินที่จะต้องมารับการรักษายังโรงพยาบาลแพทย์ก็จะติดต่อให้ส่งตัวผู้ป่วยโดยใช้พาหนะที่จำเป็น เช่น เรือ รถยนต์ เฮลิคอปเตอร์ เป็นต้น

ไม่เพียงแต่แพทย์อาสาที่ขึ้นประจำตามสถานียรักษาในโรงพยาบาลเท่านั้นที่ให้การแนะนำวินิจฉัยโรค ปัจจุบันมีแพทย์ที่มีวิทยุมือถือ ทำให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ทั้งนี้ได้จัดให้เป็นระบบไว้ดังต่อไปนี้

การปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสาทางอากาศ

๑. ส่วนภูมิภาค พื้นที่ทำการได้แก่จังหวัดแพทย์อาสาทางอากาศ ๒๕ จังหวัด ดังได้กล่าวมาแล้ว

๒. ส่วนกลาง สถานที่ทำการคือ สำนักงานกลาง พอ.สว. วังสระปทุม

การปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค

ในจังหวัดที่มีหน่วยงานแพทย์อาสาทางอากาศทั้ง ๒๕ จังหวัด นั้นจัดระบบให้มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ในด้านการรักษาพยาบาล มีสถานียที่ปฏิบัติงานด้านการรักษาพยาบาล ดังนี้

๑.๑ สถานียรักษา เป็นสถานียอนามัยซึ่งได้จัดตั้งวิทยุ และมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่อนามัยเป็นผู้ปฏิบัติงาน ให้การรักษาผู้ป่วยด้วยตนเอง หรือปรึกษาแพทย์ให้การรักษาทางวิทยุ

๑.๒ สถานียโรงพยาบาล จัดตั้งในโรงพยาบาล โดยแพทย์ใช้วิทยุมือถือ หรือวิทยุประจำฐานติดต่อให้การรักษาผู้ป่วย เมื่อได้รับการเรียกขอคำปรึกษาจากสถานียรักษา

๒. ในด้านประสานงานกับส่วนกลาง ในส่วนจังหวัดนั้นจะมีคณะกรรมการ พอ.สว.จังหวัด เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ติดต่อประสานงานกับสำนักงานกลางๆ คือเลขานุการ พอ.สว.จังหวัด หรือบางครั้งก็ประธานหรือรองประธาน พอ.สว.จังหวัด เป็นผู้ลงมือติดต่อประสานงานเพื่อความรวดเร็วฉับไว

๓. ช่วยสนับสนุนในการจัดส่งกำลังบำรุงในด้านเวชภัณฑ์ และเครื่องมือสื่อสารจากส่วนกลาง ให้ดำเนินไปได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และเข้าถึงท้องถิ่นห่างไกลได้

ผู้ที่ได้ช่วยดูแลรับผิดชอบในเรื่องการเบิกจ่าย จัดส่งเวชภัณฑ์ ควบคุมการส่ง ส่วนมากอยู่ใน ความรับผิดชอบของเลขานุการ พอ.สว. จังหวัดซึ่งมักจะได้แก่ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หรือนายแพทย์ สาธารณสุขจังหวัด บางจังหวัดใช้บุคลากรตำแหน่งอื่น ซึ่งอาสาและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สามารถให้การสนับสนุนได้ง่าย อาทิเช่น

- นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด มีเจ้าหน้าที่ออกไปเฝ้าตรวจยังสถานอนามัยอยู่แล้วเป็นประจำ และยังเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของเจ้าหน้าที่ ที่สถานีรักษาด้วย ซึ่งเมื่อท่านรับผิดชอบ ให้การสนับสนุนในเรื่องส่งกำลังบำรุง และติดตามประเมินผลด้วยแล้ว ทำให้งานตรวจรักษาทาง อากาศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง

- ผู้อำนวยการโรงพยาบาล เป็นเลขานุการคณะกรรมการ พอ.สว. ท่านจะให้การสนับสนุน ในด้านการรักษาพยาบาลแก่สถานีรักษา โดยมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการรักษาการติดต่อ ประสานงานกับสถานีรักษา หรือสถานอนามัย หากผู้ป่วยมีอาการอันจำเป็นที่จะต้องรับการรักษา พยาบาลในโรงพยาบาลก็จะได้สั่งการได้โดยตรงอีกทางหนึ่ง

การปฏิบัติงานในส่วนกลาง

สำนักงานกลาง พอ.สว. ซึ่งตั้งอยู่ที่วังสระปทุม เป็นศูนย์กลางในการติดต่อกับสถานีทุก เครือข่ายโดยกำหนดหน้าที่ให้ต้องปฏิบัติดังนี้

๑. ในด้านการสื่อสาร

๑.๑ เฝ้ารับฟังการปฏิบัติงานของวิทยุทุกข่าย แต่ละข่ายจะมีเจ้าหน้าที่วิทยุประจำ ๑ คน ทั้งนี้เพื่อ

- เฝ้ารับฟังการปฏิบัติงาน เพื่อทราบความเป็นไปต่าง ๆ ของวิทยุในข่ายว่าจะมีการ ขัดข้อง หรือคลื่นรบกวนจากที่ใด

- ช่วยเสริมการสื่อสารให้สมบูรณ์ เมื่อสถานีในข่ายไม่สามารถติดต่อกันได้ชัดเจน เจ้าหน้าที่วิทยุทางสำนักงานกลางจะเป็นผู้ถ่ายทอดข่าวสารไปอีกต่อหนึ่ง

- ช่วยให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่วิทยุสถานีในข่าย เมื่อเกิดปัญหาขัดข้องทางวิทยุ ที่สามารถจะแก้ไขได้ง่าย ๆ หรือช่วยแนะนำในการใช้วิทยุให้ถูกต้อง

- เฝ้าควบคุมการสื่อสารไม่ให้มีการแทรกแซงในการใช้งาน หรือใช้ในแนวผิดวัตถุประสงค์

- รับ-ส่งข่าวด้านธุรการและการเบิกยาเร่งด่วน

๑.๒ ช่วยประสานงานและการติดต่อทางด้านธุรการให้รวดเร็วยิ่งขึ้นเมื่อมีความรีบด่วน

๑.๓ ติดต่อประสานงานกับหน่วยอื่น เมื่อมีความจำเป็นต้องขอความสนับสนุนเร่งด่วน เช่น ติดต่อหน่วยบินของตำรวจตระเวนชายแดน หรือทางอากาศเพื่อขอเฮลิคอปเตอร์เป็นยานพาหนะนำส่งผู้ป่วยฉุกเฉิน

๒. ในด้านการรักษาพยาบาล

ทางสำนักงานกลางฯ คอยรับฟังการให้การรักษาพยาบาลของสถานี่ต่าง ๆ เมื่อเกิดมีรายฉุกเฉินเร่งด่วน แพทย์ทางสำนักงานกลางฯ ก็จะขึ้นให้การรักษาพยาบาลโดยทางวิทยุ ซึ่งเป็นการเสริมช่องว่างให้การรักษาพยาบาลทางอากาศเป็นไปอย่างสมบูรณ์

๓. ในด้านการให้ความสนับสนุนส่งกำลังบำรุง

๓.๑ เวชภัณฑ์ สำนักงานกลางฯ จะจัดส่งเวชภัณฑ์สำหรับแพทย์ใช้ และเวชภัณฑ์สำหรับ Medic ให้ตามรายการที่กำหนดไปให้ที่สถานีรักษา เมื่อมีการใช้ยานี้แล้ว ทาง Medic ก็จะขอเบิกยาเพิ่มเติมได้ทุกเดือน โดยเขียนรายงานแจ้งสต็อกยา อายุของยา ยาเสื่อมสภาพ มีการส่งเวชภัณฑ์ที่เหลือจากการใช้ส่งคืนสำนักงานกลางตามกำหนดเวลา และขอเบิกยาที่มีคุณภาพเข้าสู่สต็อกไว้ให้เพียงพอ หากมีความจำเป็นสามารถที่จะจัดให้มีการสับเปลี่ยนทำบัญชียืมเวชภัณฑ์ต่าง ๆ จากสถานีรักษาที่อยู่ใกล้เคียงได้ด้วย

๓.๒ ในด้านการสนับสนุน อุปกรณ์สื่อสาร วิทยุ นั้นสำนักงานกลางมีหน่วยช่างซ่อมบำรุง ติดตั้ง ตระเวนเดินทางไปตามสถานีรักษาต่าง ๆ เพื่อทำการบำรุงรักษา และฝึกหัดเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นให้ช่วยเหลืองานบริการทางช่าง ให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ เช่น เรื่องสายอากาศ การเปลี่ยนทิศทางการรับคลื่น การย้ายเสาอากาศชนิดใช้แป้นน้ำและติดตั้ง การตรวจสอบวิทยุที่ขัดข้องง่าย ๆ การแก้ไขวิทยุที่เสียง่าย ๆ เช่น เปลี่ยนฟิวส์ การต่อข้อต่อสายนำคลื่น ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้งานดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วขึ้น และช่วยลดในการใช้จ่ายที่ช่างจะต้องเดินทางไปแก้ไขในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้

ตัวอย่างจริงของการตรวจรักษาของแพทย์อาสาฯ ทางอากาศ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจมั่นใจ และได้เห็นความมีมนุษยธรรม ห่วงใย อาหารต่อชีวิต ความป่วยไข้ของพี่น้องชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลแพทย์ แม้แพทย์อาสาและเจ้าหน้าที่จะทำงานเป็นอาสาสมัคร ไม่มีเบี้ยเลี้ยง ไม่มีค่ารักษาพยาบาล เงินเดือนหรือสิ่งตอบแทนใดๆ แต่สิ่งที่พวกเขาได้ คือความอิ่มเอิบใจ ผาสุกอันเป็นอันานิสงส์ของบุญกุศล ซึ่งมีคุณค่าต่อความเป็นมนุษย์มากมายนัก ทุกวันทุกชั่วโมง สำนักงานกลาง พอ.สว. ที่วังสระปทุม จะได้ยินเสียงวิทยุเรียกหาแพทย์อย่างเร่าร้อนเสียงขานตอบอย่างกระตือรือร้นและมั่นคง จากข่ายติดต่อในชนบทที่ไกลแสนไกลอยู่ตลอดเวลา โดยได้ยินเสียงดังต่อไปนี้

“หมอครับหมอ หมอครับหมอ มีคนไข้ คุณหมอจังหวัดไหนก็ได้ครับที่ได้ยินเสียงผม กรุณา
แนะนำสั่งการรักษาให้ผมด้วยครับ ที่นี้สถานี ปช ๕ เปลี่ยน

“ตอบ ตอบ นี ขบ.๐๐๔ หมอ.....คนไข้เป็นอย่างไร เปลี่ยน”

“โอ้! ขอบคุณครับคุณหมอ ขบ.๐๐๔ คนไข้ปวดท้องครับปวดมาตั้งแต่เมื่อคืนนี้ครับ ตอนตี ๒
ปวดเป็นพักๆ ผมให้ยาหมายเลข.....ไป ๒ เม็ด อาการปวดทุเลาลงเล็กน้อยครับ”

“คนไข้อายุเท่าไร มีคลื่นไส้อาเจียนไหม ท้องถ่ายกี่ครั้ง วัดปรอทได้เท่าไร ความดันเท่าไร
ลองกดท้องบริเวณหมายเลข ๕, ๖, ๗, ๘ ด้านหน้าคนไข้ดูซิว่าเจ็บตรงไหนมากที่สุด”

“เดี๋ยวจะครับคุณหมอ ผมจะลองกดท้องคนไข้ดูก่อน คุณหมอมคอยเดี๋ยวนะครับ”

“คุณหมอครับ คนไข้บอกเจ็บไปทั้งท้อง ถ่ายอุจจาระ ๕-๖ ครั้งแล้วตั้งแต่เมื่อคืน มีคลื่นไส้
แต่ไม่อาเจียน วัดปรอทได้ ๓๖.๕ c วัดความดันได้ ๙๐/๖๐ มม.ปรอท คนไข้ อายุ ๒๗ ปีครับ จับชีพจร
ได้ ๙๐ ครั้ง/นาทีครับ อ่อนเพลียครับ แต่พอลุกเดินไหวครับ”

“ดีแล้ว คนไข้คงอาหารเป็นพิษ ท้องเสียธรรมดา คุณฉีดยาหมายเลข.....เข้ากล้ามเนื้อแล้วรอสัก
๕-๑๐ นาที พอหายคลื่นไส้ให้รับประทานยาหมายเลข.....ครั้งแรก ๔ เม็ด ครั้งต่อไป ๒ เม็ด ทุก
๔ ชั่วโมง อีกขนานหนึ่งหมายเลข.....๒ เม็ดเวลาปวดท้องทุก ๔ ชั่วโมง พอตอนเย็นนี้ก็คงหายถ้า
ไม่หายติดต่อมาใหม่”

“ทบทวน ยาหมายเลข.....ฉีดเข้ากล้ามเนื้อแล้วรอ ๕-๑๐ นาที พอหายคลื่นไส้ให้ยาหมายเลข.....
ครั้งแรก ๔ เม็ด ต่อไป ๒ เม็ด ทุก ๔ ชั่วโมง

ขนานที่ ๒ หมายเลข.....รับประทานครั้งละ ๒ เม็ด ทุก ๔ ชั่วโมง เวลาปวดท้อง ถูกต้อง
ไหมครับ”

“ถูกต้อง ขอทราบชื่อ”

“ผมชื่อ.....ครับ ขอขอบคุณ คุณหมอมามากครับ ผมขอทราบชื่อคุณหมอครับ”

“ผมชื่อหมอ.....โรงพยาบาลชลบุรี สวัสดิ์”

ถ้อยคำได้ตอบเหล่านี้รับฟังได้ที่สำนักงานกลาง พอ.สว. วังสระปทุม ซึ่งใช้เป็นศูนย์กลางรับฟังได้
ทุกแห่งของสถานีอนามัย ที่ได้ติดตั้งวิทยุ พอ.สว. ๔๓๗ สถานี ทุกสถานีมียาที่จัดพระราชทานไว้เพื่อ
ให้ Medic ประจำสถานีจ่ายให้คนไข้ได้ทันทีและตามแพทย์สั่ง การส่งยาใช้โค้ด (Code) เรียกขานกำกับ
เพื่อป้องกันการผิดพลาด นอกจากนี้โรงพยาบาลประจำจังหวัด และโรงพยาบาลอำเภอทุกแห่ง
ใน ๒๕ จังหวัด ก็ได้ติดตั้งวิทยุ พอ.สว. ไว้ให้แพทย์สั่งการรักษาด้วย และเพื่อความสะดวกของ
แพทย์ตามจังหวัดต่าง ๆ เหล่านี้ แต่ละจังหวัดก็ได้จัดวิทยุมือถือให้แพทย์ใช้สั่งการรักษาคนไข้ตลอด
เวลา จังหวัดจะประมาณ ๑๐ คน ในข่ายหนึ่ง ๆ จะรวมจังหวัดต่าง ๆ ไว้ ๕-๖ จังหวัด ที่สามารถ
ติดต่อถึงกันได้ ฉะนั้นการขอการรักษาจากแต่ละจุด จึงสามารถมีหมอรับฟังได้ประมาณ ๕๐-๖๐ คน
ซึ่งคนหนึ่งคนใดมีโอกาสก็จะทำการสั่งการรักษาให้ได้ทันที และในเวลาเดียวกัน ที่สำนักงานกลาง
พอ.สว. ซึ่งเป็นศูนย์ก็จะทำหน้าที่คอยเป็นพี่เลี้ยง ตลอดจนช่วยสั่งการรักษาให้ได้ทันที ถ้ายังไม่มีแพทย์

ผู้หนึ่งผู้ได้สั่งการรักษา

คุณสมบัติของงานแพทย์อาสาฯ ทางอากาศ

งานแพทย์อาสาฯ ทางอากาศนั้น ยังประโยชน์แก่ประชาชนในชนบทมากมาย แพทย์สามารถให้การรักษายาบาลแก่ผู้ป่วยในท้องที่ซึ่งห่างไกลออกไปเป็นระยะทางนับร้อยนับพันกิโลเมตร แพทย์ทางวิทยุสามารถเข้าไปถึงได้ทุกหนทุกแห่ง ทุกเวลา ทุกฤดูกาล ถ้าแพทย์ต้องเดินทางเองก็ต้องกินเวลาไม่ทราบว่าจะกี่วัน และบางท้องที่ก็เข้าไม่ได้โดยทางพาหนะ แต่เมื่อทรงโปรดพระราชทานให้ใช้การรักษายาบาลแบบใหม่ คือแพทย์อาสาฯ ทางอากาศนี้ แว็บเดียวที่เปิดวิทยุติดต่อก็จะได้พบคุยกับแพทย์แล้ว ทันทอกทันใจยิ่งกว่าส่งแพทย์มาทางจรวดเสียอีก

ก่อนที่จะมีโครงการแพทย์อาสาฯ ทางอากาศ ชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลในท้องถื่นกันดารนั้น อาจมีโอกาสดพบแพทย์บ้างนาน ๆ ครั้ง โดยหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ซึ่งใช้เฮลิคอปเตอร์เป็นพาหนะ ไปครั้งหนึ่งก็อาจจะหวนกลับมาอีกครั้งก็เป็นเวลานานเป็นหลายเดือน ในช่วงนั้นก็ไม่มีโอกาสจะได้พบแพทย์ ถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยก็รักษากันไป ตามที่ท้องถื่นนั้นจะช่วยได้ หรือไม่ก็หอบหิ้วกันมาโรงพยาบาล กว่าจะถึงผู้ป่วยก็มีอาการหนัก หรือไม่ก็เสียชีวิตกลางทาง งานแพทย์อาสาฯ ทางอากาศได้เข้ามาเสริมช่องว่างนี้ ให้ชาวชนบทมีโอกาสได้พบและปรึกษาแพทย์ได้ทุกวัน ทำให้การบริการด้านการรักษากระทำได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะสรุปข้อดีของแพทย์อาสาฯ ทางอากาศ คือ

๑. การเคลื่อนที่ของแพทย์วิทยุ นั้น รวดเร็ว คล่องตัว เหมือนไปด้วยพลังจิต คือพอคิดจะติดต่อปรึกษาแพทย์ก็สามารถทำได้ทันทีทันใด พอเปิดวิทยุเรียกแพทย์ ท่านก็จะได้พบพูดคุยกับแพทย์ ทันอกทันใจ

๒. สามารถติดต่อให้การรักษายาบาลได้อย่างต่อเนื่อง คล้ายกับมีแพทย์ประจำที่สถานพยาบาลชนบท โดยสถานอนามัยหรือศูนย์การแพทย์และอนามัยสามารถจะมีเตียงรับผู้ป่วยไว้รักษา โดยผู้ป่วยทางอายุรกรรม ช่วยให้ผู้ป่วยไม่ต้องเดินทางเข้ามารักษายังโรงพยาบาลโดยอาศัยแพทย์ทางวิทยุ Medic หรือพยาบาลที่สถานพยาบาลนั้นสามารถใช้วิทยุรายงานแพทย์สั่ง อาการแสดงของโรค การตรวจร่างกายที่พบ การเปลี่ยนแปลงของโรคได้อย่างต่อเนื่องทุกวัน และทุกเวลา ซึ่งแพทย์จะได้พิจารณาสั่งการรักษาให้ถูกต้องได้เสมือนสถานพยาบาลนั้นมีแพทย์ประจำอยู่อีก ๑ คนด้วย

๓. แพทย์สามารถรักษาผู้ป่วยที่อยู่ท้องถื่นห่างไกลได้อย่างสะดวกสบายไม่เหน็ดเหนื่อย ใช้คนและใช้เวลาเพียงเล็กน้อยก็สามารถให้การรักษายาบาลได้ครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

ด้วยคุณสมบัติอันเอกประการดังกล่าวแล้ว ประกอบกับบรรดาแพทย์อาสาฯ ทั้งหลายได้ทุ่มเทพลังกายพลังความคิดเสียสละโดยเสด็จพระราชกุศล ส่งผลให้การรักษายาบาลของแพทย์ทางวิทยุได้เป็นที่ยอมรับเชื่อถือของผู้ป่วยในท้องถื่นห่างไกล จนถึงขนาดว่า ชาวบ้านไม่ค่อยยินยอมให้พยาบาลหรือเจ้าหน้าที่อนามัยรักษา เมื่อมาที่สถานอนามัย เขาก็ขึ้นไปทักวิทยุ และว่าเขาต้องการที่จะได้รับการรักษาจากแพทย์ทางวิทยุ นักรบฟังคำวินิจฉัยอาการจากแพทย์ทางวิทยุด้วยการเชื่อมั่นและชื่นชม มีกำลังใจดีหายป่วยไข้ โดยแทบจะไม่ต้องรักษา ก็มีเป็นจำนวนมาก จึงไม่ต้องสงสัยเลยว่าสถาน

อนามัยที่มีบริการรักษาโรคทางอากาศ จะมีผู้ป่วยมาคอยรับการรักษาค่อนข้างมาก หรืออาจจะเป็น เพราะการเดินทางต้องใช้เวลาเป็นวัน ๆ บางฤดูกาล ไม่มีพาหนะใด ๆ เข้าเมืองได้เลยก็มีมาก

สรุปผลงานของแพทย์อาสา ทางอากาศ

ผลงาน	๒๕๒๖- ๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๓	๒๕๒๔	๒๕๒๕	๒๕๒๖
จังหวัดแพทย์อาสาฯ ที่ติดตั้งวิทยุ	๑-๑๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕	๒๕
จำนวนสถานีแพทย์อาสาฯ ทางอากาศทั้งสิ้น	๔-๑๑๕	๑๔๑	๒๑๔	๓๓๑	๓๔๔	๓๗๕	๔๓๖
สถานีโรงพยาบาล	๑-๒๘	๓๓	๓๓	๘๖	๙๕	๑๐๑	๑๒๒
สถานีรักษา	๓-๘๒	๑๐๘	๑๔๔	๑๙๔	๑๙๖	๒๑๔	๒๒๘
สถานีสนับสนุน	๑๗	๒๙	๕๑	๖๗	๖๘	๗๔	๘๖
รวมอาสาสมัคร	๗๗๐	๘๒๙	๑,๐๑๒	๑,๑๘๐	๑,๔๔๕	๑,๗๗๑	๑,๘๗๗
แพทย์	๕๕๑	๕๖๖	๖๖๑	๗๒๐	๗๙๙	๘๕๐	๘๘๕
เจ้าหน้าที่พยาบาลประจำสถานีรักษา	๒๑๙	๒๖๓	๓๕๑	๔๖๐	๖๔๖	๘๒๑	๙๔๒
รวมจำนวนผู้ป่วยทั้งสิ้น	๓๐๔,๗๗๔	๒๒๒,๗๓๗	๒๒๖,๓๒๘	๒๔๒,๕๕๙	๓๑๑,๒๒๙	๓๗๐,๓๕๖	๓๘๓,๙๓๖
รักษาโดยการวินิจฉัยจากแพทย์	๖๕,๘๒๒	๕๔,๐๓๔	๕๕,๑๑๗	๖๐,๔๓๒	๖๘,๕๗๓	๗๘,๘๔๕	๘๕,๑๑๒
เจ้าหน้าที่พยาบาลประจำสถานีรักษา	๒๓๘,๙๕๒	๑๖๘,๗๐๓	๑๗๑,๒๑๑	๑๘๒,๑๒๗	๒๔๒,๗๕๖	๒๙๑,๕๑๑	๒๙๘,๘๒๔
จ่ายยาให้ผู้ป่วย							
ผู้ป่วยลำเลียงเข้ารักษาในโรงพยาบาล	๒๗๗	๑๕๗	๑๙๐	๒๑๔	๒๘๑	๓๓๙	๓๙๐
เฮลิคอปเตอร์	๖๔	๒๖	๑๙	๑๕	๑๓	๙	๕
รถยนต์	๒๐๒	๑๒๐	๑๖๒	๑๘๗	๒๖๐	๓๑๐	๓๗๐
เรือยนต์	๑๑	๑๑	๙	๑๒	๑๘	๒๐	๑๕

หน่วยแพทย์อาสาสมัครสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทางอากาศ ซึ่งใช้วิทยุเป็น เครื่องมือช่วยในการรักษาพยาบาล ก่อให้เกิดผลเอนกประการแก่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลให้ได้รับการ ช่วยเหลือจากแพทย์โดยทั่วถึง และต่อเนื่องเป็นประจำทุกวัน “สมเด็จพระยา” ของพลกนิกรชาวไทย ทรงมีพระปณิธานอันแน่วแน่ในพระราชกรณียกิจเพื่อประเทศชาติ และสนองพระราชประสงค์ของ สมเด็จพระราชบิดา ทำให้มีหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งภายในและนอกประเทศ โดยเสด็จ พระราชกุศลให้การช่วยเหลือสนับสนุนเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย พระองค์ทรงสร้างขวัญและแรงจูงใจ ให้เกิดขึ้นแก่ข้าราชการและแพทย์อาสาสมัคร ผลงานช่วยเหลือประชาชนให้รอดชีวิตพ้นจากการ เจ็บป่วยทุกข์ทรมานนับหมื่นนับแสนราย เป็นประจักษ์พยาน เป็นคุณประโยชน์แก่พลเมืองของชาติ และเป็นบุญกุศลแก่บรรดาอาสาสมัครเหล่านั้น สุดที่จะนำมากล่าวสรรเสริญได้

คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

หน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ มูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)

เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

■ ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอบรมสตรีลำปาง

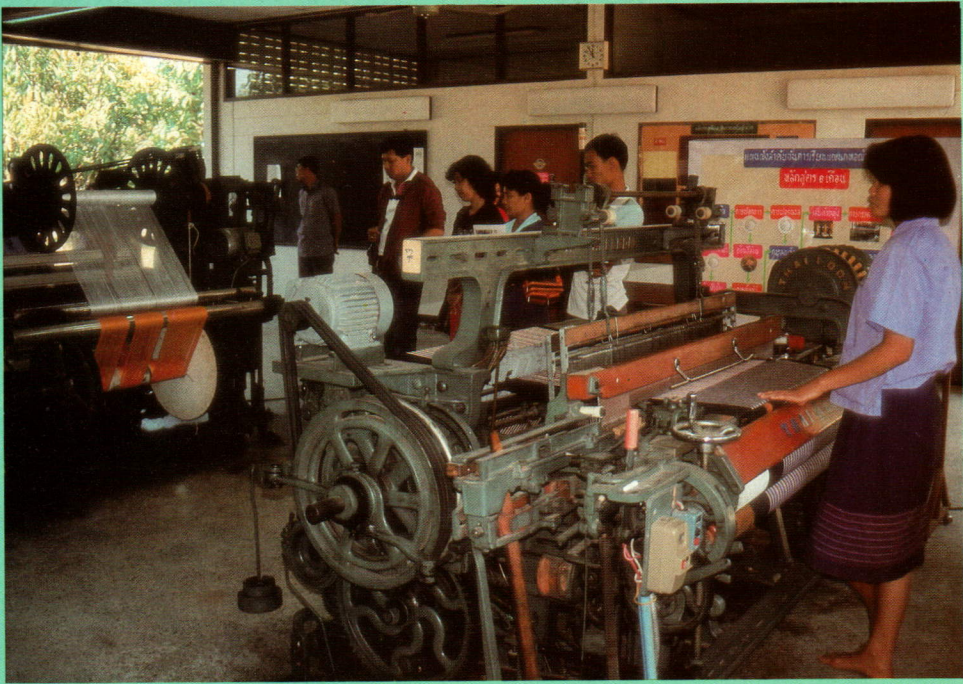
■ การฝึกอบรมวิชาชีพตัดผมชาย ศูนย์สงเคราะห์ และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ

■ การฝึกอบรมวิชาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีและชาย ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีลำปาง

■ การฝึกอบรมวิชาชีพเสริมสวยสตรี ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีลำปาง

■ การฝึกอบรมวิชาชีพทอผ้าด้วยเครื่องจักร ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ

■ หลักสูตรการฝึกอบรมคหกรรม ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ (ลำปาง)

หน่วยงานดีเด่นของชาติสาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชุมชน)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปิดรับเอาวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ที่เน้นความก้าวหน้าทางวัตถุและการสื่อสารข้อมูล ทำให้การติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มชนเกิดขึ้นได้สะดวกและรวดเร็ว กระแสธารวัฒนธรรมแห่งการบริโภคและวัตถุนิยมไหลบ่าออกจากตัวเมืองครอบคลุมไปทั่วชนบท เกิดการแสวงหาอยากเอออย่าง อยากเลียนแบบ อยากมียากร่ำรวย อยากใช้ชีวิตหรูหราฟุ้งเฟ้อ โดยขาดสติไตร่ตรองว่าสิ่งที่พบเห็นตามสื่อต่าง ๆ ทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นมลพิษทั้งสิ้น เป็นผลให้เยาวชนทั้งชายหญิงที่ขาดความยั้งคิดขาดประสบการณ์และขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ พากันมุ่งมาแสวงหาและเผชิญโชคในเมืองใหญ่ เยาวสตรีและสตรีในวัยต่าง ๆ จำนวนมาก ประสบความลำบาก ถูกล่อลวงกักขังหนองเหนียว ให้ทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายและศีลธรรมอันดีทวีจำนวนมากขึ้นจนเป็นที่น่าวิตก รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงกำหนดให้มีหน่วยงานของทางราชการจำนวนมากเข้าศึกษาและรับภาระพัฒนาฝึกสอนอาชีพที่สุจริตและมีรายได้ดี อบรมจิตใจให้ชนะตนเองควบคุมตนเองได้และมีชีวิตอยู่อย่างอิสระจากการบีบรัดของวัฒนธรรมบริโภค หน่วยงานที่ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่นประจำปีที่ผ่านมา คือ

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ (ลำปาง)

จากสถิติกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ แสดงจำนวนผู้จบการศึกษามัธยมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ ๖) ทั่วประเทศ มีจำนวนถึง ๑,๐๓๖,๕๓๗ คน มีผู้เข้าศึกษาต่อในชั้นสูงขึ้นเพียง ๔๓๔,๗๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๙ มีผู้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อจำนวน ๖๐๑,๖๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๐๕ จากจำนวนนี้เป็นเยาวชนสตรีครึ่งหนึ่ง ประมาณ ๓๐๐,๘๓๑ คน ซึ่งส่วนใหญ่สาเหตุมาจากความยากจน และปัญหาที่เกิดจากการไม่สามารถเข้าศึกษาต่อของเยาวชนสตรีเหล่านี้ ก่อให้เกิดปัญหาแรงงานสุญเปล่า เพราะไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพ เกิดการอพยพทั้งถิ่นเพื่อไปทำงานทำและในที่สุดก็ตกเป็นเครื่องมือของผู้แสวงหาประโยชน์ ล่อลวงไปในทางเสื่อมเสียศีลธรรมให้ค่าประเวณี หรือใช้แรงงานเด็กที่ผิดกฎหมาย

เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้งศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีขึ้นที่ภาคเหนือ จังหวัดลำปางตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นแห่งแรก

ภารกิจ

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือจังหวัดลำปาง บริหารและอำนวยการภาคปฏิบัติ โดยกองสัมาอาชีวะสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดภารกิจและการปฏิบัติไว้ดังนี้

๑. ให้การฝึกอบรมอาชีพแก่เยาวชนสตรีที่ด้อยโอกาสไม่สามารถศึกษาต่อและไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพให้มีความรู้ และมีทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้เสริมเพียงพอแก่การยังชีพโดยสุจริต

๒. ให้ความรู้ให้ความเข้าใจ เพื่อป้องกันการถูกล่อลวง การว่างงาน การอพยพแรงงาน ทั้งถิ่นอันทำให้เกิดปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ตามมา

๓. เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาเยาวชนสตรีไปประกอบอาชีพในทางเสื่อมเสียศีลธรรม

๔. หาวิธีการที่จะเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน โดยสนองนโยบายรัฐบาลตามแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๕. เป็นการพัฒนาสังคมและประเทศ เพื่อความมั่นคงของชาติไทยโดยส่วนรวม

การปฏิบัติงาน

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือจังหวัดลำปาง ได้ประกาศเชิญชวนทำการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นให้คัดเลือกสตรีในชนบทในบริเวณ ๑๖ จังหวัดภาคเหนือ ที่มีฐานะยากจนขาดแคลนไม่สามารถเรียนต่อในชั้นสูงและไม่มียานพาหนะ หรือมีรายได้น้อยไม่พอแก่การยังชีพโดยสุจริต ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีถึง ๓๕ ปี โดยไม่จำกัดพื้นความรู้ หรือหญิงที่ทำงานในสถานบริการต่าง ๆ ที่ต้องการจะเปลี่ยนอาชีพ หรือบุคคลที่กรมประชาสงเคราะห์พิจารณาเห็นสมควรส่งเข้ารับการฝึกอบรมเป็นกรณีพิเศษ โดยรับเข้าฝึกอบรมอาชีพ ปีละ ๒ รุ่น รุ่นละ ๕๐๐ คน ทุกรุ่นต้องเข้าฝึกอบรมให้มีความรู้ มีทักษะอย่างหวังผลและนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ โดยใช้เวลาถึง ๖ เดือน เป็นอย่างน้อย

การจัดโครงการและบริการพิเศษ

ด้วยตระหนักถึงฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวเยาวชนสตรีในชนบทที่ขาดแคลนทั้งทุนทรัพย์ และโอกาส รัฐบาลจึงได้จัดบริการให้อย่างเต็มที่ เช่น ที่พักอาศัยที่ปลอดภัย สุขสบายพอสมควร จัดให้มีอาหารวันละ ๓ มื้อ ผู้เข้าอบรมจะได้รับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ โดยมีต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้รวมตลอดถึงค่าพาหนะเดินทางเข้ารับการฝึกอบรมและเดินทางกลับภูมิลำเนาตามความเป็นจริง นอกจากนั้นเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว ยังจะได้รับวุฒิบัตร รับรองความรู้วิชาชีพสาขาต่าง ๆ จากกระทรวงศึกษาธิการด้วย ทั้งนี้เพราะหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นหลักสูตรวิชาชีพของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการโดยตรงและยังจะได้รับวุฒิบัตรรับรองความรู้จากกรมประชาสงเคราะห์อีกด้วย ซึ่งทั้งสองหน่วยงานเป็นส่วนราชการ เป็นการกำหนดมาตรฐานความรู้โดยส่วนราชการซึ่งสามารถนำไปใช้แสดงวุฒิของผู้เข้าอบรมได้ในระดับหนึ่ง

วิชาชีพหลักที่ให้การฝึกอบรม

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ (จังหวัดลำปาง) ได้จัดหลักสูตรไว้หลากหลายเหมาะสมแก่ท้องถิ่น และสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัวได้ทันที เช่น ฝึกอบรมการทอผ้าด้วยเครื่องจักร, การทอผ้าด้วยมือและมัดหมี่, การตัดเย็บเสื้อผ้าชาย, การตัดเย็บเสื้อผ้าสตรี, การแต่งผมชาย, การแต่งผมสตรีและการแต่งเล็บ, การช่างประดิษฐ์, การโภชนาการ, การบริการโรงแรม, การบ้านการเรือน เป็นต้น

การฝึกอบรมวิชาชีพเสริม

นอกจากวิชาชีพหลักดังกล่าวแล้ว เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้ความสามารถหลากหลายเพิ่มขึ้นตามความสนใจของแต่ละกลุ่มแต่ละบุคคล โครงการฯ ยังได้จัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพพิเศษหรือวิชาชีพเสริมขึ้นอีก เช่น การอบรมด้านหัตถกรรมไทย, การอบรมด้านเกษตรกรรมเบื้องต้น, การอบรมด้านการปฐมพยาบาล การอนามัย โภชนา และการวางแผนครอบครัว, การอบรมการปรับสภาพตนเองให้เข้ากับสังคมไทย, วัฒนธรรมไทยและการอบรมขั้นพื้นฐานให้เข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น

บรรยากาศในการฝึกอบรม

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ (จังหวัดลำปาง) ได้ใช้ความพยายามปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรวิธีการสอนตลอดจนพิถีพิถันในการคัดเลือกวิทยากรอย่างเต็มที่ วิทยากรดังกล่าวได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขา คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีการจัดให้มีศาสนพิธีในวันสำคัญทางศาสนา มีพระสงฆ์แสดงปาฐกถาและแสดงธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจสมาธิ

ผู้เข้าฝึกอบรมเกิดความผูกพันในแต่ละรุ่นของตนอย่างลึกซึ้งเนื่องจากได้กินนอนร่วมทุกข์สุขกันมาอย่างน้อยก็ ๖ เดือน ซึ่งเพียงพอแก่การจะสร้างบรรยากาศของความเป็นพี่เป็นน้อง เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน มีการเล่นกีฬาร่วมกัน ชมภาพยนตร์ทั้งสารคดี การพัฒนาและบันเทิงเป็นครั้งคราว มีการร่วมจัดแสดงของผู้เข้าฝึกอบรมเพื่อสร้างความสนุกสนานและเป็นกันเอง รวมตลอดถึงร่วมกันคิด ร่วมกันจัดงาน ตามเทศกาลประเพณี และทั้งการกุศลและงานรื่นเริงตามความนิยมของท้องถิ่นด้วย

ด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่ของกองทุกระดับ วิทยากรและครูทุกท่านได้รับการคัดเลือกมาอย่างพิถีพิถัน ทุกคนทำงานด้วยเจตนารมณ์ที่จะช่วยเด็กสาวด้อยโอกาสเหล่านี้ให้สามารถช่วยตนเองได้ ความเมตตาปรานี ความปรารถนาดี ทำให้ผู้เข้าอบรมแต่ละรุ่นเกิดความรู้สึกว่าพวกเขาได้อยู่ในครอบครัวใหญ่ที่อบอุ่นไปด้วยความหวังดีต่อกันมากกว่าถูกเกณฑ์มาฝึกเพื่อวัตถุประสงค์แอบแฝงอื่น ๆ มีหน้าเข้าผู้เข้ารับการอบรมยังมีรายได้จากผลผลิตผลงานของตนระหว่างการฝึกอบรมอีกด้วย งานหลายชิ้นจำหน่ายได้ราคาสูง จนสามารถใช้เป็นทุนดำเนินกิจการได้ในโอกาสต่อมา

ผลสำเร็จของงาน

ผลสำเร็จของงาน ของวิทยากรและเจ้าหน้าที่ทุกระดับของกองสัมมาอาชีวสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทยเป็นที่น่าชื่นชม ด้วยสามารถสนองตอบนโยบายของรัฐบาลอย่างได้ผลยิ่ง ดังจะเห็นได้จากปริมาณงานที่ประสบความสำเร็จดังนี้

๑. สามารถทำการฝึกอบรมวิชาชีพสาขาต่าง ๆ มากกว่า ๑๐ แผนก ให้แก่เยาวชนสตรีภาคเหนือ ซึ่งมีฐานะยากจนและขาดแคลน รวมทั้งหญิงซึ่งทำงานสถานบริการมาก่อน รวมทั้งหญิงซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ส่งเข้ารับการฝึกอบรมได้ไม่ต่ำกว่าปีละ ๑,๑๐๐ คน

๒. ความสามารถของผู้เข้าอบรมเป็นที่ประจักษ์ชัด เป็นที่พอใจของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่าง ๆ จนกระทั่งโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้าน ทั้งในเขต ๑๖ จังหวัดภาคเหนือและนอกเขต ยินดีรับเข้าทำงานมีรายได้ประจำ โดยเฉลี่ยประมาณปีละ ๔๐๐ คน

๓. การกิจสำคัญอีกประการหนึ่งของศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพภาคเหนือ ก็คือ การติดต่อหาตำแหน่งงานจากบริษัทห้างร้านและหน่วยงานต่าง ๆ ให้กับผู้เข้าอบรมที่ไม่สามารถติดต่อกับตนเอง ซึ่งปรากฏว่า สามารถหาตำแหน่งงานได้เพิ่มเติมอีกร้อยละ ๔๐ ของผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่เหลือ

๔. เพื่อที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถช่วยตนเองได้อย่างแท้จริง ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือจังหวัดลำปาง ยังได้จัดให้มีเงินทุน ให้อยืมไปลงทุนประกอบอาชีพ เช่น ลงทุนซื้อหรือสร้างหูกทอผ้าขายจำนวนชิ้น ลงทุนตั้งร้านเสริมสวย ลงทุนตั้งร้านค้าประกอบอาหาร ทั้งนี้ ภายใต้การติดตามประทับประคอง จนสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมั่นคง สำหรับผู้เข้ารับการอบรมแต่ละรุ่นได้คิดเป็นจำนวนถึงร้อยละ ๔๐

ความนิยมและการยกย่อง

จากจำนวนผู้สำเร็จการฝึกอบรมจากศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ (จังหวัดลำปาง) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้นมา ได้มีผู้สำเร็จการฝึกอบรมไปแล้วจำนวนทั้งสิ้น ๘,๐๐๐ คน ส่วนใหญ่นำความรู้ไปประกอบอาชีพตามที่ได้รับการอบรมมาทั้งทางตรงและทางอ้อม คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘ และอาชีพที่ได้รับการส่งเสริมมากที่สุด คือ ได้ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ในส่วนของสมาชิกนิคมสร้างตนเอง ได้ให้ความสนใจส่งบุตรหลานเข้ารับการอบรมอาชีพในศูนย์ฯ เช่นเดียวกัน เพราะได้เล็งเห็นว่าเป็นกิจกรรมด้านพัฒนาอาชีพที่มีประโยชน์ ซึ่งเป็นอาชีพเสริมนอกเหนือไปจากการเกษตร และสามารถเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ครอบครัวได้เป็นอย่างดี จากรายงานการติดตามผลการฝึกอาชีพของบุตรหลานสมาชิกนิคมสร้างตนเอง จำนวน ๓ แห่ง คือ นิคมสร้างตนเอง บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก นิคมสร้างตนเองลำน้ำน่านจังหวัดอุดรดิตถ์ นิคมสร้างตนเองกัณโถมจังหวัดลำปาง ที่เข้ารับการอบรมระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๓๒ พบว่า บุตรหลานของสมาชิกนิคมฯ ได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพตามที่ได้อบรมมาถึงร้อยละ ๗๒.๐๕ และมีรายได้เฉลี่ยคนละ ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน จากเดิมซึ่งไม่มีรายได้เลยหรือมีบ้างแต่ไม่แน่นอน ทำให้ผู้ปกครองมีความพอใจ ต่างชื่นชมความขยันของบุตรหลานเข้าฝึกอบรมมากขึ้นจนเกินจำนวนที่จะรับได้ในแต่ละรุ่นเสมอมา

นอกจากนี้แล้ว ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ยังได้นำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ ทั้งพัฒนาตนเองและชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า ประสบความสำเร็จหลายท่าน ยกตัวอย่างเช่น นางสาวนวลละออง ทิพย์ดุษฎี ซึ่งผ่านการอบรมหลักสูตรโภชนาการ รุ่นที่ ๔ จากศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ ได้นำความรู้และประสบการณ์ดังกล่าว ไปพัฒนาท้องถิ่นของตน เป็นผลให้เพื่อนบ้านรักใคร่ไว้วางใจคัดเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านซึ่ง อำเภอยางตลาด จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นอยู่ได้เพียง ๔๕ วันเท่านั้น ก็ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นกำนันหญิงของตำบลบ้านซึ้ง แห่งเดียวกัน ต้องรับผิดชอบปกครองดูแล ๔ หมู่บ้าน ในขณะที่มีอายุเพียง ๓๖ ปีเท่านั้น ในปัจจุบันได้สละเวลาบางส่วน ช่วยเป็นวิทยากรพิเศษให้แก่ศูนย์ฯ อีกคนหนึ่ง นับเป็นศิษย์เก่าที่ได้ผ่านการอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมตลอดถึงนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จนประสบความสำเร็จน่าภาคภูมิใจยิ่ง กรมประชาสัมพันธ์ก็ได้ทอดทิ้ง ได้มอบโล่ยกย่องชมเชย ประกาศเกียรติคุณในฐานะบุคคลตัวอย่างของศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ เพื่อเป็นเกียรติประวัติแก่วงศ์ตระกูลต่อไป

จากผลงาน ความสำเร็จของงานติดต่อกันยาวนานตลอดมา เป็นความหวังหนึ่งของเยาวสตรี ๑๖ จังหวัดภาคเหนือ ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือได้ปฏิบัติด้วยความอดทน และมีปณิธานแรงกล้าที่พัฒนาบุคลากรในส่วนหนึ่งของชาติให้มีความเข้มแข็งทั้งในด้านจิตใจเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจ เป็นกำลังสำคัญของชาติสืบไป

คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคเหนือ (ลำปาง)
เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชุมชน)
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

■ การส่งเสริมการเกษตรแก่ชาวบ้าน ในจังหวัดเชียงใหม่

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย

หน่วยงานดีเด่นของชาติสาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

ประชากรของประเทศไทยในปี พ.ศ.ปัจจุบัน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ มีเด็กแรกเกิดถึงอายุ ๑๔ ปี มีถึง ๒๒.๔๐ ล้านคน และในจำนวนดังกล่าวนี้ มีเด็กในวัยก่อนเรียนอายุไม่เกิน ๕ ปี อยู่ประมาณ ๙.๑๘ ล้านคน กระจายกันอยู่ในชนบทและในแหล่งเสื่อมโทรมทั่วประเทศ เด็กในวัยก่อนเรียนเหล่านี้มักจะประสบปัญหาด้านโภชนาการ ได้แก่โรคขาดแคลอรี และโปรตีน โรคขาดวิตามินเอ โรคโลหิตจาง อันเนื่องมาจากขาดธาตุเหล็ก ขาดวิตามินบี ๑ วิตามินบี ๒ โรคผิวหนังกระเพาะปัสสาวะ มีปัญหาสุขภาพทางกาย มีอัตราป่วยและตายด้วยโรคที่ป้องกันได้ เช่น โรคติดเชื้อ ทั้งนี้เพราะบิดามารดาขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการเลี้ยงดู ตลอดจนขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำรงเลี้ยงชีวิตครอบครัวที่ดี และในที่สุดก็ส่งผลให้เด็ก ๆ เหล่านี้มีปัญหาด้านสติปัญญา คือมีพัฒนาการด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานช้ากว่าเด็กในเมือง ๑-๓ ปี ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากสภาพทุพโภชนาการอันสืบเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตามรัฐโดยกรมพัฒนาชุมชนตระหนักถึงปัญหานี้ ได้กำหนดแผนพัฒนาเด็กขึ้นในแผนงานระดับตำบล โดยมีแนวทางดำเนินงานพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ให้มีโอกาสเข้ารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็ก ซึ่งมุ่งพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน นับแต่เริ่มแรกในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ จนปัจจุบัน แพร่ขยายไปทั่วประเทศ นับเป็นการเตรียมบุคลากรที่มีประสิทธิภาพของชาติในอนาคตที่ได้ผลดียิ่ง

นอกจากภาครัฐจะดำเนินงานพัฒนาเด็ก โดยกำหนดไว้ในแผนพัฒนาตำบล โดยใช้งบประมาณปกติแล้ว ยังได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานการกุศล ทั้งภายในและต่างประเทศเป็นจำนวนมาก แต่ละองค์กรต่างให้ความช่วยเหลือในรูปแบบและวิธีการเฉพาะของแต่ละกิจกรรม ซึ่งแตกต่างกันไป โดยยึดแนวทางดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมพัฒนาชุมชนเป็นบรรทัดฐาน องค์กรภาคเอกชนแห่งหนึ่งซึ่งมีผลงานและวิธีการดำเนินงานดีเด่น ควรได้นำมากล่าวถึงคือ

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย

(Christian Children's Fund Foundation in Thailand)

ประวัติความเป็นมา

ซี.ซี.เอฟ. หรือ Christian Children's Fund เป็นมูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซึ่งดำเนินการด้านสวัสดิการเด็กและครอบครัว โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.สากล (C.C.F.

International) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองริชมอนด์ มลรัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา เป็นองค์การระหว่างประเทศที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง ซึ่งดำเนินการด้านสวัสดิการเด็กโดยไม่จำกัดเชื้อชาติศาสนา มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.สากล จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ประสบความยากลำบากจากสงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่น ความช่วยเหลือนี้เป็นไปในลักษณะบุคคลต่อบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลนี้เป็นผลให้ผู้อุปการะและเด็กมีความเกี่ยวข้องกันในฐานะที่เป็นมนุษย์โลกร่วมกัน การช่วยเหลือด้านปัจจัยต่าง ๆ นั้น จัดดำเนินการติดต่อกันเป็นระยะยาวในขณะเดียวกัน เด็กที่ได้รับความช่วยเหลือก็จะเกิดสำนึกถึงความสำคัญที่ว่าได้มีบุคคลที่ห่วงใยรักใคร่ตน ซึ่งได้ปรากฏว่ามีผู้อุปการะซึ่งเป็นชนชาติต่าง ๆ มากกว่า ๕๕๐,๐๐๐ คนแล้ว บริจาคเงินร่วมกันปีละมากกว่า ๘๓ ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อช่วยเหลือเด็กมากกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คน ในประเทศต่าง ๆ มากกว่า ๒๗ ประเทศ

เด็ก ๆ ที่ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ ซี.ซี.เอฟ.นี้ ไม่จำกัดเชื้อชาติศาสนา ได้รับเลือกโดยอาศัยความยากจนเป็นเครื่องตัดสินเท่านั้น

ในประเทศไทย มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ทำงานร่วมกับองค์การหรือสถาบันต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐบาลและเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อช่วยเหลือเด็กยากจนในเขตทุรกันดาร ให้ได้รับสวัสดิการที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของครอบครัวเด็กให้ดีขึ้น และช่วยตัวเองได้เพื่อพัฒนาชุมชนของเด็กที่ได้รับอุปการะให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ.ได้ร่วมกับกรมพัฒนาชุมชนให้การอุปการะเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เรียกว่าโครงการพัฒนาเด็กและครอบครัว ซี.ซี.เอฟ. ปัจจุบันมีเด็กไทยและครอบครัวอยู่ในความอุปการะของมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. โดยผ่านกรมพัฒนาชุมชน กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานเอกชน รวม ๙๕ โครงการ ในพื้นที่ ๓๘ จังหวัดในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งภาคกลาง ได้ให้ความช่วยเหลือเด็กและครอบครัวในโครงการ ประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน ในการดำเนินงานมีแนวโน้มที่จะขยายจำนวนเด็กที่รับอุปการะออกไปเรื่อย ๆ การคัดเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้การช่วยเหลือตามโครงการพัฒนาเด็กและครอบครัวส่วนใหญ่คัดเลือกจากอำเภอยากจนตามแผนพัฒนาชนบทยากจนเป็นอันดับแรก โดยกรมพัฒนาชุมชนมีเป้าหมายที่จะดำเนินการอำเภอละ ๑ ศูนย์ ศูนย์ละ ๕๐ คน สำหรับการคัดเลือกเด็กพิจารณาเด็กยากจนที่มีอายุ ๓-๕ ปี ซึ่งยังไม่มีโอกาสเข้ารับการบริการจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใด ๆ มาก่อน

ลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ

มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.ได้กำหนดลักษณะของการให้ความช่วยเหลือไว้ ๓ ประการคือ

๑. ด้านสวัสดิการเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ค่าอาหารกลางวัน เสื้อผ้า ค่าหนังสือ และอุปกรณ์การเรียน ค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ โดยมีหลักเกณฑ์ช่วยเหลือเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ซึ่งมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.ให้ความอุปการะอยู่ เรียกว่าเด็กในโครงการ โดยได้รับสวัสดิการหลายอย่าง เช่น อาหารกลางวัน เสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน ฯลฯ ส่วนเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดียวกัน แต่ว่าอยู่นอกโครงการ จะได้รับสวัสดิการแต่เฉพาะอาหารกลางวันในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่านั้น

๒. ด้านครอบครัวของเด็ก ได้แก่การส่งเสริมอาชีพผู้ปกครองของเด็กในโครงการ โดยให้ในรูปเงินหมุนเวียน และให้ความช่วยเหลือสวัสดิการอื่น ๆ ตามความจำเป็นแก่สมาชิกในครอบครัว โดยเน้นกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

๓. ด้านพัฒนาชุมชนของเด็กเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในโครงการฯ ให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสาธารณสมบัติ

ขนาดของทุนดำเนินงาน

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ.ในประเทศไทย ได้ใช้ทุนดำเนินงานในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแต่ละพื้นที่ดำเนินการในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมา พอจะบันทึกไว้ได้ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้ใช้จ่ายเงินตามโครงการจำนวน ๑๓๒,๘๔๕,๓๘๓.๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้ใช้จ่ายเงินตามโครงการจำนวน ๑๓๔,๔๓๕,๔๕๒.๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้ใช้จ่ายเงินตามโครงการจำนวน ๑๓๗,๙๓๒,๘๓๗.๐๐ บาท

ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดค่าใช้จ่ายตามโครงการไว้ ๑๔๒,๒๒๑,๑๕๓.๘๘ บาท

วิธีการดำเนินงาน

มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. อาศัยองค์กรภาครัฐในการดำเนินเงิน โดยพิจารณาดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการพัฒนาเด็ก คณะกรรมการหมู่บ้าน และคณะกรรมการสภาตำบลร่วมกับพัฒนากร สำรวจและคัดเลือกเด็กที่สมควรจะได้รับความช่วยเหลือแล้วเสนอชื่อเด็กผ่านอำเภอ จังหวัด และกรมพัฒนาชุมชนตามลำดับ

๒. เมื่อได้รับความเห็นชอบจากมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. ให้เริ่มโครงการได้แล้ว เด็กที่ผ่านการพิจารณาคัดเลือกเข้ารับการอุปการะของมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.จะต้องจัดทำประวัติและรูปถ่ายตามระเบียบส่งไปยังสำนักงาน ซี.ซี.เอฟ. เพื่อพิจารณาจัดส่งให้ผู้อุปการะเด็กต่อไป

๓. มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.จะส่งเงินไปให้จังหวัดโดยตรง เฉลี่ยเด็กในอุปการะคนละ ๓๐๐ บาท ต่อเดือน เมื่อจังหวัดได้รับเงินแล้ว จะตั้งกรรมการเก็บรักษาและวางระเบียบการใช้จ่ายตามที่จังหวัดจะเห็นควร โดยจัดทำเป็นงบประมาณและโครงการเสนอต่อกรมพัฒนาชุมชน

๔. การเบิกจ่ายเงินตามโครงการนี้ จะต้องเบิกจ่ายตามรายการในงบประมาณประจำปีที่ได้รับอนุมัติ โดยใช้ระเบียบวิธีการเบิกจ่ายเงินของทางราชการโดยอนุโลม และการใช้จ่ายตามที่ระบุในงบประมาณนั้น ให้จ่ายตามความเป็นจริง ซึ่งอาจน้อยหรือมากกว่างบประมาณที่ตั้งไว้บ้างก็ได้ ไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายให้หมดยอดเงินที่ตั้งไว้ เมื่อมีเงินเหลือก็เก็บไว้เป็นกองทุน ซี.ซี.เอฟ. เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามโครงการของชุมชนต่อไปได้

๕. การจัดตั้งงบประมาณเกี่ยวกับการบริหารโครงการ เช่น เงินเดือนเจ้าหน้าที่ ค่าน้ำมันรถ ค่าเดินทาง อุปกรณ์สำนักงาน เครื่องเขียนแบบพิมพ์ต่าง ๆ ต้องแสดงรายละเอียดให้ชัดเจนในวงเงิน ไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของยอดเงินสวัสดิการเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานตั้งอยู่บนอุดมการณ์เพื่อการกุศลอย่างแท้จริง ซึ่งปรากฏในงบดุลเป็นประจำทุกปีว่า งบบริหารจำกัดอยู่ตามเป้าหมาย ดังเช่น เมื่อสิ้นปี บัญชี พ.ศ. ๒๕๓๓ งบรายจ่ายการบริหารคิดเป็น ๗.๐๖% ของงบสวัสดิการทั้งสิ้นเท่านั้น

๖. การจัดทำโครงการและงบประมาณ ให้จัดทำโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็ก แล้วผ่านการพิจารณาของกรรมการหมู่บ้าน และกรรมการสภาตำบล ตามลำดับ โดยใช้วิธีวางโครงการ พช.๓ โดยอนุโลมสำหรับระยะเวลาของงบประมาณ ระหว่างเดือนตุลาคม-กันยายน ส่งกรรมการพัฒนาชุมชนภายในเดือนมิถุนายนของทุกปี

๗. ค่าใช้จ่ายสำหรับพัฒนากร พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการจังหวัด ประชาสงเคราะห์จังหวัด ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ จะจ่ายเป็นค่าพาหนะ ค่าเดินทาง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยวิธีการเหมาจ่ายเท่านั้น

๘. ในโอกาสที่เด็กได้รับเงินค่าของขวัญจากผู้อุปการะเป็นกรณีพิเศษเมื่อจังหวัดได้รับเงินแล้ว จะต้องจ่ายให้เด็กภายในเวลาไม่เกิน ๗ วัน โดยให้กรรมการพัฒนาเด็กหรือผู้อุปการะของเด็ก รับไปดำเนินการแล้วแต่กรณี

๙. เงินสวัสดิการของเด็กจะใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อุปกรณ์การเรียน และการรักษาพยาบาล ตลอดจนการบริการแก่ครอบครัวและชุมชน ส่วนค่าอาหารสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จ่ายตามที่กรมพัฒนาชุมชนกำหนด

๑๐. ในการติดตามและประเมินผลการพัฒนา การเติบโต ทั้งทางกายภาพ สติปัญญา ตลอดจน การครองชีพของครอบครัวและชุมชน จะมีนักวิชาการพัฒนาชุมชนจังหวัด และหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรมชุมชน หรือเจ้าหน้าที่จากกองพัฒนาเด็ก รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. ติดตามประเมินผลตามตารางการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ

โดยเหตุที่มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.เป็นองค์การการกุศล รายได้ได้มาจากจากการบริจาคจากผู้มีจิตเป็นกุศลทั่วโลก การดำเนินงานจึงต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้วางไว้อย่างรอบคอบดังได้กล่าวมาแล้ว

จากจำนวนครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือ ๔๐,๐๐๐ ครัวเรือน จะได้เสนอตัวอย่างการรับความช่วยเหลือเพื่อความชัดเจน ๒ ครัวเรือน คือ

กรณีตัวอย่างผู้ได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.

ครอบครัวเด็กชายไพศิษฐ์ฯ

อยู่บ้านจอมจัน ตำบลตาลชุม อำเภอสา จังหวัดน่าน

บ้านของไพศิษฐ์ฯ เป็นบ้านชั้นเดียว ใต้ถุนสูง หลังคามุงด้วยสังกะสีผสมจาก เป็นบ้านเล็ก ๆ มีห้องโถงเพียงห้องเดียว ขนาด ๒.๕ x ๒.๕ เมตร ใช้เป็นที่นอนของสมาชิกทุกคนในครอบครัว ซึ่งมี พ่อ แม่ และน้องอีก ๒ คน หน้าบ้านมีนอกชานด้วย ใช้เป็นที่ทำครัว รับประทานอาหารและนั่งเล่น

หมู่บ้านนี้ไม่มีไฟฟ้า บ้านของไพศิษฐ์ฯ จึงต้องใช้ตะเกียงน้ำมัน ซึ่งมีเพียง ๑ ดวง ไม่มีบ่อน้ำและส้วม ไพศิษฐ์ฯ ต้องไปใช้ส้วมซึมของปู่เป็นประจำ

ไพศิษฐ์ฯ มีอายุเพียง ๕ ขวบเท่านั้น ตัวเล็กเพราะขาดอาหารเช่นเดียวกับน้อง ๆ บิดามารดาของไพศิษฐ์ฯ ก็ยังหนุ่มสาว บิดาอายุ ๒๙ ปี มารดาอายุ ๒๕ ปี เป็นคนขยันขันแข็ง เขาทำนาข้าวเหนียว ๔ ไร่ ได้ผลผลิตพอกินตลอดปี และทำไร่ข้าวโพด ๓ ไร่ ซึ่งทำรายได้ให้ปีละ ๑,๗๐๐ บาท ซึ่งพ่อแม่ของไพศิษฐ์ฯ บอกว่าต่ำมาก มีหน้าซำกว่าจะได้ข้าวโพดตามราคานี้ ต้องเป็นหนี้ค่าปุ๋ยอีก ๒ กระสอบ ๓๖๐ บาท เป็นหนี้ค่าแรง ๔๐๐ บาท เมื่อขายข้าวโพดได้แล้ว จึงมีเงินเหลือเพียง ๙๔๐ บาท ซึ่งก็เก็บไว้ใช้จ่ายในบ้านประมาณเดือนละ ๒๐๐ บาท

เด็กชายไพศิษฐ์ฯ ได้เข้าโครงการพัฒนาเด็กของครอบครัว ซี.ซี.เอฟ. ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยผู้ใหญ่เป็นผู้คัดเลือกเข้าโครงการ เขาได้รับเสื้อผ้าปีละ ๒ ชุด ถุงเท้า ๑ คู่ รองเท้านักเรียน ๑ คู่ เสื้อวอร์มกันหนาว ๑ ตัว อาหารกลางวัน ๑ มื้อ และอาหารว่างหลังเลิกเรียน ซึ่งทางศูนย์จัดให้อีก ๑ มื้อ

เด็กชายไพศิษฐ์ฯ ไม่ทราบเรื่องการได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เลย เพราะมารดาไม่เคยเล่าให้ฟัง แต่วันหนึ่งก็ได้รับจดหมายเป็นภาษาอังกฤษ ลงวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๒๙ ๑ ฉบับ พร้อมค่าแปล ในจดหมายขอรูปถ่ายไพศิษฐ์ฯ และถามสารทุกข์สุกดิบปกติ ธรรมดา

นอกจากนี้ ครอบครัวของไพศิษฐ์ฯ ก็ได้รับความช่วยเหลือด้านสวัสดิการครอบครัว ๒ ครั้ง คือ

ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ครอบครัวของเขาและเพื่อนบ้าน ๕ ครอบครัว ได้ทำโครงการเลี้ยงสุกรมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. ได้ให้เงินช่วยเหลือครอบครัวละ ๔๐๐ บาท สมาชิกซื้อลูกหมูมาเลี้ยงครอบครัวละ ๑ ตัว ๒๕๐ บาท เงินที่เหลือนำไปซื้อข้าวมาเป็นอาหารหมู ไข่เลี้ยงรวมกัน เมื่อเลี้ยงได้ ๖ เดือนก็ขายได้ตัวละ ๑,๐๐๐ บาท หักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้ว ได้กำไรตัวละ ๓๐๐ บาท

ครั้งที่สอง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ครอบครัวของไพศิษฐ์ฯ ได้รวมกับเพื่อนบ้านอื่น ๆ อีก ๕ ครอบครัว ทำโครงการปลูกพืชระยะสั้น ปลูกผักต่างอายุหลายชนิด เมื่อขอเงินช่วยเหลือจาก มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. ก็ได้รับความช่วยเหลือครอบครัวละ ๕๐๐ บาท โครงการนี้ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน แต่ละครอบครัวได้ส่วนแบ่งจากผลกำไร ๕๐๐ บาท

ทั้ง ๒ โครงการนี้ ผู้ร่วมโครงการนำเงินยืมคืนให้กับกองทุน ซี.ซี.เอฟ. แต่กองทุนมูลนิธิดังกล่าวได้ตั้งเป็นกองทุนพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน มีคณะกรรมการบริหารทุนรับผิดชอบเงินทุนนี้ จนถึงปัจจุบัน

กรณีตัวอย่าง ครอบครัวเด็กชายพิทักษ์ฯ

อยู่บ้านโนนเปือย อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

เด็กชายพิทักษ์ฯ เป็นบุตรคนที่ ๕ ของครอบครัว เกิดเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๔ บิดาอายุ ๔๒ ปีแล้ว มารดาอายุ ๓๗ ปี ครอบครัวของพิทักษ์ฯ นับถือศาสนาพุทธ

บ้านของพิทักษ์ฯ เป็นบ้าน ๒ ชั้น หลังคามุงสังกะสี ชั้นล่างลาดซีเมนต์ เป็นห้องโถงกว้าง ขนาด ๖ x ๘ เมตร ฝ้าไม้โปรงกันเป็นห้องนอนเล่นของเด็ก ๆ ๑ ห้อง ที่เหลือใช้เป็นที่นั่งดูโทรทัศน์ ที่เย็บผ้า ทอผ้า และครัวชั้นบนมี ๓ ห้องเป็นที่นอนของบิดามารดาและพี่น้องของพิทักษ์ฯ

ฐานะทางบ้านของพิทักษ์ฯยากจน เพราะมีบุตรมาก แม้บิดามารดาจะเป็นคนขยันมีที่นา ปลูกรับเข้าถึง ๑๓ ไร่ ก็มีรายได้เพียงปีละ ๓,๐๐๐ บาทเท่านั้น เมื่อพ้นฤดูทำนาบิดาก็ทำอะไรแดงไม่ ต่อได้บ้างเสียบ้างไม่แน่นอน มารดาพิทักษ์ฯเป็นคนขยันเลี้ยงไหม ทอผ้ามัดหมี่ และเลี้ยงหมูเป็น แม่พันธุ์อีก ๑ ตัว ทำให้มีรายได้ถัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเดือนละ ๖๐๐ บาท

รายจ่ายในครอบครัวของพิทักษ์ฯตกประมาณวันละ ๕๐ บาท ทำให้ไม่มีเงินเหลือเก็บเลย เมื่อเจ็บป่วยจึงลำบาก ต้องเป็นหนี้สินเพื่อนบ้าน และมีหนี้สินพิเศษขอยืมเงินมาซื้อปุ๋ยทำนา ๔ กระสอบ เป็นเงิน ๘๖๐ บาท ซึ่งในสภาพชนบทเงินจำนวนนี้หายืมได้ยากและทำให้เกิดความทุกข์กังวลว่าจะใช้หนี้ได้หมดหรือไม่ ซึ่งจะต้องเสียดอกเบี้ยอีกร้อยละ ๓ บาท หรือ ๕ บาท ต่อเดือนอีกด้วย

ครอบครัวของพิทักษ์ฯมีความตั้งใจจะพึ่งตนเองให้ได้ มารดาจึงไปทำหมันที่โรงพยาบาล อำเภอสมน ซึ่งต้องนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลถึง ๔ วัน

เด็กชายพิทักษ์ฯค่อนข้างผอมแต่แข็งแรง ป่วยเป็นหวัดและหิดเป็นประจำ รักษาโดยแพทย์ แผนโบราณ เดี่ยวนี้อาการทุเลาลงมากแล้ว

เด็กชายพิทักษ์ฯได้เข้าสู่โครงการพัฒนาเด็กและครอบครัว ซี.ซี.เอฟ. ตั้งแต่เริ่มตั้งศูนย์ โดยที่ กรรมการหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือก เพราะพิจารณาเห็นว่า แม้ครอบครัวนี้จะมีฐานะยากจน แต่ครอบครัวนี้ มีความประพฤติดีเลี้ยงลูกดี ขยันขันแข็ง

มูลนิธิ ให้สวัสดิการเท่าที่จำเป็น ได้แก่ เครื่องเขียนแบบเรียน เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การศึกษา และให้รับประทานอาหารเช้าและอาหารว่างก่อนเลิกเรียน โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ซึ่งก่อน ๆ พี่ๆ ของพิทักษ์ฯไม่เคยได้มีโอกาสรับประทานมาก่อนเลย

การที่ได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. เด็กชายพิทักษ์ฯไม่ทราบเลย ด้วยเหตุผลที่ว่ามูลนิธิไม่ประสงค์ที่จะประกาศให้ทราบ แม้ว่ามารดาทราบเรื่องดีแต่ก็ไม่เล่าให้พิทักษ์ฯฟัง เด็กชายพิทักษ์ฯจึงไม่มีความรู้สึก ว่า นอกจากแม่-พ่อแล้ว ยังมีบุคคลอื่นอีกที่ห่วงใยรักใคร่ตน

มารดาของพิทักษ์ฯ มีความพอใจมากที่ลูกของตนได้รับความช่วยเหลือ มีพัฒนาการทางร่างกายเห็นได้ชัดเจนคือ ร่างกายสูงและแข็งแรงดี อารมณ์ดี มีสัมมาคารวะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และ สอนง่ายไม่ดื้อรั้น

ครอบครัวของเด็กชายพิทักษ์ฯ ได้รับความช่วยเหลือด้านสวัสดิการครอบครัวจากมูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ.เช่นเดียวกัน คือขอความช่วยเหลือโครงการซื้อปุ๋ยมา โดยมีสมาชิกจำนวน ๔๐ คน ร่วมกัน ทำโครงการ โดยขอกู้เงินมาซื้อปุ๋ยนาครอบครัวละ ๔ กระสอบ ๆ ละ ๒๑๕ โดยซื้อครั้งละจำนวนมาก ทำให้ลดค่าขนส่ง หากต่างคนต่างซื้อจะต้องซื้อในราคากระสอบละ ๒๗๐ บาท

เงินค่าปุ๋ยที่ขอยืมมาจะต้องชดใช้คืนเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวได้แล้ว โดยต้องเสียดอกเบี้ยรวม ๑๕ บาท แต่ละครอบครัวจะต้องคืนเงินค่าซื้อปุ๋ย ๔ กระสอบ ครอบครัวละ ๔๒๐ บาท เมื่อสิ้นสุดโครงการ

ที่ ๑ นี้ ทั้ง ๔๐ ครอบครัวต้องคืนเงินรวมแล้วถึง ๓๗,๖๐๐ บาท เขียนไขมืออยู่ว่า ทุกครอบครัวต้องคืนให้ครบ เพื่อมูลนิธิจะได้ไ้ยอดเงินจำนวนนี้ตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการของหมู่บ้าน มีคณะกรรมการบริหารเงินทุน และพิจารณาให้ความช่วยเหลือโครงการอื่นๆ ที่ชาวบ้านร่วมกันคิด ร่วมกันรับผิดชอบเป็นผลดีแก่การพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการช่วยตนเองให้ได้ในที่สุด

จากตัวอย่างกรณีศึกษาเพียง ๒ ตัวอย่างในจำนวน ๔๐,๐๐๐ ครอบครัว ที่มูลนิธิ ซี.ซี.เอฟ. ช่วยเหลืออยู่ แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นหรือผลสำเร็จตามอุดมการณ์ของมูลนิธิฯ คือความพยายามที่จะให้ชุมชนพึ่งตนเองให้ได้ ทั้งนี้โดยความเชื่อว่า ประชาชนแม้จะยากจนก็มีศักยภาพในการพึ่งตนเองสูง หากเขาได้รับโอกาสและได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม ประชาชนที่มูลนิธิฯ ให้ความช่วยเหลือ จะต้องเป็นเด็กและครอบครัวที่มีรายได้ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ยากจนเท่านั้น การช่วยเหลือของมูลนิธิฯ จะแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ขั้นตอนแรกจะเป็นการช่วยเหลือแบบให้เปล่า โดยให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมตามกำลังความสามารถ ขั้นต่อมาจะเป็นการช่วยเสริมรายได้ในรูปของเงินยืมจากโครงการ สมาชิกจะนำเงินยืมนั้นไปลงทุนประกอบอาชีพ เงินที่ชำระคืนมาก็จะนำเข้าเป็นกองทุนของหมู่บ้าน และเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อการศึกษาช่วยเหลือครอบครัวอื่นๆ ต่อไป ปัจจุบันมีหมู่บ้านที่มีเงินกองทุนของตนเองที่เป็นผลจากการดำเนินโครงการของมูลนิธิแล้ว ประมาณ ๑,๐๐๐ หมู่บ้าน มีเงินกองทุนหมู่บ้านหมุนเวียนอยู่ประมาณ ๑๐๐ ล้านบาท ความสำเร็จ ณ จุดนี้ มิใช่เป็นเพียงผลงานด้านตัวเลข แต่สิ่งที่สำคัญคือ เหตุที่ประชาชนมีฐานะยากจนนั้นมีได้เกิดจากความเกียจคร้าน หากแต่เป็นเพราะว่าเขาขาดโอกาส ขาดการสนับสนุนที่ถูกวิธี เป็นอุทธานรณชี้ให้เห็นว่าหากผู้มีอำนาจเกี่ยวข้อง ให้โอกาสให้การสนับสนุนเขาเหล่านั้นให้ถูกวิธีก็จะสามารถกำจัดความยากจนออกไปจากประเทศชาติของเราได้

จากผลงาน ปณิธาน ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อันเป็นคุณเอนกประการแก่ผู้ไร้โอกาส จำนวนมากกว่า ๔๐,๐๐๐ ครอบครัว ได้ล้มตาอำปากขึ้นได้ คณะอนุกรรมการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ตระหนักถึงคุณค่าดังกล่าว และเห็นควรประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏ โดยขอยกย่องให้

มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ. ในประเทศไทย

(Christian Children's Fund Foundation in Thailand)

เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขากการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๓

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
IN TWO VOLUMES
BY NATHANIEL BENTLEY
OF THE BARR

THE FIRST VOLUME
CONTAINING THE HISTORY
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE YEAR 1780
LONDON: PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD, 1787.

THE SECOND VOLUME
CONTAINING THE HISTORY
FROM THE YEAR 1780
TO THE PRESENT TIME
LONDON: PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD, 1787.

